

**GÜNEY KORE'NİN İHRACATA
YÖNELİK KALKINMA STRATEJİSİNİN
DEĞERLENDİRMESİ**

H. Tamer HAVA

(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir - 1993

**Anadolu Üniversitesi
Merkez Kütüphanesi**

T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**GÜNEY KORE'NİN İHRACATA YÖNELİK KALKINMA
STRATEJİSİNİN DEĞERLENDİRMESİ**

H. Tamer HAVA

Yüksek Lisans Tezi

DANIŞMAN: Doç.Dr. Nüvit OKTAY

ESKİŞEHİR

MAYIS-1993

**Anadolu Üniversitesi
Merkez Kütüphane**

SUMMARY

South Korea's rapid economic development has been observed with anxiety by other nations. In a short period of time, South Korea, known as a poor agricultural society, has become an industrialized nation by leaving out his underdeveloped specialities.

It seems from the macroeconomic development trends that by the year 2000 South Korea will have taken its place in the category of developed nations.

A well programmed development strategy aimed exporting has been applied excellently by combining the country's customs and administrative structure and it's managed to become a successful programme.

Applying such a strategy created various social problems. However South Korea has enough strenght to overcome these problems.

From the point of view of the other developing countries, South Korea's developing strategy should not be choosen as a model. Rather, it will be very useful for these countries to examine and evaluate South Korea's development strategy unbiasedly.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	XI-XII
TABLolar	XIII-XIV
GİRİŞ	1

Birinci Bölüm

GÜNEY KORE'NİN SOSYO-EKONOMİK ANALİZİ

I - COĞRAFI, BEŞERİ, SİYASAL VE SOSYAL ÖZELLİKLER	4
A) Coğrafi Durum	4
B) Demografik Durum	6
C) Tarihsel Durum	8
D) İdari Durum	9
II - EKONOMİK YAPI	11
A) Kalkınma Stratejileri Açısından Ülke Ekonomisinin Tarihsel Gelişimi	11
1. Kuruluş Yıllarındaki İthal İkameci Sanayileşme Stratejisi Dönemi (1945-1961)	11

2. İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi	
Dönemi (1962-1971)	13
3. İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi Sonucu	
Ağır Sanayi ve Kimya Sanayinin Gelişme	
Dönemi(1972-1979)	16
4. Dengeli Büyüme Dönemi (1979-1986)	21
a) Ekonomik Sorunlar	21
b) Ekonomik Alanda Yapılan Reformlar	23
c) Yapılan Ekonomik Reformların Uygulama	
Sonuçları	27
5. Altıncı Beş Yıllık Plan Dönemi (1987-1991)	28
B) Temel Ekonomik Göstergelerin Gelişimi	29
1. Milli Gelir Gelişme Trendi	29
2. Bütçe Gelir ve Giderleri	34
3. Dış Ticaretin Durumu	36
a) Ülkelere Göre İhracat	37
b) Ürün Gruplarına Göre İhracat	40
c) Ülkelere Göre İthalat	42
d) Kullanım Alanlarına Göre İthalat	45
e) Ürün Gruplarına Göre İthalat	47
4. Dış Ticaret Mevzuatı	49
a) Gümrük Mevzuatı	49
b) Gümrük Tarifeleri	49

c) İthalatın Serbestleştirilmesi	50
d) İthalat İşlemleri	53
5. Ödemeler Dengesi ve Açık	54
6. İstihdam Durumu	56
7. Toptan ve Tüketici Fiyat Artışlarının Yıllara Göre Değişimi	57
C) Ülke Ekonomisinin Sektörler Bazında Durumu	60
1. Tarım, Hayvancılık ve Balıkçılık Sektörü	60
a) Tarım Sektörü	60
b) Hayvancılık Sektörü	64
c) Balıkçılık Sektörü	65
2. Madencilik Sektörü	66
3. İmalat Sanayi Sektörü	68
a) Elektronik Sanayi Sektörü	69
b) Ayakkabı Sanayi Sektörü	71
c) Tekstil Sanayi Sektörü	73
4. Enerji Sektörü	74
5. Taşımacılık Sektörü	78
a) Karayolu Taşımacılığı Sektörü	78
b) Demiryolu Taşımacılığı Sektörü	79
c) Denizyolu Taşımacılığı Sektörü	79
d) Havayolu Taşımacılığı Sektörü	80

İkinci Bölüm

GÜNEY KORE'NİN İHRACATA YÖNELİK KALKINMA
STRATEJİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

I- GÜNEY KORE EKONOMİSİNİN HIZLI GELİŞMESİNE

NEDEN OLAN ETKENLER	81
A) Kore Halkının Özellikleri	82
1. Sosyal ve Kültürel Miraslar	82
2. Japon Sömürgesinin Etkileri	85
B) İhracata Yönelik Kalkınma Stratejisine Geçiş ve Uygulaması	86
C) Kalkınmada Kamu Kuruluşlarının ve Bürokratların Rolü	89
D) Devletin Piyasanın İşleyişine Müdahalesi	92
E) Aktif Güce Sahip Girişimciler	94
F) Ülkeye Yabancı Sermaye Yatırımlarının Teşviki	96
G) Planlamacılığın Rolü	99

II- GÜNEY KORE'NİN GELECEĞE YÖNELİK

PROJEKSİYONLARI	102
A) Makroekonomik Projeksiyonlar	104
B) 2000'li Yıllarda Endüstrinin Yapısı	106
C) 2000'li Yıllarda Güney Kore Ekonomisi İçin Temel Göstergeler	109

III - GÜNEY KORE EKONOMİSİNİN GELİŞMESİNDE MEYDANA GELEN SORUNLAR	110
A) Finansman Sisteminin ve Tasarrufların, Sübvansiyonlar ve Kredi Dağıtım Politikası Sonucu Bozulması	110
B) Dev Şirketlerin Meydana Gelmesi ve Devlete İstekleri Yönündeki Baskıları	112
C) Siyasal Yapıdaki Dengesizlik	113
D) Sosyal Göstergelerdeki Dengesizlik	114
1. Refah Göstergeleri ve Mülkiyetin Dağılımı	114
2. Sosyal Güvenlik ve İşçi-İşveren İlişkileri	115
SONUÇ	118
YARARLANILAN KAYNAKLAR	i-ix
EKLER	x-xii

KISALTMALAR

- ABD : Amerika Birleşik Devletleri
- AR-GE : Araştırma - Geliştirme
- A.S.O.D. : Ankara Sanayi Odası Dergisi
- A.Ü.İ.B.F. : Anadolu Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesi
- BBKP : Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
- E.B.S.O. : Ege Bölgesi Sanayi Odası
- EPB : Economic Planning Board (Ekonomik Planlama Birliği)
- FAO : Food and Agricultural Organization (Gıda ve Tarım Örgütü)
- GATT : General Agreement on Tariffs and Trade (Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması)
- GSMH : Gayri Safi Milli Hasıla
- GSYİH : Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
- İGEME : İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi
- İTO : İstanbul Ticaret Odası

- KOTRA : Korea Trade Promotion Corporation (Kore Ticareti Geliştirme Birliği)
- M.M.O. : Makine Mühendisleri Odası
- MTI : Ministry of Trade and Industrial (Ticaret ve Sanayi Bakanlığı)
- T.O.B.B. : Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
- T.S.İ.A.D. : Türkiye Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
- UNCTAD : United Nations Conference on Trade and Development (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı)

TABLolar

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
1.	Güney Kore Nüfusunun Gelişimi	7
2.	Başlıca Şehirlerin Nüfusu	7
3.	Ulusal Meclis Üyelerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı	10
4.	GSMH ve Kişi Başına GSMH'nın Yıllara Göre Gelişimi	30
5.	GSYİH ve Sektörlerin Büyüme Oranları	32
6.	Bütçe Gelir ve Giderleri	35
7.	Ülkelere Göre İhracatın Dağılımı	39
8.	Ürün Gruplarına Göre İhracatın Dağılımı	41
9.	Ülkelere Göre İthalatın Dağılımı	44
10.	Kullanım Alanlarına Göre İthalatın Dağılımı	46
11.	Ürün Gruplarına Göre İthalatın Dağılımı	48
12.	Ortalama Gümrük Tarife Oranları	50
13.	İthalatı Serbestleştirme Oranları	51
14.	Sektörlere Göre İthalatın Serbestleştirilme Oranları .	52
15.	Tarım, Canlı Hayvan, Ormancılık ve Balıkçılık Ürünlerinde İthalatı Serbestleştirme Oranları	53
16.	Ödemeler Dengesi	55

17.	Sektörlere Göre Aktif Nüfusun Dağılımı	56
18.	Toptan ve Tüketici Fiyat Artışları	59
19.	Kişi Başına Gıda Maddeleri Tüketimi	61
20.	Tahıl Ürünlerinin Arz ve Talebi	62
21.	Kişi Başına Düşen Milli Gelir	62
22.	Başlıca Tarım Ürünleri Üretimi	63
23.	Çeşitli Hayvan Sayıları	64
24.	Çeşitli Hayvansal Ürünler	65
25.	Çeşitli Deniz Ürünleri Üretimi	66
26.	Çeşitli Madenlerin Üretimi	67
27.	Elektronik Sanayiinde İhracatı En Fazla Yapılan Ürünler	70
28.	Ayakkabı Sanayi Sektöründe Yapılan İhracat	72
29.	Enerji Tüketimi	75
30.	Kaynaklarına Göre Elektrik Enerjisi Üretimi	76
31.	Kullanım Alanlarına Göre Elektrik Enerjisi	77
32.	Karayolu Ulaşımındaki Taşıtlar	78
33.	Demiryolu Ulaşımı	79
34.	1990'lı Yıllarda Kore Ekonomisi	104
35.	Güney Kore'de Kişi Başına GSMH Miktarları	105
36.	Endüstriyel Yapının 2000'li Yıllarındaki Durumu	106
37.	Dünya Pazarında Güney Kore Yüksek Teknolojisinin Yeri	108
38.	2000 Yılında Güney Kore Ekonomisi İçin Temel Göstergeler	109

GİRİŞ

1960'lı yılların başlarından itibaren Güney Kore, ihracata yönelik kalkınma stratejisini benimseyerek, emek-yoğun ürünlere ağırlık vermiş ve hızlı sanayileşmenin de desteğiyle kayda değer bir ekonomik gelişme kaydetmiştir.

Başlangıçta çok az doğal kaynağa sahip, dış yardıma bağımlı ve borç içinde bir ülke olan Güney Kore, bugün gelişmiş bir sanayi ülkesi durumundadır. Ayrıca, çok yakın zamanda da borç veren ülke haline gelecektir.

İhracata yönelik kalkınma stratejisinin, büyük bir başarıyla uygulandığı ülkeler arasında daima birinci örnek olarak gösterilen Güney Kore'nin bu başarılarının ardında yatan sebepler neler olmuştur? Bu sorunun cevabını bulmak ve ortaya koymak, diğer ihracata yönelik kalkınma stratejisini benimseyen ülkeler açısından önem taşımaktadır. Fakat, Güney Kore'de uygulanan ihracata yönelik kalkınma stratejisi, literatürdekinden çok farklı bir şekilde uygulanmıştır. Emek-yoğun sanayileşme ile sermaye-yoğun

sanayileşme, ithal ikameci politika ile ihracatı artırma politikaları iç içe uygulanmıştır.

Güney Kore, otoriter bir yönetimle başlayan kalkınmasını gerçekleştirmiş, ucuz ve nitelikli işgücü ile montaj sanayinin uyumlu çalışması sonucu, tekstil ve kumaşın yanısıra gemi, motorlu araçlar, entegre devreler ve elektronik aletler ihraç etmeye başlamış ve şimdi de kendi teknolojisini geliştirerek ürünlerini kendi markalarıyla satma aşamasına gelmiştir.

Dünya Petrol Krizi, Güney Kore ekonomisini 1979 ve 1980 yıllarında etkilemiştir. Ancak bu etkilenme, diğer ülkelerde olduğu gibi uzun sürmemiş, kısa bir zamanda atlatılmıştır.

Bugün Güney Kore ekonomisinin, Asya'nın yeni endüstrileşen ülkeleri içinde en parlak geleceğe sahip olacağı uzmanlar tarafından belirtilmektedir.

Güney Kore'nin ekonomik büyüme hızı, ülke ekonomisini giderek endüstrileşmiş ülkeler seviyesine yaklaştırmaktadır. Bu hızlı ekonomik büyüme, dünyada korumacılığın ön plana geçtiği dönemlerde bile sürmüştü ve ihracatını arttırma başarısını gösterebilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, böylesine hızlı bir ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmeyi başarmış Güney Kore'de, ihracata yönelik kalkınma stratejisinin nasıl uygulandığını incelemek ve açıklamaya çalışmaktır.

Ayrıca, 1980'li yılların başlarında gerçek anlamda kalkınma hamlesini başlatmış olan Türkiye için, Güney Kore'nin ihracata

yönelik kalkınma stratejisi bir örnek teşkil edebilir. Çünkü; her iki ülkenin iklim koşulları, nüfusu, doğal kaynakları birbirine oldukça benzerlik göstermektedir. Öyle sanıyoruz ki, bu benzer özellikler sonucu Türkiye'nin Güney Kore örneğinden yararlanması, kalkınma çabaları açısından olumlu sonuçlar yaratabilecektir.

Çalışma iki bölüm halinde incelenmiştir:

Birinci bölümde; öncelikle ülkenin coğrafi, beşeri, siyasal ve sosyal özelliklerinden bahsedilmiş ve sonra ülkenin ekonomik yapısı detaylarıyla incelenmeye ve açıklanmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde; Güney Kore ekonomisinin hızlı gelişmesine neden olan faktörler ortaya konulmuş ve açıklanmaya çalışılmıştır. Sonra ülkenin geleceğe yönelik projeksiyonları incelenmiş ve son olarak da Güney Kore ekonomisinin hızlı gelişmesinde ortaya çıkan sorunlar incelenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

Sonuç bölümünde ise; Güney Kore'nin ihracata yönelik kalkınma stratejisi uygulamasının olumlu ve olumsuz yönleri objektif bir bakış açısıyla irdelenmiştir.

Birinci Bölüm

GÜNEY KORE'NİN SOSYO-EKONOMİK ANALİZİ

I- COĞRAFİ, BEŞERİ, SİYASAL VE SOSYAL ÖZELLİKLER

Bir ülkenin ekonomik yönden analizini yapabilmek için, o ülkenin temel özellikleri olan; coğrafi, beşeri, siyasal ve sosyal özelliklerini mutlaka belirlemek gerekir. Bu nedenle, Güney Kore'nin ekonomik analizine geçmeden önce, belirtilen bu temel özelliklere değinmek gerekecektir.

Bu açıdan, aşağıda Güney Kore'nin temel göstergelerini oluşturan; coğrafi, demografik, tarihsel, idari ve politik durumları hakkında açıklayıcı bilgi verilmeye çalışılacaktır.

A) Coğrafi Durum

Ülke, Doğu Asya'da Kore yarımadasının güneyinde kurulmuştur. Stratejik konumu nedeniyle yarımada, yüzyıllar boyunca değişik boyutlarda savaşlara sahne olmuş, kesin olarak 1953 yılından itibaren olmakla birlikte, 1948 yılından bugüne kadar komünist bir

rejim uygulayan “Kuzey Kore” ve serbest bir rejim uygulayan “Güney Kore” olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Güney Kore, yarımadanın yaklaşık yüzde 45'ini oluşturur. Yüzölçümü 99.274 km²'dir. Ülkenin kuzeyinden güneyine 965 km, doğusundan batısına 217 km uzunlukta olup, Kuzey Kore'den yaklaşık 240 km uzunlukta olan askerden arındırılmış bir şeritle ayrılır. Etrafı doğuda Japon Denizi (Kore'de Doğu Denizi olarak bilinmektedir.), batıda Sarı Deniz'le (Huang Denizi), güneyde de Kore Boğazı ile çevrilidir¹.

Ülke topraklarının yüzde 70'lik alanı dağlıktır. Buna rağmen bazı küçük vadiler ve dar kıyı ovaları bulunmaktadır. Kıyı şeridi boyunca kuzey-güney doğrultusunda uzanan 257 km uzunluğundaki Tebek Dağları ülke açısından önemlidir. Dağlık bir yapıya sahip olan bu ülkedeki sınırlı olan düzlüklerde, yoğun bir nüfus barınmakta ve özellikle sulu pirinç tarımı yapılmaktadır. Öyle ki; sulamaya, endüstriyel su ihtiyacını karşılamaya ve başkent Seul'de yaşayan büyük bir kitle için yaşam kaynağı oluşturan Nakdong (525 km) ve Han (514 km) gibi iki büyük nehri bulunmaktadır².

Güney Kore'de yumuşak bir karasal iklim sürmekte olup, yazları sıcak ve nemli, kışları ise kuru ve soğuktur. Ortalama yıllık hava sıcaklıkları ise; kışın en düşük -12.2 °C ile yazın en yüksek 36.6 °C arasında değişmekte olup, sıcaklık farkları güney kesiminde kuzeye göre daha azdır³.

Ülkenin en yağışlı ayları temmuz-eylül arasındaki aylar olup, bu aylarda yaz musonların getirmiş olduğu yağışlar ekinlere zarar

1 “Kore Cumhuriyeti”, ANA BRITANNICA , 1989, C. 13, s. 517.

2 South Korea Country Profile 1992-93, The Economist Intelligence Unit, s. 2.

3 Kore Gerçeği, 1991, s. 8-10.

vermektedir. Uzun, sıcak ve nemli yazların sağladığı elverişli ortam nedeniyle, mevcut ormanlar ülke yüzölçümünün yaklaşık üçte ikisini kaplamaktadır⁴.

B) Demografik Durum

Güney Kore nüfusu, aynı dili konuşan tek bir etnik gruptandır. Ancak, en önemli azınlık kentlerde oturan Çinlilerdir. II. Dünya Savaşından önce bir çok kişi Japonya'ya göç etmiştir. Fakat, savaşın bitmesi nedeniyle bunların yarısına yakını Güney Kore'ye geri dönmüştür. Yine o dönemde, Kuzey Kore'den Güney Kore'ye göç edenlerin sayısı 2 milyon civarında olmuştur. Ülke dini inançlar bakımından karmaşık bir yapıya sahiptir. Fakat, böyle olmasına rağmen din özgürlüğü anayasa tarafından güvence altına alınmıştır. Ülke nüfusunun yarıya yakını Budist, diğer kısmının çok küçük bir miktarı Konfüçyanist olmakla birlikte Hristiyan'dır. Ancak, bu inançlardan başka küçük gruplar bile olsa, değişik inanışları da vardır⁵.

Güney Kore Asya'nın en kalabalık ülkelerinden biridir. 1991 yılı tahminine göre nüfusu 43.2 milyon olup kilometre kareye 436 kişi düşmektedir. Nüfus artış hızı ise, 1991 yılı için yüzde 0.92 olmuştur.

Ülkede kırsal kesimden büyük kentlerde göç hızla devam etmektedir. Bu da belli başlı şehirlerde yoğun bir nüfus birikimine neden olmaktadır. Örneğin; nüfusun yaklaşık dörtte biri Seul'de yaşamaktadır. Güney Kore'deki kentlerin nüfusunun toplam nüfusa oranı yüzde 70 civarındadır.

⁴ İTO, Güney Kore İhracat Pazar Araştırması, 1991, s. 1.

⁵ İTO, s. 2; Kore..., s. 136.

TABLO 1
GÜNEY KORE NÜFUSUNUN GELİŞİMİ

Yıllar	(.000 Kişi)	(% Değişim Oranı)
1972	33.505	1.89
1975	35.281	1.70
1980	38.124	1.57
1985	40.856	0.93
1990	42.869	0.93
1991 (Tahmin)	43.268	0.92

KAYNAK: Major Statistics of Korean Economy, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 3.

TABLO 2
BAŞLICA ŞEHİRLERİN NÜFUSU (.000 KİŞİ)
(1990 Sayımına Göre)

Şehirler	Nüfus
Seul	10.628
Pusan	3.798
Tegu	2.229
İnçan	1.818
Kwangcu	1.145
Taycon	1.062

KAYNAK: South Korea Country Profile 1992-93, The Economist Intelligence Unit, Seoul, 1992, s. 2.

C) Tarihsel Durum

1392'de kurulmuş olan Yi Hanedanlığı ile geleneksel birlik ve bağımsızlık anlayışı içinde yaşamış olan Kore, 19. yüzyıl sonlarında Japonya, Rusya ve Çin arasındaki emperyalist yarış sonucu odak noktası olmuştur. Japonya 1910 yılında Kore'yi ilhak ederek bir sömürge yönetimi kurdu. Bu dönemde, Japonya'dan çiftçiler ve balıkçılar Kore'ye göçe teşvik edilerek, toprak sahiplerinin toprakları elinden alınarak, Japonya'dan gelenlere düşük fiyatlarda satılmış veya bedava toprak dağıtılmıştır.

II. Dünya Savaşında Japonya'nın yenilmesiyle birlikte Kore, ABD'nin etkisi altına girmiştir. Ülkede politik istikrarsızlıklar sürerken, sorun Birleşmiş Milletler'e götürülmüş ve Birleşmiş Milletler Komisyonu gözetiminde 10 Mayıs 1948'de 38. paralelin güneyinde seçimler gerçekleştirilmiş ve 15 Ağustos 1948'de Kore Cumhuriyeti ilan edilmiştir. Bu seçimlerde daha önce meclis başkanlığı yapan Syngman Rhee cumhurbaşkanı olmuştur.

Kuzey Kore'nin habersiz olarak 25 Haziran 1950'de Güney Kore'ye karşı saldırmasıyla Kore Savaşı başladı. Üç yıl süren savaş Temmuz 1953'te ateşkesle sona erdi. Savaş boyunca askeri yardım açısından ABD Güney Kore'yi desteklemiştir⁶.

1952 yılında ikinci kez cumhurbaşkanı seçilen Syngman Rhee, başkanlık sistemini öngören anayasa gereği, geniş yetkilerle donatılmış ve otoriter bir yönetim kurmuştur. Ömür boyu cumhurbaşkanlığına imkan tanıyan anayasa değişikliğini muhalefetin yoğun itirazlarına rağmen gerçekleştirmiş, fakat yapılan

⁶ **Kore...**, s. 16-28.

aşırı baskılar neticesinde ülkeyi terketmek zorunda kalmıştır. Mayıs 1961 darbesiyle, Tümgeneral Park Chung Hee başında bulunduğu askeri komiteyle yönetimi ele geçirmiştir. Daha sonra 1963 yılında demokratik sisteme dönülmüş ve Demokratik Cumhuriyetçi Parti'nin adayı olan Park, cumhurbaşkanı seçilmiş ve 1972'ye kadar bu göreve üç kez seçilmiştir. Park yönetiminin esasını, ordunun desteği ve özgürlüklerin kısıtlanması oluşturmuştur. Böyle bir ortamda ekonomik büyüme hızını yüksek düzeylere çıkarmıştır. 1979'da Park'ın öldürülmesiyle ülkede istikrarsızlıklar başgöstermiş, bu durum 1981'de yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerine kadar devam etmiştir. Çun Du Huan cumhurbaşkanı seçilmiş ve muhalefetin aşırı baskısı nedeniyle daha demokratik bir anayasanın oluşturulmasını kabul etmiştir. Oluşturulan bu anayasa doğrultusunda 1987 yılında yapılan seçimlerde, Demokratik Adalet Partisi adayı Roh Tae-Woo cumhurbaşkanı seçilmiş ve yeni bir demokratikleşme süreci başlatılmıştır⁷.

D) İdari Durum

Güney Kore bir Cumhuriyet'tir. Böyle olmakla birlikte merkezi başkanlık sistemine dayanmaktadır. Cumhurbaşkanı, yeni anayasa uyarınca beş yıllık bir dönem için doğrudan halk oyuyla seçilir. Cumhurbaşkanı, yürütme organının başı ve silahlı kuvvetlerin başkomutanı olarak geniş yetkiler taşır. Cumhurbaşkanı yürütme görevini, başkanlığını kendisinin yaptığı hükümet politikalarındaki kararları vermede tam yetkili olan Devlet Konseyi aracılığıyla yapar. Devlet Konseyi; cumhurbaşkanı, başbakan ve bakanlardan oluşur.

⁷ ITO, s. 3-4.

Güney Kore, idari açıdan beş özel kent ve dokuz eyalete ayrılmıştır. Eyaletler ise; şehirler, ilçeler, kasabalar ve köyler olarak ayrılır. İl valileri merkezi yönetimce atanmaktadır. İl ve belediye meclisi ise, yeni anayasa ile seçimle işbaşına gelmektedir.

Ülkede en yüksek yargı organı olarak görev yapan merci, Yüksek Mahkemedir. Başyargıç Ulusal Meclis'in onayıyla cumhurbaşkanı tarafından atanır.

Yasama yetkisi ise, tek meclisli Ulusal Meclisindir. Anayasa'ya göre Ulusal Meclis üyelerinin sayısı 200'den az olamaz. Bunların üçte ikisi, halkoyuyla seçilir ve dört yıl görev yaparlar. Diğer üçte biri ise, halkoylamasından beş veya daha fazla üyelik kazanan partiler arasında orantılı bir şekilde dağıtılır⁸.

26 Nisan 1988'de yapılmış olan seçimlere göre, 299 üyeli Ulusal Meclis'te siyasi partilere göre dağılım Tablo 3'te görüldüğü gibidir.

TABLO 3
ULUSAL MECLİS ÜYELERİNİN SİYASİ PARTİLERE GÖRE DAĞILIMI

Partiler	Seçimle Belirlenen Üyelikler	Dağıtımla Belirlenen Üyelikler	Toplam Üyelik
Demokratik Adalet Partisi	87	38	125
Barış ve Demokrasi Partisi	54	16	70
Demokratik Birlik Partisi	46	13	59
Yeni Demokratik Cumhuriyetçi Parti	27	8	35
Bağımsızlar	10	0	10
Toplam	224	75	299

KAYNAK: İTO, Güney Kore İhracat Pazar Araştırması, 1991, s. 5.

⁸ Kore..., s. 30-38.

II- EKONOMİK YAPI

Kore Japon sömürgesinden kurtulmadan önce, ekonomik kaynaklar yönünden insafsızca sömürülmüş ve kayda değer bir endüstriye sahip değildi. Japon sömürgesinden kurtulan Kore, aşırı derecede yoksul kalmış ve nüfus da hızla artmaktaydı. 1948'de ilan edilen Güney Kore Cumhuriyeti bu dönemden itibaren kendi ekonomisini oluşturmuştur. Aşağıda; ülke ekonomisinin tarihsel gelişimi kalkınma stratejileri açısından değerlendirilecek, daha sonra ise, temel ekonomik göstergelerin gelişimine değinilecek ve son olarak da, ülke ekonomisi sektörler bazında incelenecektir.

A) Kalkınma Stratejileri Açısından Ülke Ekonomisinin Tarihsel Gelişimi

- 1. Kuruluş Yıllarındaki İthal İkameci Sanayileşme Stratejisi Dönemi (1945-1961)

Kore'yi Japonya'nın işgali sırasında ülkede kayda değer bir sanayileşme hareketi olmamış fakat, yalnızca küçük ölçekli endüstri işletmeleri gelişme göstermiştir. Kore'nin 1945 yılında Japon sömürgesinden kurtulup bağımsızlığını kazanmasından sonra, ülkede bazı ekonomik istikrar tedbirleri alınmış ve uygulamaya konulmuştur⁹. Bağımsızlığını kazanan ülke, 1945-1953 yılları arasında da iç kargaşa ve bölünme dönemini yaşamış ve Güney Kore bu bölünmeden bozuk bir ekonomik yapıya sahip olarak çıkmıştır. Ülkenin altyapı tesisleri savaş nedeniyle büyük oranda tahrip olmuştur. Tekstil, metal ve kimya sanayileri büyük ölçüde çalışamaz duruma gelmiştir.

⁹ ITO, s. 4.

Güney Kore'nin yetişmiş ve kalifiye insangücü iç savaş nedeniyle büyük kayba uğramıştır. Ayrıca, doğal kaynakların çoğunluğu Kuzey Kore tarafında kalmıştır.

Güney Kore'de savaştan sonra yaşanan bu buhran dönemi, ABD'nin ve Birleşmiş Milletler Örgütü'nün çeşitli yardım ve destekleriyle atlatılmaya çalışılmıştır. Çöken ekonominin yeniden kurulmasında ABD'nin payı büyük olmuştur. Mali yardım, teknik eleman desteği, sanayide ve tarımda yeni teknolojilerin uygulamaya konulmaya çalışılması Amerikan yardımlarının en önemlileridir. "Amerikan Sistemi"; kamu yönetiminde, işletme yönetiminde, sanayi, tarım, ekonomik ve sosyal yaşamda da etkisini göstermiştir.

ABD tarafından Güney Kore'ye 1950-1958 yılları arasında yapılan dış yardımların yıllık ortalaması 300 Milyon Dolar civarında olmuştur.

Güney Kore'de ekonomik gelişme 1950'li yıllarda ithal ikameci sanayileşme stratejisiyle başlamıştır. Bu yıllarda yerli sanayiciler dışa karşı gümrük duvarlarıyla sıkı bir şekilde korunmuştur. Gümrük tarifeleri, kotalar, ithalat yasaklamaları ve döviz kuru politikalarıyla ve devletin almış olduğu diğer tedbirlerle hafif sanayi dalları kurulmuş ve bunların güçlendirilmesine çalışılmıştır.

Yine 1950'li yıllarda, Güney Kore hükümeti IMF tarafından desteklenen bir istikrar programını, ekonomik istikrarı sağlamak ve ekonomik kaynaklarını genişletmek amacıyla uygulamaya koymuştur. Fakat, uygulamaya konulan bu istikrar politikası ekonominin dışa açılmasını hedeflenmesine rağmen, ülke dışa kapalı ithal ikameci sanayileşme stratejisine 1960'lı yılların başına kadar bağlı kalmıştır.

Bu dönemde, 1953 yılından 1961 yılına kadar ülkenin GSMH'sının büyüme hızı yüzde 4, imalat sanayi büyüme hızı yüzde 10.5'dir. Bundan başka, ihracatın GSMH içindeki payı yüzde 1.1, ithalatın payı ise yüzde 10.6 oranında olmuştur. Bu dönemde ithalat-ihracat farkı da çok fazla olmuştur. Bütün bunlara ilave olarak da nüfus artışı yüzde 3 olmuştur¹⁰.

Görülüyor ki; bu dönemde ülkede, sosyo-ekonomik istikrarsızlıklara çözüm bulunamamış, ekonomi politikaları yetersiz kalmış, nüfus artış hızı düşürülemediği. Dolayısıyla yukarıdaki verilerde de görüldüğü gibi ekonomik hedeflere ulaşmada başarı sağlanamamıştır.

2. İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi Dönemi (1962-1971)

Güney Kore 1960'lı yıllarda çok az doğal kaynaklara sahip, adeta borç içerisinde yüzen, dış yardıma bağımlı bir ülke konumundayken, yeniden yapılanma süreci içerisinde girmiştir. Bu dönemde ülkede işsizlik ve gizli işsizlik son haddine gelmiş, ihracat ise yok denecek kadar azdır. 1962 yılında kişi başına GSMH yalnızca 87 dolar¹¹ ve yurtiçi tasarruflar ise çok düşüktür. Dış ödemeler dengesi de sürekli açık veriyordu.

Bu yıllarda ülkede ticaret rejimi değiştirilmiş, dışa kapalı bir rejimden daha liberal bir rejime yani; ithal ikamesine yönelik düşük büyüme hızı ve fiyat istikrarını benimseyen stratejiden, hızlı büyümeye imkan tanıyan ihracata yönelik sanayileşme stratejisi

¹⁰ Hasan ESKİ, *İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi ve Güney Kore Deneyi*, E.B.S.O. Ya.No. 45408, İzmir, 1989, s. 15.

¹¹ *Korea's Trade And Industry*, 1992, s. 5.

politikasına geçildi. Bu, Güney Kore Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planının da bir sonucuydu.

Bu politika tercih edilirken yöneticiler, iki temel gerçeği gözönünde bulundurmuşlardır¹²:

(1) Sanayileşme; ülkenin tek ve en önemli kaynağı bol ve ucuz işgücü olduğundan, emek-yoğun imalat sanayi mamüllerinin ihracatı ile sağlanmalıdır.

(2) Yurtiçi tasarıfları az, iç pazarı dar olan ülkede ithal ikamesi sanayileşme yoluyla hızlı gelişme sağlanamaz. Bunun için, ihracata yönelik sanayileşme yoluna gitmeli ve uluslararası yabancı kaynaklardan yararlanarak bu hedefe daha kolay ulaşmalıdır.

Öyle ki; şimdiye kadar kapalı bir ekonomi politikası izlemiş bu ülke, az doğal kaynak fakat, emek-yoğun sanayi mallarında karşılaştırmalı üstünlüğe sahip, devamlı dışa yönelik bir kalkınma stratejisini benimsemesi bir hayli ilginçtir.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, Güney Kore'nin dışa yönelmesinin önem kazandığı dönem Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1962-1966) dönemidir. Bu dönemde ihracata yönelik sanayileşme politikası şu hedeflere yönelmiştir¹³:

(1) Yeni fakat çağdaş sanayilerin bir an önce kurulup geliştirilmesi,

¹² Nesrin P. NAS-Suat OKTAR, "Ekonomik Büyümenin Temelleri", DÜNYA GAZETESİ EKONOMİ ATLASI-GÜNEY KORE İLAVESİ (17 Eylül 1986), s. 4-5.

¹³ ESKİ, s. 18.

(2) Kurulan bu sanayilerin ihtiyacı olan teknik donanımın, teknolojik bilginin ve sermayenin, gelişmiş ülkelerden ve uluslararası kanallardan ülkeye aktarılması,

(3) Ülkede had safhaya ulaşmış olan işsizliğin azaltılması için, emek-yoğun sanayi dallarının ihracata yöneltilmesi.

Bu hedeflere ulaşabilmek için hükümet, piyasa mekanizmasının da yardımıyla eldeki mevcut iç ve dış kaynakları mobilize etmiştir. Özellikle yurtiçi tasarrufları hareketlendirebilmek için, hükümet banka faiz oranlarını yükseltmiştir. Bunda başarı sağlamış ve bankalarda bulunan toplam tasarruf mevduatları önemli ölçüde artmıştır.

Ülkede vergi yönetimi ve vergi sistemi değiştirilmiş, enflasyon ve bütçe açıkları kontrol altına alınmıştır. Kredi faiz oranları önemli ölçüde düşürülmüş, ithalat ve ihracat mevzuatları değiştirilerek, gümrük işlemleri sadeleştirilmiş ve bu durum ihracatçıların gerekli hammaddeleri kolayca ithal edebilmelerini sağlamıştır. Yabancı sermayeyi ülkeye çekebilmek için ise, özendirici tedbirler alınmıştır.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1967-1971) döneminde de, BBKP hedefleri doğrultusunda hareket edilmiş, ihracata dönük olmak kaydıyla, emek-yoğun hafif sanayi dallarına gereken önem verilmiş ve gelişmesi sağlanmıştır. Ayrıca sanayi yatırımları bu dönemde, özellikle tekstil sanayi olmak üzere, kağıt ve orman ürünleri ile elektronik sanayilerine yöneltilmiş ve bunların mümkün olduğu ölçüde geliştirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Ülkede, sanayileşme çabalarının artmış ve sanayinin geçimlik düzeydeki tarımdan modern imalat ve ihracata yönelik yapılaşma hareketleri, Güney Kore'nin 1962-1971 yılları arasında büyük gelişmeler kaydetmesini sağlamıştır.

GSMH, 1962-1966 yılları arasında yılda ortalama yüzde 7.9, 1967-1971 yılları arasında ise, yılda ortalama yüzde 9.7 oranında büyümüştür. İhracatın GSMH içindeki payı, 1962-1966 yılları arasında yüzde 4.4, 1967-1971 yılları arasında ise, yüzde 9.5 olmuştur. İhracata yönelik sanayileşmenin belkemiğini oluşturan imalat sanayinin büyüme hızı ise, 1962-1966 yılları arası yüzde 15.1 iken, 1967-1971 yılları arasında yüzde 21.8'e ulaşmıştır. 1962-1971 yıllarını kapsayan dönemde, toptan eşya fiyatları endeksi yıllık ortalama artışı yüzde 12 civarında olmuştur¹⁴.

3. İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi Sonucu Ağır Sanayi ve Kimya Sanayinin Gelişme Dönemi (1972-1979)

Güney Kore hükümeti 1970'li yılların başında, mukayeseli üstünlüğe sahip olmadığı ağır sanayi, kimya sanayi ve tarım alanındaki yatırımlara önem vermiş ve ihracata yönelik sanayileşme stratejisinden uzaklaşarak ithal ikameci sanayileşmeye yönelmiştir.

Güney Kore hükümeti aşağıdaki nedenlerden dolayı strateji değişikliğine ihtiyaç duymuştur¹⁵.

1971'de ABD hükümeti Güney Kore'deki askeri gücünün üçte birini geri çekmiştir. Güney Kore hükümeti bu kararı, ABD'nin

¹⁴ ESKİ, s. 20.

¹⁵ Kim KIHWAN, *The Korean Economy Past Performance Current Reforms and Future Prospects*, Seoul, 1987, s. 9-11.

ülkedeki askeri gücünün tamamını ileride çekme planının başlangıcı şeklinde yorumlayarak, ülkenin savunma sanayinin geliştirilmesi yolunda adım atmasına neden olmuştur.

1971 yılına kadar uluslararası para düzeninin belkemiği olan ve sabit kur sistemini içeren Bretton Woods Sistemi sarsılmaya başlamıştır. Bu sistemin kambiyo kurlarındaki değişikliklerle, ödemeler dengesinde düzenleme yapma yolunu engelleyerek korumacılığı teşvik ettiği kabul ediliyordu.

Bu yüzden ekonomisi büyük oranda ihracata bağlı olan Güney Kore, uluslararası düzeyde ve devamlı olarak artan korumacılık karşısında ihracat gücünü koruyabilmek için, ticaret yaptığı ülkelerin sayısını arttırarak yeni pazarlara girmeli, ihracatının bileşimini de daha yüksek katma değerli sanayi mallarına doğru kaydırmalı ve bütün bunların yanında savunma sanayini geliştirmeliydi.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1972-1976) çerçevesinde geliştirilmesi planlanan; ağır sanayi, kimya, demir-çelik, petro-kimya, makina, elektronik ve gemi yapımı gibi sanayi dalları, ülkenin faktör donanımına uygun değildi.

Ayrıca, uluslararası düzeyde hammadde fiyatlarında 1972-1973 yıllarında, petrol fiyatlarında 1973-1974 yıllarında meydana gelen tırmanışlar, zaten aşırı derece dış kaynaklara bağlı olan Güney Kore ekonomisini büyük ölçüde zayıflatmaya başlamıştı.

İşte bu nedenlerden dolayı, Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında Güney Kore hükümeti ağır sanayi ve kimya sanayi yatırımlarına gereken önemi vermiştir. Bu sanayi dallarının

geliştirilmesiyle ihracata konu olan malların daha nitelikli ve yüksek değerli olması planlanmış, savunma için gerekli malzemelerin yurt içinden karşılanması hedeflenmiştir.

Dünya ticaretinin devamlı olarak genişleyeceği yolundaki tahminler, bankaların verdiği düşük oranlı faizlerin genellikle negatif faiz olgusu yaratması, ağır sanayi ve kimya sanayine yapılacak yatırımların olgunluk süresinin uzun olması, bu alana yapılan yatırımların yüksek oranlara varmasına neden olmuştur¹⁶.

Ayrıca, bankaların uygulamış olduğu düşük faizli kredi verme sistemi nedeniyle borçlanmaya karşı talep artışı gözlemiş ve bunun sonucu olarak da para arzı aşırı derecede genişlemiştir. Buna ilave olarak bankaların düşük faizli kredi uygulamaları, tasarruflara verilecek faiz oranları yükseltme imkanlarını sınırlamış ve böylelikle bankacılık sektörü yeterince gelişme gösterememiştir.

Güney Kore'nin bu sanayileşme stratejisindeki değişiklik, ülkenin sanayi kapasitelerini büyüterek yeni sanayi dallarının kurulmasına, modern teknolojilerden faydalanarak üretimde ihtisaslaşmayı ilerletmesine imkan tanımıştır. Bunun sonucu olarak da Güney Kore, tekstil, inşaat, elektronik ve gemi yapımında dünyanın önemli ülkeleri arasına yerleşmiştir¹⁷.

Güney Kore'deki şirketlerin ve bu şirketlerde çalışan işçilerin büyük projeleri gerçekleştirirken sahip olduğu deneyimlerin bir

¹⁶ Tunç ALP, "Güney Kore'nin Bankacılık ve Sermaye Piyasası", DÜNYA GAZETESİ EKONOMİ ATLASI- GÜNEY KORE İLAVESİ (17 Eylül 1986), s. 4; Gülten KAZGAN, *Ekonomide Dışa Açık Büyüme*, İstanbul, 1985. s. 140.

¹⁷ ESKİ, s. 24.

sonucu olarak, Güney Kore yurt dışındaki büyük projelere yönelmiştir.

Fakat bu yöneliş, ülkeden çok sayıda kalifiye işçinin ayrılmasına neden olmuş ve ülkede özellikle ağır sanayi dallarında çalıştırılmak üzere ihtiyaç olan kalifiye işçilere talebin de artmasıyla birlikte, düz işçilerle kalifiye işçiler arasında ücret farkının büyümesine neden olmuştur.

Ülke dışına giderek orada çalışanların ülkeye göndermiş olduğu kazançların neticesinde ödemeler dengesi biraz olsun düzelmiş, para arzı ise artarak enflasyona neden olmuştur.

Bu gelişmelere hükümet tedbir almak için uğraşmıştır. Düz işçilerle kalifiye işçiler arasındaki ücret farklarını giderebilmek için, işverenlerden düz işçilere daha yüksek ücret ödenmesi hükümet tarafından istenmiştir.

Bu dönemde kırsal kesimde yaşayanların gelirleri ile şehirde yaşayanların gelirleri arasındaki fark bariz olarak açılmış ve dolayısıyla yaşam şartlarında da bu fark görülmüştür. Böylece, kırsal kesimde yaşayanların verimliliği düşmüştür. Bu farkın giderilmesi için, tarımda kendi kendine yeterlilik politikası benimsenmiş ve tarımsal üretime çeşitli sübvansiyonlar uygulanmış ve çalışmalar "Toplum Geliştirme Projesi" çerçevesinde yürütülmüştür. Projenin başlangıcında önemli sonuçlar elde edilmiş, üretimin verimliliği artarken, çiftçinin gelir seviyesi de önemli oranda düzelmiştir¹⁸.

¹⁸ ITO, s. 6-7; ESKİ, s. 25.

1972-1979 döneminde hükümetin ekonomiye yön vermesi sonucu, ihracatta ve GSMH'da önemli oranda artış sağlanmıştır. İhracatın GSMH içindeki payı 1972 yılında yüzde 20.5 iken, 1979 yılında yüzde 28.1'e yükselmiştir. GSMH ise, 1972-1979 yılları arasında yıllık ortalama yüzde 9.1 oranında artmıştır¹⁹.

İmalat sanayiinin 1972-1976 yılları arasındaki büyüme hızı yıllık ortalama yüzde 19.2 ve 1977-1979 yılları arasındaki büyüme hızı ise yüzde 15.9 olmuştur. İmalat sanayiinin büyüme hızının bu oranlarda olması, GSMH içindeki payının da 1972-1979 yılları arasında yüzde 22.1'den yüzde 27.5'e yükselmesine neden olmuştur. Tarımda ise aynı yıllarda bu oranlar yüzde 26.8'den yüzde 18.5'e düşmüştür²⁰.

Emek-yoğun sanayi dallarında görülen hızlı gelişme sayesinde, hızla büyüyen çalışabilir insangücünün sanayi kesimine yerleştirilmesi önemli bir sorun yaratmamıştır. Bu dönemde görülen hızlı gelişmelere ve yapısal değişikliğin paralelinde, imalat sanayinin toplam istihdamdaki payı yüzde 9.5'tan yüzde 30'a yükselmiş, tarımın payı ise, yüzde 60'tan yüzde 30'a düşmüştür²¹.

Bütün bu olumlu göstergelerin yanısıra hızlı büyüme, enflasyon gibi büyük bir sorunu beraberinde getirmiştir. 1962-1971 yıllarında Toptan Eşya Fiyatları Endeksiyle yıllık ortalama enflasyon yüzde 12 iken, 1972-1979 yıllarında bu oran, yüzde 18'e yükselmiştir²².

¹⁹ **Major Statistics of Korean Economy**, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 3-7.

²⁰ **Major Statistics of Korean Economy**, Korean Trade Association, Seoul, 1986, s. 51-53.

²¹ ESKİ, s. 29.

²² **Economic Statistics Yearbook 1985**, The Bank of Korea, Seoul, 1986, s. 36.

Güney Kore'de 1970'li yıllardaki hızlı ücret artışları ekonomiye büyük yük olmuş ve ihracattaki rekabet üstünlüğünü kaybetmiştir. Kişi Başına GSMH azalmış, para, maliye ve döviz politikalarının olumsuz etkileri ortaya çıkmıştır. Ayrıca ülke ekonomisi birçok konuda dışa bağımlı hale gelmiş ve uluslararası ekonomideki olumsuz değişimlerden fazlasıyla etkilenir duruma gelmiştir.

4. Dengeli Büyüme Dönemi (1979-1986)

a) Ekonomik Sorunlar

Bir önceki dönemin son yılları, Güney Kore ekonomisinin başarısız olduğu yıllardır. Ekonomik açıdan bu başarısızlığın giderilmesi ve ekonomik büyümenin yeniden istenilen düzeye gelmesini sağlayabilmek için, 70'li yılların sonunda hükümet yeni bir program hazırlamıştır. Dengeli büyümeyi öngören bu program; piyasanın serbestleştirilmesi, dengeli fiyat sistemi ve dengeli büyümeye dayandırılarak uygulamaya konulmuştur.

Hükümetin hazırlamış olduğu bu dengeli büyüme programı üç bölümden oluşmaktadır²³:

(1) Bankacılık sektöründe köklü bir reform tasarısının uygulanması kararlaştırılmış ve para arzının daha küçük oranlarda arttırılarak aşırı likiditenin kontrol altına alınması öngörülmüştür.

(2) Bir önceki dönemde ağır sanayi ve kimya sanayiine yapılan aşırı yatırımlardan dolayı, hafif sanayi dallarında meydana gelen

²³ ESKİ, s. 33.

yatırım eksikliği nedeniyle meydana gelen sektörel dengesizliği gidermek için, ağır sanayi ve kimya sanayiindeki projeler dondurularak, hafif sanayi dallarına ayrıcalıklı krediler verilmesi kararlaştırılmıştır.

(3) İthalatın liberalleştirilmesi yönünde çaba sarfedilmiş, hükümet müdahaleleri sonucu fiyat mekanizmasında meydana gelen bozulmaları önlemek ve rekabeti teşvik etmek için birçok dallarda fiyat kontrollerinden vazgeçilmiştir.

Bu program çerçevesinde alınan kararlar kısa vadede az da olsa ekonomi üzerinde olumlu sonuçlar yaratmıştır. Bir çok malı kapsayan fiyat kontrollerinden vazgeçilmesi, 1979 yılı sonunda fiyat oluşumunun normalleşmesi sonucunu yaratmıştır.

Fakat, 1979 yılında uygulamaya konulan dengeli büyüme programından hemen sonra, dünya petrol krizinin ortaya çıkmasıyla birlikte ödemeler dengesi büyük bir yük altına girmiş ve ithalatın liberalleştirilmesi yolunda atılan adımlardan vazgeçilmiştir. Petrol krizinin dünya çapında yarattığı ekonomik durgunluk, Güney Kore'yi de etkilemiş ve ihracatındaki büyümeyi sınırlamak zorunda kalmıştır.

1979 yılının sonunda Cumhurbaşkanı Park bir suikast sonucu öldürülmüş ve bu olay ülkede siyasal huzursuzluğu arttırmıştır. Siyasal huzursuzluk sonucu işçiler yüksek ücret talebinde bulunmuşlar ve işverenler bu istekleri karşılayamaz hale gelmişlerdir. Dolayısıyla işverenler bu ortamda yatırım yapmama eğiliminde olmuşlardır.

Bir diğ er sorun ise, ÷lkede üretilen tarımsal üründe, 1980 yılındaki aşırı soğuk ve don nedeniyle büyük bir azalma olmas ıdır.

Sonuncu olarak; Won'un devalüe edilmesi, girdi ve enerji maliyetlerini yükseltmiş, enflasyonla mücadelede başarıya ulaşmayı engellemiştir.

Güney Kore'de yaklaşık yirmi yıldır süren hızlı gelişme süreci ilk kez ekonomik gerilemeye -yukarıda saydığımız nedenlerden dolayı- girmiştir. 1980 yılında GSMH'nın büyüme hız ı yüzde -3.7 olarak büyük bir düşüş göstermiştir. Enflasyon ise, tüketici fiyatları endeksiyle yüzde 28.9'a, toptan eşya fiyatları endeksiyle yüzde 39'a yükselmiştir²⁴.

b) Ekonomik Alanda Yapılan Reformlar

1980 yılında iktidara gelen yeni hükümet, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik sorunlarla mücadele edebilmek için, uyguladığı ekonomi politikasında geniş kapsamlı bir reforma yönelmiştir. Bu reformlar aşağıdaki hedefleri gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır²⁵:

- (1) Fiyat istikrarı,
- (2) Hızlı ve sürekli büyüme,
- (3) Gelir dağılımının düzeltilmesi.

Fiyat istikrarının önemi, enflasyonun yarattığı ekonomik ve sosyal sakıncaların yanısıra, ÷lkedeki kıt ekonomik kaynakların etkin kullanılması açısından ortadaydı.

²⁴ Major ..., 1992, s. 3-6.

²⁵ KIHWAN, s. 3.

Güney Kore'nin nüfusunun sürekli artması ve savunma harcamalarının büyük boyutlarda olması, hızlı ve sürekli büyüme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Gelir dağılımı ise, Kuzey Kore'de uygulanmakta olan gelir dağılımı politikasına göre daha başarılı olduğunu ispat ve büyümenin getireceği olanaklardan ülkenin tümünün faydalanması açısından önem arz etmektedir.

Uygulamaya konulan bu reform programını gerçekleştirmek için, dış ticaret politikasını serbestleştirme ve ülke ekonomisinin tüm sektörlerinde rekabeti geliştirme yolunda çeşitli düzenlemelere gidilmiştir.

1980 yılı başlarından itibaren aşırı korumacılığın kaldırılmasını hedefleyen Güney Kore Hükümeti, dış ticarete giderek artan oranda liberalizasyona gitmiştir. Güney Kore'nin 1983 yılındaki ithalatta liberalizasyon oranı yüzde 80 olmuştur²⁶. Bu oranlar 1984'de yüzde 84.8 iken, 1985'de yüzde 87.7 ve 1986'da ise, yüzde 91.5'e tırmanmıştır²⁷.

Gümrük tarife oranları ise, 1983 yılında yüzde 22.6 iken, 1984'de yüzde 20.6, 1985'de yüzde 20.3 ve 1986'da ise, yüzde 18.7'ye indirilmiştir²⁸.

²⁶ Aysin ARIKAN, "Güney Kore Ekonomisinde Son Gelişmeler", İGEME DIŞ TİCARET BÜLTENİ, Y. 24, S. 24 (20 Haziran 1986), s. 26.

²⁷ İGEME, Güney Kore Ülke Prolifi, 1990, S. 1, s. 7.

²⁸ İGEME, s. 9.

Bir diğ er düzenleme yabancı sermayeyi teşvik politikası alanında yapılmıştır. Uygulamaya konulan “Yabancı Sermaye Kanunu” çerçevesinde, yabancı yatırımlara beş yıl için yüzde 100'lük vergi ertelemesi sağlanmaktadır. Güney Kore hükümeti uygulanmakta olan yabancı yatırımların serbest olduğu alanları kapsayan “Positive List” adındaki listeden, yabancı yatırımların yasaklandığı veya kısıtlandığı endüstriyel alanları kapsayan “Negative List” adlı listeye geçmiştir. Listede belirtilmeyen endüstriyel alanda yapılacak olan yatırımlar için Maliye Bakanlığında izin alma zorunluluğu kaldırılmıştır. “Negative List”e geçiş, 999 endüstriyel alanın 762'sinin (%76.3'ü) yabancı yatırımlara açılmasını ve imalat sanayiinin yüzde 92.5'inin serbestleştirilmesi sonucunu doğurmuştur²⁹.

Ayrıca yabancı yatırımcıların işletmeye geçişin ilk yılından itibaren, kar ve kar paylarını ülkelerine transfer edebilmeleri ve üçüncü yıldan sonra da ana sermayeyi transfer edebilmeleri garanti altına alınmıştır.

Dış ticaretten başka ülke ekonomisinde yapılan düzenlemelerin başında, 1981 yılında Anti-Monopol yasasının yürürlüğe konularak, bütün yerli sanayi dallarında tekelci uygulamalara son vermek ve rekabeti geliştirmek gelmektedir.

Güney Kore hükümeti ekonominin liberalizasyonu çerçevesinde, serbest piyasa mekanizmasının ve kurumlarının etkin olduğu bir politikaya yönelerek, bankacılık ve finans sektörüne önem vermiştir.

Ekonominin hızlı büyüme sürecinde bankaların borç verme işlemleri, Merkez Bankası ve 5 milli banka yoluyla yapıyor ve devlet

²⁹ İGEME, s. 4-6.

tarafından çok sıkı bir şekilde kontrol edilerek, arzu edilen sektörler ucuz kredi yoluyla destekleniyordu. Ancak, bu sektörlerin devlet eliyle yönlendirilmeleri yetersiz kalıyordu. Bunun için, uygulanan bu sistem 1983 yılında terk edilerek, 5 milli banka özelleştirilmiştir.

Yabancı bankalara sağlanan olanakların arttırılması, finans sisteminin uluslararası hale getirilmesini sağlamıştır. Yabancı bankalar verecekleri krediler için ayırmaları zorunlu olan yüksek karşılık oranlarını, Merkez Bankasından alacakları reeskont kredileri vasıtasıyla hafifletme imkanına kavuşmuşlardır.

Sanayii teşvik politikalarında köklü değişiklikler yapılarak, yatırımların dağılımında etkinlik arttırılmıştır. Sanayi kredilerine tanınan yoğun ayrıcalıklar kaldırılmıştır. 1983 yılında Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi oranlarında düşürülmüştür. Yatırım stratejisi, sermaye-yoğun sanayi dallarından, emek-yoğun sanayi dallarına tekrar yöneltilmiş fakat, emek-yoğun sanayi dallarından olan yüksek teknoloji, üst düzeyde uzmanlık ve bilgi gerektiren yeni üretim dallarına öncelik verilmiştir³⁰.

Güney Kore hükümeti, Merkez Bankasından doğrudan borçlanmaktan -enflasyonist etkiyi azaltabilmek için- bir süre için kaçınmıştır.

Gelir dağılımı politikası, eğitim olanaklarının genişletilmesi ve istihdam imkanlarının arttırılması yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu politikanın uygulanması sonucu, 1980 yılı başındaki düşük gelir grupları aleyhine gelişen gelir dağılımı bozulmaları durdurulmuş ve hatta nisbi bir düzelme meydana gelmiştir.

³⁰ Bakınız: Ek-1.

c) Yapılan Ekonomik Reformların Uygulama Sonuçları

1980'li yılların başında Güney Kore ekonomisi, yapısal dengesizlikler ve uyumsuzluklar yönünden had safhaya gelmiş, ayrıca içten ve dıştan zorlayıcı etkilerle karşı karşıyaydı. Buna rağmen; fiyat istikrarı içinde hızlı ve sürekli büyüme, rekabete yönelik ihracat reformları ve yeniden yapılaşmayı esas teşkil eden politikalar, bir an evvel uygulamaya konulmuş ve bu politikalardan hiç ödün verilmemiştir. Öyle ki, bu politikaların olumlu sonuçları beklenmedik bir şekilde kısa zamanda ortaya çıkmıştır.

1981 yılında GSMH'nin büyüme hızı yüzde 5.9 olmuş, 1986'da ise GSMH'nin büyüme hızı, yüzde 12.9'a tırmanarak rekor bir seviyeye ulaşmıştır. Bunun yanısıra, Toptan Eşya Fiyatları Endeksi 1980 yılında yüzde 39 iken, 1986 yılında yüzde -1.5'e düşmüştür. Tüketici Fiyatları Endeksiyle enflasyon hızı aynı yıllarda, yüzde 28.9'dan 2.8'e düşürülmüştür³¹.

Görüldüğü gibi bu dönemde görülen en önemli gelişme, enflasyonun aşağı çekilmesinde ortaya çıkan olağanüstü başarıdır. Ancak, bu gelişmenin nedeni Güney Kore hükümetinin izlediği cesur politikalar olmakla birlikte, uluslararası düzeyde görülen fiyat düşüşlerinin etkisi büyüktür.

Fiyat istikrarının sağlanması ve tasarufların istenilen ölçüde gerçekleştirilmesi sonucunda ödemeler dengesinde olumlu gelişmeler gözlenmiştir. Ödemeler dengesinde 1980 yılındaki açık 5.3 milyar dolar iken, bu açık 1986 yılına kadar giderilmiş ve bu yılda ödemeler dengesi 4.6 milyar dolar fazla vermiştir³².

³¹ Major..., 1992, s. 3-4.

³² Major..., 1992, s. 203.

Güney Kore ekonomisindeki bu istikrarlı gelişme, ülkenin ihracat pazarlarını genişletmiş ve yeniden rekabet gücünü kazanmıştır. Dolayısıyla, ihracatın GSMH içindeki payı 1980 yılında yüzde 34.7 iken, 1986 yılında bu pay oldukça artarak yüzde 40'a yükselmiştir³³.

Yukarıdaki tüm açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Güney Kore ekonomisi 1979 ve 1980 yıllarında gerilemesine rağmen, bu dönemde de yüksek büyüme hızına ulaşabilmiştir.

5. Altıncı Beş Yıllık Plan Dönemi (1987-1991)

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı dönemi, bir önceki dönemin uzantısıdır diyebiliriz. Bu dönemde de ülke ekonomisinin gelişimi sürmüştür.

GSMH 1987 yılında yüksek bir büyüme oranına ulaşmış ve yüzde 13 olmuştur. GSMH'nın bu büyüme hızı bir yıl sonrası da devam etmiş, fakat 1989 yılında, GSMH'nın büyüme oranı neredeyse yarı yarıya gerçekleşerek yüzde 6.8 olmuştur. Bu düşüş geçişi olmuş, sonraki yıllarda yine GSMH büyüme oranı artmış ve 1991 yılında yüzde 8.4 oranında gerçekleşmiştir³⁴.

Ödemeler dengesi yine fazla vermeye devam etmiş, 1987 yılında 9.8 milyar dolar olmuştur. Ancak, ödemeler dengesinin ikinci kez fazla vermesi Güney Kore hükümetinin bu fazlanın kalıcı olduğuna

³³ Major..., 1992, s. 7.

³⁴ Major..., 1992, s. 3.

inanmasına neden olmuş ve bu nedenle ticareti dengeli bir şekilde genişletmeyi teşvik suretiyle bu fazlayı azaltmayı amaçlamıştır. Serbest dış ticaret ilkelerine sadık kalmak koşuluyla, Güney Kore hükümeti piyasalarını açma yönünde girişimlerde bulunmuştur. Bu girişimler; ithalat işlemlerinin daha da kolaylaştırılması, gümrük tarifelerinin indirilmesi ve ülkede hizmet sektörüne daha kolay girişimde bulunulmasından oluşmaktadır. Bunların neticesinde, ödemeler dengesi 1990 yılında tekrar açık vermiş ve bu açık 2.1 milyar dolar olmuştur. 1991 yılında ise açık daha da büyüerek 8.8 milyar dolara ulaşmıştır³⁵.

Bu dönemde Toptan Eşya Fiyatları Endeksinin gelişimi şöyle olmuştur: 1987 yılında yüzde 0.5 iken, 1991 yılında yüzde 5.4'e yükselmiştir. Tüketici Fiyatı Endeksi ise; aynı yıllarda sırasıyla, yüzde 3 ve yüzde 9.7 oranında gerçekleşmiştir.³⁶

Görüldüğü gibi, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde de Güney Kore ekonomisi hızla büyümeye devam ederek, dünyanın gelişmiş ülkeleri arasındaki yerini almaya başarmıştır.

B) Temel Ekonomik Göstergelerin Gelişimi

1. Milli Gelir Gelişme Trendi

Güney Kore ekonomisi, ülkenin kurulmasından bu yana bazı dönemler hariç, olumlu gelişme çizgisi göstermiştir. Bu gelişme, bütün dünyayı etkileyen petrol krizinden hemen sonra daha büyük bir hızla artmış ve ülke ekonomisi oldukça süratli bir büyüme trendi içine girmiştir.

³⁵ South..., s.44.

³⁶ Major..., s. 6.

TABLO 4
GSMH ve KİŞİ BAŞINA GSMH'NİN YILLARA GÖRE GELİŞİMİ
(Piyasa Fiyatlarıyla)

	<u>1972</u>	<u>1973</u>	<u>1974</u>	<u>1975</u>	<u>1976</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
GSMH (Milyar Dolar)	10.7	13.5	18.8	20.9	28.7	36.8	51.5	61.5	60.5	66.8	71.3	79.5	87.0	89.7
GSMH Büyüme Oranı (%)	5.1	13.2	8.1	6.4	13.1	9.8	9.8	7.2	-3.7	5.9	7.2	12.6	9.3	7.0
Kişi Başına GSMH (Dolar)	319	396	542	594	803	1.012	1.396	1.644	1.592	1.734	1.824	2.002	2.158	2.194

	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>1991 (Tahmin)</u>
GSMH (Milyar Dolar)	102.8	128.9	172.8	211.2	242.2	280.8
GSMH Büyüme Oranı (%)	12.9	13.0	12.4	6.8	9.3	8.4
Kişi Başına GSMH (Dolar)	2.505	3.110	4.127	4.994	5.659	6.498

KAYNAK: Major Statistics of Korean Economy, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 3.

1961 yılında GSMH yalnızca 2.2 milyar dolar düzeyindeydi³⁷. Ancak, Tablo 4'ten görüleceği üzere GSMH 1972 yılında 10.7 milyar dolara ulaşmış ve yüzde 5.1'lik büyüme oranı gerçekleşmiştir. Bu yılı takip eden ilk yılda, büyüme oranı bir hayli yükselerek yüzde 13.2 olmuş, GSMH ise 13.5 milyar dolara yükselmiştir. Takip eden yıllarda GSMH sürekli artmasına rağmen, büyüme oranı aynı artışı göstermiş, bir yıl artış olmuş, 1980 yılına kadar diğer yıllar hep düşüş göstermiştir. Bu düşüş, 1980 yılında şimdiye kadar ilk defa olmak üzere büyüme oranı eksi değer almış ve eksi yüzde 3.7 olmuştur. Aynı yıl GSMH'da düşüş göstermiş ve 60.5 milyar dolara düşmüştür.

1980 yılından sonra sürekli ve hızlı bir gelişme trendi içine giren Güney Kore ekonomisi, bu gelişme trendini 1988 yılına kadar sürdürmüştür. Öyle ki; aynı yıl GSMH 172.8 milyar dolara yükselmiş ve büyüme oranı yüzde 12.4 olmuştur. Bu yılı takip eden yıllarda büyüme oranı ortalama yüzde 8 civarında olmuş, GSMH ise, yükselmeye devam ederek 1991 yılında 280.8 milyar dolara ulaşmıştır.

Kişi Başına GSMH kuruluş yıllarından hemen sonra, 1955 yılında yalnızca 70 dolardı³⁸. Fakat bu Tablo 4'te de görüldüğü gibi yirmi yıl gibi kısa bir dönemde Kişi Başına GSMH sekiz kattan daha da fazla artarak 1975 yılında 594 dolar olmuştur. İzleyen yıllarda artış devam etmiş, 1979 yılında Kişi Başına GSMH 1.644 dolara ulaşmıştır. Bir yıl sonrası, Kişi Başına GSMH'da düşüş kaydedilmiş ve 1.592 dolar olmuştur. Bu düşüşten sonraki yıllarda ise, Kişi Başına GSMH devamlı artış göstererek, otuzaltı yılda yaklaşık 100 kat artarak, 1991 yılında 6.498 dolar olarak gerçekleşmiştir.

³⁷ **The Export Performance of the Republic of Korea 1961-1982**, International Trade Centre UNCTAD/GATT, Geneva, 1984, s. 6.

³⁸ Gökhan ÇAPOĞLU, **Türkiye İstikrar İçinde Nasıl Kalkınır**, Ankara, 1992, s. 25.

TABLO 5
GSYİH ve SEKTÖRLERİN BÜYÜME ORANLARI
(1985 Fiyatlarıyla %)

	<u>1972</u>	<u>1973</u>	<u>1974</u>	<u>1975</u>	<u>1976</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
GSYİH*	-	13.5	8.2	7.1	12.8	10.1	9.7	7.6	-2.2	6.7	7.3	11.8	9.4	6.9
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	2.4	7.3	6.5	3.9	9.8	2.8	-9.8	7.0	-19.1	14.3	7.4	7.7	-1.5	3.8
Madencilik ve İmalat Sanayii	11.6	27.7	15.3	12.2	21.6	14.9	19.9	9.5	-1.0	9.4	5.9	15.0	16.8	7.0
Diğerleri	4.4	11.4	6.3	5.3	11.0	10.6	12.8	6.1	-0.3	1.9	7.8	12.7	8.1	7.8
	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>1991</u>								
GSYİH*	12.4	12.0	11.5	6.2	9.2	8.4								
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	4.6	-6.8	8.0	-1.1	-5.1	-0.8								
Madencilik ve İmalat Sanayii	18.0	18.2	13.1	3.5	8.7	8.4								
Diğerleri	11.9	14.2	12.8	10.3	12.0	9.6								

KAYNAK: **Major Statistics of Korean Economy**, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 3-4.

* GSYİH büyüme oranlarının değerleri, belirtilen kaynaktan alınan veriler doğrultusunda tarafımızdan hesaplanmıştır.

GSYİH'nın gelişimi GSMH'ya göre daha olumlu bir gelişme trendi içinde olmuştur. GSYİH'nın gelişme trendini Tablo 5'den inceleyecek olursak, 1973 yılında yüzde 13.5 olan büyüme oranı, aşağı yukarı aynı seviyesini 1979 yılına kadar korumuştur. 1979 yılında düşme eğilimi gösteren GSYİH yüzde 7.6 olarak gerçekleşmiştir. Bir yıl sonrasında GSYİH'nın büyüme oranı sıfırın da altına düşerek eksi yüzde 2.2 olmuştur. Bu negatif trendden kurtulan GSYİH'nın 1981 yılındaki büyüme oranı yüzde 6.7 olmuş ve 1985 yılına kadar büyüme oranında sürekli artış kaydedilmiştir. 1985 yılında büyüme oranı tekrar 1981 yılındaki büyüme oranı kadar gerçekleşmiştir. 1986 yılında tekrar yükselme trendine giren GSYİH büyüme oranı, bu yılda yüzde 12.4 olarak gerçekleşmiş ve bu yıldan itibaren; yüzde 12, yüzde 11.5, yüzde 6.2, yüzde 9.2 ve son olarak da 1991 yılında yüzde 8.4 olarak gerçekleşmiştir.

Yine Tablo 5'e baktığımızda, Güney Kore ekonomisinin hızlı gelişmesinin nedeninin büyük ölçüde madencilik ve imalat sanayiindeki büyümeden kaynaklandığı açıkça görülmektedir. Madencilik ve imalat sanayiindeki büyüme oranları 1980 yılına kadar oldukça olumlu bir gelişme trendi içindeyken, bu yıllarda tüm dünyayı etkileyen petrol bunalımı bu sektörleri de etkileyerek 1980 yılında negatif bir büyüme oranına düşmüş ve eksi yüzde 1 olarak gerçekleşmiştir. Bu yıldan sonra büyüme oranları yine istenilen düzeylere ulaşmış ancak; 1989, 1990 ve 1991 yıllarındaki büyüme oranları önceki yılların çok gerisinde kalmıştır. Büyüme oranları bu yıllarda yüzde 3.5, yüzde 8.7 ve yüzde 8.4 olarak gerçekleşmiştir.

Ülke ekonomisinin 1989 yılında içine düştüğü durgunluk, sanayi üretimin büyük ölçüde yavaşlamasına, ihracatın önemli ölçüde düşmesine ve en önemlisi de işçi kesiminden kaynaklanan huzursuzluklara sebep olmaktadır. İhracata bağımlı olarak ekonomiyi

geliştirme çabaları, bu sektörde meydana gelecek bir darboğaz neticesinde etkilenmekte ve tüm ülke ekonomisini de etkilemektedir. Nitekim, 1989 yılından itibaren ithalatın artarak ihracatın düşmesi, ülke ekonomisinin gelişmesini olumsuz yönde etkilemiştir³⁹. Şu halde, madencilik ve özellikle imalat sanayi ekonominin temeli olması nedeniyle, başlıca ihraç ürünlerinin üretilmesine neden olan sektörlerdir. Bu gelişmenin doğal bir sonucu olarak tarım, ormancılık ve balıkçılık kesiminin GSYİH içindeki payı giderek azalmış ve bu sektörün büyüme oranı 1991 yılında eksi yüzde 0.8 olarak gerçekleşmiştir.

2. Bütçe Gelir ve Giderleri

Bütçe gelirleri Tablo 6'dan incelendiğinde, en büyük gelir kaynağının dahili vergiler olduğu açıkça görülmektedir. Toplam gelirler içinde dahili vergilerin payı 1983 yılında yüzde 52.4 iken, izleyen yıllarda da en büyük gelir kaynağı olmaya devam etmiş, nitekim 1990 yılında bu pay yüzde 55.2'ye çıkmıştır. Ülke gelirlerini oluşturan diğer bir kaynak ise, gümrük vergileri olup toplam gelirler içindeki payı 1983 yılında yüzde 12.4 iken, gümrük tarifelerinde yapılan düzenlemeler sonucu bu oran düşmüş ve 1990 yılında yüzde 8.1 olarak gerçekleşmiştir. Toplam gelirler içinde küçük paylara sahip olmakla birlikte monopol karları ve kamu iştirakleri ülke gelirini oluşturan kaynaklar arasında yer almaktadır. Güney Kore'nin toplam bütçe gelirleri 1983 yılına göre 1985 yılında yüzde 20.5 artmış, 1985 yılına göre 1987 yılında yüzde 34.7 artmış, 1987 yılına göre 1989 yılında yüzde 50.5 artmış, 1990 yılında ise, bir önceki yıla göre yüzde 20 artış göstermiştir⁴⁰.

³⁹ ITO, s. 9.

⁴⁰ Toplam bütçe gelirlerinin artış oranları, Tablo 6'daki veriler doğrultusunda tarafımızdan hesaplanmıştır.

TABLO 6
BÜTÇE GELİR ve GİDERLERİ
(Milyar Won)

	1983	%*	1985	%*	1987	%*	1989	%*	1990 (Geçici)	%*
Gelirler										
Dahili Vergiler	6.188.4	52.4	7.496.9	52.7	10.012.0	52.2	15.211.0	52.7	19.134.2	55.2
Gümrük Vergileri	1.463.5	12.4	1.566.1	11.0	2.696.5	14.1	2.099.1	7.3	2.774.5	8.1
Monopol Karları	830.0	7.1	829.0	5.8	904.3	4.7	74.6	0.3	-	-
Kamu İştirakleri	289.1	2.4	352.3	2.5	285.2	1.5	408.3	1.4	590.3	1.7
Diğerleri	3.023.2	25.7	3.979.1	28.0	5.264.3	27.5	11.054.9	38.3	12.111.9	35.0
Toplam	11.794.2	100.0	14.223.5	100.0	19.162.3	100.0	28.847.9	100.0	34.610.9	100.0
Giderler										
Genel İdare Harcamaları	6.129.1	53.3	7.754.2	57.1	10.009.0	57.2	14.703.7	51.8	18.973.0	55.1
Savunma Harcamaları	3.343.6	29.1	3.750.2	27.6	4.793.5	27.4	6.147.4	21.6	6.854.0	19.9
Yatırımlar	1.019.0	8.8	1.172.5	8.6	1.391.5	7.9	2.032.5	7.2	2.401.0	6.9
Borçlar	26.4	0.3	-5.4	-0.1	0.5	0.1	37.0	0.1	-53.6	-0.1
Diğerleri	984.2	8.5	908.2	6.6	1.294.3	7.4	5.483.5	19.3	6.273.6	18.2
Toplam	11.502.2	100.0	13.579.6	100.0	17.488.8	100.0	28.404.1	100.0	34.447.9	100.0
Denge	292.0	-	643.9	-	1.673.6	-	443.8	-	163.0	-

KAYNAK: (1) **South Korea Country Profile 1990-91**, The Economist Intelligence Unit, Seoul, 1990, s. 38.

(2) **South Korea Country Profile 1992-93**, The Economist Intelligence Unit, Seoul, 1992, s. 37.

* Oranlar, tablodaki veriler doğrultusunda tarafımızdan hesaplanmıştır.

Tablo 6'dan bütçe giderlerinin dağılımına bakacak olursak, genel idare harcamaları bütçe giderleri arasında en yüksek paya sahiptir. 1983 yılında bu harcama kaleminin payı yüzde 53.3 iken, 1990 yılında bu oran yüzde 55.1'e yükselmiştir. Bütçe giderlerini oluşturan diğer önemli madde savunma harcamaları olup, 1987 yılında genel bütçe giderleri arasında yüzde 29.1'lik bir paya sahipken, 1990 yılında bu pay yüzde 19.9'a gerilemiştir. Bütçe giderlerini oluşturan diğer kalemlerden biri olan yatırımlar ise; 1983 yılında yüzde 8.8'lik bir paya sahip iken, bu pay 1990 yılında yüzde 6.9'a gerilemiştir. Gider kalemlerinden bir diğeri olan borçlar, genel bütçe giderleri arasında önemli bir paya sahip değildir. Ülkenin toplam bütçe giderlerinin gelişimi ise yıllara göre şöyle olmuştur: 1983 yılından 1985 yılına yüzde 18.1 artmış, 1985 yılından 1987 yılına yüzde 28.7 artmış, 1987 yılından 1989 yılına yüzde 62.4 artmış ve 1990 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 21.2 artış göstermiştir⁴¹. Güney Kore'nin bütçe gelir ve giderlerinin dengesi ise, 1983-1990 yılları arasında sürekli olarak pozitif değer taşımıştır.

3. Dış Ticaretin Durumu

Güney Kore ekonomisinin yapısı ihracata yönelik bir durum taşımaktadır. Güney Kore ekonomisinin elde ettiği hızlı gelişme sonucunda dünya ihracatında önem taşıyan ülkeler arasında yerini almıştır. İhraç yönlü üretim ve iç tüketime yönelik üretim, ülkenin temel politikalarından birini oluşturmaktadır. Ülkenin dış ticaretinde ihracata verilen önem, zamanla aşırı döviz kazancına neden olmuş ve bu döviz fazlasını eritebilmek için Güney Kore hükümeti iç piyasayı yavaş yavaş ithalata açma girişimlerinde bulunmuştur.

⁴¹ Toplam bütçe giderlerinin artış oranları, Tablo 6'daki veriler doğrultusunda tarafımızdan hesaplanmıştır.

Güney Kore ihracatta ve ithalatta bazı belirli ülkelere bağımlıdır. Bu bağımlılığı giderebilmek amacıyla, ülke dış ticaret politikasını kaynakları ve pazarları farklılaştırma yönünde belirlemektedir. Ülke, dış ticarete en çok ABD ve Japonya'ya bağımlıdır. Güney Kore ihracatının büyük çoğunluluğunu ABD'ye yapmakta ve bu durum iki ülkenin tarihi gelişmelerinden kaynaklanmaktadır. İthalatta ise, Güney Kore Japonya'ya bağımlıdır. Japonya'dan ithalatın söz konusu olabileceği bütün mallar satın alınmaktadır.

a) Ünelere Göre İhracat

Güney Kore ekonomisinde ihracat çok önemli bir yer tutmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi, ABD Güney Kore ürünlerinin en önemli pazarıdır. ABD ve Japonya'ya yapılan ihracatın, ülkenin toplam ihracatının hemen hemen yarısı kadar olması, Güney Kore ihracatının bağımlılığını açıkça ortaya koymaktadır.

Tablo 7'ye bakılacak olursa, Güney Kore'nin 1962 yılındaki toplam ihracatı 54.8 milyon dolar iken, 1991 yılında 71.870.1 milyon dolara ulaşmıştır. Böylece ihracat, bir önceki yıla göre yüzde 10.5 artarken, 1962 yılından bu yana 1300 kat artış kaydetmiştir⁴².

Güney Kore'nin en büyük pazarı olan ABD'ye yapılan ihracat, 1962 yılında 12 milyon dolarla toplam ihracat içinde yüzde 21.9'luk bir paya sahipken, ülkenin ikinci büyük pazarı olan Japonya'ya aynı yılda yapılan ihracat, 23.5 milyon dolarla toplam ihracat içinde yüzde 42.9 oranında paya sahipti. Toplam ihracat içindeki bu paylar yıllar

⁴² Bu oranlar, Tablo 7'deki veriler doğrultusunda tarafımızdan hesaplanmıştır.

ilerledikçe ABD yönünde artış göstermiş, Japonya'nın payı ise giderek düşmüştür. Nitekim 1991 yılında ABD'ye yapılan ihracat, 18.559.3 milyon dolar ile toplam ihracat içinde yüzde 25.8'lik bir paya ulaşırken, Japonya'ya yapılan ihracat, 12.355.8 milyon dolar ile toplam ihracat içinde yüzde 17.2'lik orana gerilemiştir. Böyle olmakla birlikte, ABD ve Japonya, Güney Kore ihracatı için iki önemli pazar durumunu korumaktadır.

Asya ülkeleri içinde Hong Kong, Güney Kore'nin en fazla ihracatta bulunduğu ülke konumundadır. Bu ülkeye yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı az da olsa artmıştır. 1962 yılında toplam ihracat yüzde 4.9 paya sahip olmuş, 1991 yılında ise bu pay, yüzde 6.6 olarak gerçekleşmiştir.

Güney Kore ihracatı için Avrupa Topluluğu ülkeleri de önemli bir pazar oluşturmaktadır. Fakat, Topluluğa üye ülkelerin iç pazarlarını korumak isteği sebebiyle koymuş oldukları kotalar ve diğer engellemeler, bu ülkelere yapılmak istenilen ihracata engel teşkil ederek, ihracatın azalmasına neden olmaktadır.

Güney Kore'nin Almanya'ya yaptığı ihracatın payı tüm ihracat içinde, 1991 yılı itibariyle yüzde 4.4 oranında gerçekleşmiştir.

Hollanda'ya yapılan ihracat ise, ülke ihracatının tümü içinde 1991 yılı için yüzde 1.6 kadar paya sahip olabilmıştır.

İngiltere'nin Güney Kore'nin ihracatındaki payı da, 1991 yılında yüzde 2.5 olmuştur.

Fransa'nın Güney Kore'nin toplam ihracatı içindeki payı ise, yüzde 1.6 oranında gerçekleşmiştir.

TABLO 7
ÜLKELERE GÖRE İHRACATIN DAĞILIMI
(Milyon ABD Doları)

	1962	%	1970	%*	1980	%	1989	%	1990	%	1991	%
Toplam	54.8	100.0	835.2	100.0	17.504.9	100.0	62.377.2	100.0	65.015.7	100.0	71.870.1	100.0
Japonya	23.5	42.9	234.3	28.0	3.039.4	17.4	13.456.8	21.6	12.637.9	19.4	12.355.8	17.2
Çin H. Cum.	1.4	2.6	2.1	0.3	216.3	1.2	1.308.2	2.1	1.248.6	1.9	1.609.0	2.2
Hong Kong	4.9	8.9	10.9	1.3	823.3	4.7	3.374.6	5.4	3.779.9	5.8	4.769.0	6.6
Endenozya	-	-	0.2	0.1	365.6	2.1	666.8	1.1	1.078.6	1.7	1.349.1	1.9
İngiltere	1.6	2.9	4.1	0.5	572.5	3.3	1.861.3	3.0	1.750.4	2.7	1.767.5	2.5
Fransa	1.0	1.8	0.6	0.1	291.2	1.7	894.0	1.4	1.118.9	1.8	1.127.9	1.6
İtalya	2.0	3.6	1.2	0.2	229.4	1.3	680.5	1.1	750.0	1.1	837.9	1.2
F. Almanya	0.2	0.4	3.6	0.4	875.5	5.0	2.137.2	3.4	2.849.2	4.4	3.192.4	4.4
Hollanda	0.7	1.2	4.4	0.5	349.5	2.0	755.8	1.2	964.9	1.5	1.168.5	1.6
ABD	12.0	21.9	61.7	7.3	4.606.6	26.3	20.639.0	33.1	19.360.0	29.8	18.559.3	25.8
Kanada	0.1	0.2	2.6	0.3	343.4	1.9	1.882.3	3.1	1.730.8	2.7	1.672.9	2.3
Diğer	7.4	13.6	509.5	61.0	5.792.2	33.1	14.720.7	23.5	17.746.5	27.2	23.460.8	32.7

KAYNAK: (1) **The Export Performance of the Republic of Korea 1961-1982**, International Trade Centre UNCTAD/GATT, Geneva, 1984, s. 16-17.

(2) **Korea Statistical Handbook**, 1989, s. 97.

(3) **Major Statistics of Korean Economy**, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 216-222.

* 1970 yılı oranları, Tablo 7'deki veriler doğrultusunda tarafımızdan hesaplanmıştır.

b) Ürün Gruplarına Göre İhracat

Güney Kore'nin ihracatını ürün grupları açısından Tablo 8'den incelediğimizde, 1960'larda ihracatta pay sahibi olan ürünlerden hayvan ürünleri ve hammaddeler çok önemli bir yer tutmakta iken, bu paylar ilerleyen yıllarda olabildiğince gerilemiş, makine ve ulaştırma ürünlerinin payı ile imalat sanayi ürünlerinin payı da çok önemli düzeylere yükselmiştir.

Makine ve ulaştırma ürünlerinin toplam ihracat içindeki payı 1962 yılında yalnızca yüzde 2.8 iken, bu oran giderek yükselerek neredeyse toplam ihracatın yarısına ulaşmıştır. 1991 yılında bu pay yüzde 41.6'ya ulaşmıştır.

İmalat sanayi ürünlerinin ihracatı; 1962 yılında toplam ihracatın yüzde 11.1'ini oluştururken, bu oran 1980'li yılların başında en yüksek noktaya ulaşarak yüzde 35'lerin üstüne çıkmıştır. Ancak, bu hızlı çıkış 1980'li yılların sonuna doğru yavaşlamış ve bu pay 1989 yılında yüzde 22.0'a inmiş, 1990'da yüzde 21.9 ve 1991'de de yüzde 22.0 olarak gerçekleşmiştir.

Kimyevi ürünlerin ihracatı da toplam ihracat içinde az da olsa giderek artan bir paya sahiptir. Bu pay; 1962 yılında yüzde 1.8 iken, 1991 yılında yüzde 4.4 olarak gerçekleşmiştir.

Güney Kore'de 1960'lı yıllarda, gıda maddeleri ve hayvan ürünleri toplam ihracatta önemli paya sahip olmasına rağmen, artık günümüzde Güney Kore bir gıda maddeleri ve hayvan ürünleri ihracatçısı değildir. Bu ürünlerin 1962 yılında toplam ihracat içindeki payı yüzde 40.0 iken, bu pay 1991 yılında yüzde 2.9 gibi çok küçük bir miktara gerilemiştir.

TABLO 8
ÜRÜN GRUPLARINA GÖRE İHRACATIN DAĞILIMI
(Milyon ABD Doları)

	1962	%*	1970	%*	1980	%*	1989	%*	1990	%*	1991	%*
Toplam	54.8	100.0	835.1	100.0	17.504.8	100.0	62.377.1	100.0	65.015.7	100.0	71.870.1	100.0
Gıda Maddeleri ve												
Hayvan Ürünleri	21.9	40.0	65.5	7.8	1.152.8	6.6	2.213.1	3.5	1.903.9	2.9	2.093.9	2.9
İçki, Tütün	0.1	0.2	14.2	1.7	124.1	0.7	113.6	0.2	123.1	0.2	116.2	0.2
Hammadde	19.3	35.2	90.9	12.0	331.2	1.9	902.2	1.4	952.6	1.4	970.4	1.3
Madenler	2.8	5.1	8.7	1.0	46.3	0.3	686.6	1.1	697.0	1.1	1.507.9	2.1
Hayvanı ve												
Bitkisel Yağlar	0.1	0.2	0.1	0.1	12.8	0.1	1.6	0.1	1.1	0.1	1.6	0.1
Kimyevi Ürünler	1.0	1.8	11.4	1.4	754.8	4.3	2.049.1	3.3	2.437.3	3.8	3.177.2	4.4
İmalat Sanayi Ür.	6.1	11.1	220.8	26.4	6.251.9	35.7	13.717.1	22.0	14.260.1	21.9	15.816.4	22.0
Makine ve Ulaştır.	1.5	2.8	61.4	7.3	3.555.3	20.3	23.546.0	37.7	23.807.0	36.6	29.915.0	41.6
Çeşitli İmalat												
Sanayi Ürünleri	1.9	3.4	352.5	42.2	5.229.1	29.9	18.967.8	30.4	15.619.6	24.0	17.599.7	24.4
Diğer	0.1	0.2	0.6	0.1	46.5	0.2	179.9	0.3	5.213.9	8.0	671.8	1.0

KAYNAK: (1) **The Export Performance of the Republic of Korea 1961-1982**, International Trade Centre UNCTAD/GATT, Geneva, 1984, s. 11.

(2) **Major Statistics of Korean Economy**, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 206-207.

* İhraç edilen ürün gruplarının toplam ihracata göre oranları, Tablo 8'deki verilerden yararlanılarak tarafımızdan hesaplanmıştır.

Hammadde ihracatı ise, gıda maddeleri ve hayvan ürünleri gibi 1960'lı yıllarda toplam ihracat içerisinde önemli bir paya sahip iken, günümüzde bu pay çok düşük oranlara gerilemiştir. 1962 yılında hammadde ihracatı yüzde 35.2 iken, bu oran 1991 yılında yüzde 1.3 gibi küçük bir rakama gerilemiştir.

İçki, tütün ürünlerinin yıllara göre ihracatının, toplam ihracat içerisindeki payı hemen hemen aynı düzeyini korumuştur. Bu ürünlerin 1962 yılında toplam ihracat içindeki payı yüzde 0.2 iken, ilerleyen yıllarda çok az da olsa artmış olmasına rağmen tekrar aynı seviyeye gerileyerek 1989,1990 ve 1991 yıllarındaki payı yüzde 0.2 oranında gerçekleşmiştir.

c) Ülkelere Göre İthalat

Güney Kore'nin 1991 yılında çeşitli ülkelere yapmış olduğu ithalat 81.525 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yıl ise, bu miktar 69.843 milyon dolar olmuştur. 1990 yılından 1991 yılına artış oranı ise, yüzde 16.7 oranında olmuştur⁴³.

Ülkelere göre ithalatın dağılımını Tablo 9'dan incelediğimizde, Güney Kore'ye en çok ürün satan ülkenin Japonya olduğu açıkça görülmektedir. 1965 yılında Japonya'dan yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 37.8'ini oluştururken, 1991 yılı için bu pay yüzde 25.9'a düşmüş ancak, en çok ithal edilen ülke olarak yerini korumuştur.

Güney Kore için Amerika Birleşik Devletleri'nden yapılan ithalat,

⁴³ Bu oran, Tablo 9'daki veriler doğrultusunda tarafımızdan hesaplanmıştır.

Japonya'dan sonra ikinci öneme sahip büyüklüktedir. Toplam ithalatın 1965 yılında yüzde 39.3'üne sahipken, bu oran 1990 yılı için yüzde 24.3 olmuş ve 1991 yılı için ise, yüzde 23.2 oranında gerçekleşmiştir. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, Güney Kore ithalatının yarısından çoğunu Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri'nden yapmaktadır.

Güney Kore'nin diğer ithalat yaptığı ülkelerden birisi de Federal Almanya'dır. Bu ülkeden yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki payı 1965 yılı için yüzde 3.5 iken, 1991 yılında bu pay yüzde 4.5'e yükselmiştir. Federal Almanya'dan yapılan ithalat 1980 yılında düşüş göstermiş ve aynı yıl için toplam ithalattaki payı yüzde 2.9 olmuştur.

Endonezya'dan yapılan ithalat 1970 yılında yüzde 1.0 oranında gerçekleşirken, bu oran giderek artmış ve 1989 yılı için yüzde 1.8 olmuş, 1990 yılı için ise yüzde 2.3 olmuş, 1991 yılı için ise, yüzde 2.5 olarak gerçekleşmiştir.

Toplam ithalat içinde Kanada'nın payı da küçümsenemeyecek boyuttadır. 1965 yılında bu ülkeden yapılan ithalatın payı yüzde 0.3 olarak gerçekleşmiş, ancak bu oran, kayda değer bir gelişme trendi izlemiş ve 1980 yılında toplam ithalat içindeki payı yüzde 1.7'ye, 1990 yılında yüzde 2.1'e, 1991 yılında ise, yüzde 2.3'e yükselmiştir.

İngiltere'den yapılan ithalat ise, 1965 yılında, toplam ithalat içinde yüzde 0.3 paya sahipken, bu pay 1990 yılında yüzde 1.8'e, 1991 yılında ise yüzde 1.9'a yükselmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti'nden yapılan ithalat ise, 1980 yılında toplam ithalat içinde yüzde 1.4 paya sahipken, bu pay 1989 yılında yüzde 2.2'ye yükselmiş, 1990 yılında yüzde 2.1'e düşmüş, 1991 yılında da düşüş göstererek yüzde 1.9 oranında gerçekleşmiştir.

TABLO 9
ÜLKELERE GÖRE İTHALATIN DAĞILIMI
(Milyon ABD Doları)

	1965	%*	1970	%*	1980	%	1989	%	1990	%	1991	%
Toplam	463.4	100.0	1.984.0	100.0	22.291.7	100.0	61.464.8	100.0	69.843.7	100.0	81.524.9	100.0
Japonya	175.0	37.8	809.3	40.8	5.857.8	26.3	17.448.6	28.4	18.573.9	26.6	21.120.2	25.9
Çin H. Cum.	-	-	-	-	313.3	1.4	1.328.4	2.2	1.451.9	2.1	1.514.7	1.9
Hong Kong	8.0	1.7	19.8	1.0	98.2	0.4	581.6	0.9	613.9	0.9	773.4	0.9
Endenozya	-	-	19.8	1.0	484.5	2.2	1.135.2	1.8	1.600.3	2.3	2.051.8	2.5
İngiltere	1.3	0.3	32.8	1.6	303.6	1.4	923.9	1.5	1.226.1	1.8	1.558.9	1.9
Fransa	0.6	0.1	52.2	2.6	190.8	0.8	879.2	1.4	1.223.2	1.7	1.421.8	1.8
İtalya	2.2	0.5	19.6	1.0	118.9	0.5	853.7	1.4	1.170.4	1.6	1.431.1	1.8
F. Almanya	16.2	3.5	67.2	3.3	636.6	2.9	2.623.6	4.3	3.283.5	4.7	3.698.3	4.5
Hollanda	4.2	0.9	23.3	1.2	86.9	0.4	386.0	0.6	479.1	0.7	583.1	0.7
ABD	182.3	39.3	584.8	29.5	4.890.2	21.9	15.910.7	25.9	16.942.5	24.3	18.894.4	23.2
Kanada	1.5	0.3	23.2	1.2	378.4	1.7	1.680.1	2.7	1.465.4	2.1	1.906.9	2.3
Diğer	72.1	15.6	332.0	16.8	8.932.5	40.1	17.713.8	28.9	21.813.5	31.2	26.570.3	32.6

KAYNAK: (1) **Korea Statistical Handbook**, 1989, s. 101.

(2) **Major Statistics of Korean Economy**, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 216-223.

* Belirtilen oranlar Tablo 9'daki veriler doğrultusunda tarafımızdan hesaplanmıştır.

d) Kullanım Alanlarına Göre İthalat

Güney Kore'nin toplam ithalatını kullanım alanlarına göre değerlendirecek olursak, Tablo 10'da da görüldüğü gibi en büyük pay hammadde ithalatına ayrılmış durumdadır. Toplam ithalat içindeki hammadde ithalat payı, 1972 yılı itibariyle yüzde 43.4 olmuş ve bu oran küçük düşüşler olmasına rağmen, hemen hemen aynı seviyesini korumuş, 1991 yılında da yüzde 43.2'lik bir pay sahibi olmuştur.

Hammadde ithalatından sonra en fazla ithalatı yapılan grup, sermaye malları grubudur. 1972 yılında sermaye malları ithalatı, toplam ithalat içinde yüzde 30.2'lik bir paya sahipken, 1990 yılında yüzde 36.4'lük pay ve 1991 yılında yüzde 36.9'luk bir paya sahip olmuştur.

Tüketim maddeleri ithalatı, 1972 yılında toplam ithalat içinde yüzde 8.0'lık bir paya sahipken, bu pay 1990 ve 1991 yıllarında da hemen hemen aynı oranda gerçekleşmiştir. Sırasıyla bu oranlar; yüzde 7.0 ve yüzde 7.6 olarak gerçekleşmiştir.

Ham petrol ithalatı ise, 1972 yılında yüzde 8.2'lik bir payla toplam ithalat içinde yerini almış ve bu oran 1980 yılında yüzde 25.3'e yükselerek rekor seviyeye erişmiştir. 1985 yılında ise, düşme göstermiş ve yüzde 17.9 olmuştur. 1990 yılında yüzde 9.1 ve 1991 yılında ise yüzde 10.0 olarak gerçekleşmiştir.

Toplam ithalat içerisinde hububat grubu, 1972 yılında yüzde 10.3 payla önemli bir yer tutmakta iken, 1991 yılında bu oran yüzde 2.3'e düşerek önemini kaybetmiştir.

TABLO 10
KULLANIM ALANLARINA GÖRE İTHALATIN DAĞILIMI
(Milyon ABD Doları)

	<u>1972</u>	<u>%</u>	<u>1980</u>	<u>%</u>	<u>1985</u>	<u>%</u>	<u>1990</u>	<u>%</u>	<u>1991</u>	<u>%</u>
Toplam	2.522.0	100.0	22.291.7	100.0	31.135.7	100.0	69.843.7	100.0	81.524.9	100.0
Hububat	259.0	10.3	1.260.0	5.7	1.181.7	3.8	1873.7	2.7	1.880.0	2.3
Ham Petrol	206.0	8.2	5.633.0	25.3	5.572.3	17.9	6.385.9	9.1	8.134.0	10.0
Tüketim Maddeleri	201.0	8.0	1.427.0	6.4	1.472.1	4.7	4.865.6	7.0	6.195.0	7.6
Sermaye Malları	762.0	30.2	5.125.0	23.0	11.078.9	35.6	25.451.3	36.4	30.092.0	36.9
Hammadde	1.095.0	43.4	8.847.0	39.7	11.830.7	38.0	31.267.1	44.8	35.224.0	43.2

KAYNAK: Major Statistics of Korean Economy, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 214-215.

e) Ürün Gruplarına Göre İthalat

Toplam ithalat ürün gruplarına göre incelendiğinde, Güney Kore'nin en büyük ithalatı makine ve ulaştırma alanında yapılmaktadır. Tablo 11'den görüleceği üzere, makine ve ulaştırma toplam ithalat içinde 1972 yılı için 30.2'lik bir paya sahipken, 1991 yılında bu oran yüzde 33.3 olarak gerçekleşmiştir.

Makine ve ulaştırmadan sonra, ikinci büyük ithalat grubu olarak imalat sanayi ürünleri gelmektedir. İmalat sanayi ürünlerinin toplam ithalat içindeki payı 1972'de yüzde 15.7 ve 1991'de yüzde 16.3 olarak gerçekleşmiştir.

Madenlerin ithalatı, toplam ithalatın 1972 yılı itibariyle yüzde 8.7'sini oluşturmuş, 1980 yılında yükselme göstererek yüzde 29.9'unu, 1985 yılında yüzde 23.6'sını, 1991 yılında da yüzde 15.6'sını oluşturmuştur.

Bir başka ürün grubu olan hammadde, toplam ithalatın 1972 yılı itibariyle yüzde 18.0'ını oluştururken, bu oran 1990 yılı için yüzde 12.1 ve 1991 yılı için yüzde 10.9 olarak gerçekleşmiştir.

Güney Kore'nin toplam ithalatının 1972 yılında yüzde 8.8'ini oluşturan kimyevi ürünler, 1990 yılında yüzde 10.2 oranına yükselmiştir. 1991 yılında ise bu ürün grubunun payı, yüzde 10.0 olarak gerçekleşmiştir.

Gıda maddeleri ve hayvan ürünleri ithalatının toplam ithalat içindeki payı giderek düşmüştür. 1972 yılında bu ürünlerin ithalatı yüzde 14.2 iken, 1990 yılında yüzde 4.5 ve 1991 yılında da yüzde 4.7'sini oluşturmuştur.

TABLO 11
ÜRÜN GRUPLARINA GÖRE İTHALATIN DAĞILIMI
(Milyon ABD Doları)

	<u>1972</u>	<u>%*</u>	<u>1980</u>	<u>%*</u>	<u>1985</u>	<u>%*</u>	<u>1990</u>	<u>%*</u>	<u>1991</u>	<u>%*</u>
Toplam	2.522.0	100.0	22.291.6	100.0	31.135.6	100.0	69.843.6	100.0	81.524.8	100.0
Gıda Maddeleri ve										
Hayvan Ürünleri	357.6	14.2	1.797.0	8.0	1.397.6	4.5	3.162.9	4.5	3.800.7	4.7
İçki, Tütün	7.9	0.3	84.9	0.4	50.3	0.2	188.2	0.3	227.1	0.3
Hammadde	454.4	18.0	3.632.3	16.3	3.856.7	12.4	8.449.6	12.1	8.855.4	10.9
Madenler	218.9	8.7	6.659.5	29.9	7.363.3	23.6	11.023.2	15.8	12.747.7	15.6
Hayvanî ve										
Bitkisel Yağlar	20.3	0.8	118.5	0.5	146.3	0.5	147.7	0.2	243.6	0.3
Kımyevi Ürünler	223.6	8.8	1.800.2	8.1	2.789.2	8.9	7.155.1	10.2	8.160.8	10.0
İmalat Sanayi Ür.	396.1	15.7	2.449.6	11.0	3.554.8	11.4	10.201.2	14.6	13.305.5	16.3
Makine ve Ulaştır.	761.7	30.2	5.000.5	22.4	10.648.0	34.2	22.772.7	32.6	27.135.6	33.3
Çeşitli İmalat										
Sanayi Ürünleri	81.3	3.2	687.3	3.1	1.232.5	4.0	4.189.7	6.0	5.070.4	6.2
Diğer	0.2	0.1	61.8	0.3	96.9	0.3	2.553.3	3.7	1.978.0	2.4

KAYNAK: Major Statistics of Korean Economy, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 208-209.

* Bu oranlar, Tablo 11'deki veriler doğrultusunda tarafımızdan hesaplanmıştır.

4. Dış Ticaret Mevzuatı

a) Gümrük Mevzuatı

Güney Kore'de uygulanan gümrük politikasını aşağıdaki prensipler oluşturmaktadır⁴⁴:

Gümrük tarifeleri; günlük hayatta kullanımı zorunlu olan mallara düşük tarife, kullanımı zorunlu olmayan lüks mallara ise yüksek tarife olarak uygulanmaktadır. Ayrıca esnek tarife sistemi de benimsenmiş ve uygulanmaktadır.

Ülke ekonomisi açısından önem taşıyan sanayi malları için gümrük muafiyeti öngörülmüştür.

İhracata destek sağlama politikası çerçevesinde üç çeşit ithalat tarife listesi uygulanmaktadır. Bunlar; genel oranlar, geçici oranlar ve GATT oranları olarak belirlenmiştir.

Ayrıca gümrük tarifeleri ad-valorem sistemine göre belirlenmekte ve tarife sınıflandırmaları armonize sisteme göre yapılmaktadır.

b) Gümrük Tarifeleri

Güney Kore'de gümrük tarifelerinde hedef, 1993 yılında gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşmaktır.

1983 yılında uygulanan ortalama gümrük tarife oranı yüzde 23.7 idi⁴⁵. Ortalama gümrük tarife oranı Tablo 12'de görüldüğü gibi, 1990

⁴⁴ İGEME, s..8.

⁴⁵ İTO, s. 50.

yılında yüzde 11.4 ve 1991 yılında yüzde 10.1 olarak uygulanmıştır. 1993 yılında bu oranın yüzde 7.9'a düşürülmesi planlanmıştır.

Sanayi malları için gümrük tarife oranı, 1988 yılında yüzde 16.9 olarak uygulanmış, ilerleyen yıllarda bu mallara uygulanan tarife oranları giderek düşürülmüş ve nitekim 1991 yılında yüzde 8.4 olarak uygulanmıştır. Bu mallara 1993 yılı için yüzde 6.2 oranında gümrük tarifesi uygulanması planlanmıştır.

Tarım ürünlerine ise, yüksek gümrük tarifesi uygulanmaktadır. 1988 yılında uygulanan tarife oranı yüzde 25.1 iken, 1991 yılında bu oran yüzde 18.5'e düşürülmüştür. 1993 yılı için planlanan tarife oranının ise, yüzde 16.6 olarak uygulanması öngörülmüştür.

TABLO 12
ORTALAMA GÜMRÜK TARİFE ORANLARI (%)

	<u>1988</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>1991</u>	<u>1992</u>	<u>1993</u>
Sanayi Malları	16.9	11.2	9.7	8.4	7.1	6.2
Tarım Ürünleri	25.2	20.6	19.9	18.5	17.8	16.6
Toplam	18.1	12.7	11.4	10.1	8.9	7.9

KAYNAK: İGEME, Güney Kore Ülke Profili, S. 1, 1990, s. 9.

c) İthalatın Serbestleştirilmesi

Güney Kore'de uygulanmakta olan ekonomi politikası çerçevesinde 1980 yılına gelinceye kadar genellikle, yerli sanayii korumak amacıyla tüketim madeleri ithalatı kısıtlı tutulmuştur. Fakat, 1980 yılından sonra ve özellikle 1984 yılından itibaren

uygulamaya başlanılan liberalizasyon programı sonucu, piyasa yavaş yavaş dışarıya açılmıştır⁴⁶. 1986 yılında serbestleşme oranı yüzde 91.5 iken, bu oran yıllar itibariyle giderek artan serbestleşme sonucu, 1989 yılında serbestleşme oranı yüzde 95.5 olmuş ve 1991 yılında bu oran yüzde 96.4'e yükseltilmiştir. Güney Kore hükümeti, her yıl ithaline izin verilen ürün sayısını arttırarak ithalatın yüzde 100 serbestleşmesini amaçlamaktadır. Ayrıca, yine Tablo 13'e baktığımız zaman 1990 yılı için ithal edilen toplam ürün sayısı 10.241 adet iken, ithalatı yasak ürün sayısı 390 adet gibi çok küçük bir rakamda kalmıştır.

TABLO 13
İTHALATI SERBESTLEŞTİRME ORANLARI

	<u>Toplam Ürün İthalatı (Adet)</u>	<u>İthalatı Yasak Ürün Sayısı</u>	<u>İthalatı Serbest Ürün Sayısı</u>	<u>Serbestleşme Oranı (%)</u>
1986	7.915	72	7.243	91.5
1987	7.911	499	7.412	93.6
1988	10.205	634	9.671	94.8
1989	10.241	465	9.776	95.5
1990	10.241	390	9.851	96.4

KAYNAK: İTO, Güney Kore İhracat Pazar Araştırması, 1991, s. 53.

Uygulanmakta olan ithalat politikası çerçevesinde; kimyevi maddeler, çelik, makine ve elektronik maddelerin ithalatı Tablo 14'den görüldüğü gibi tamamen serbesttir. Sanayi kesimine uygulanan bu yüzde 100'lük serbestleşme oranı, tarım sektörünü korumak amacıyla bu kesime uygulanmamaktadır. Dolayısıyla tarım sektörü serbestleşme oranı yüzde 75.3 olarak uygulanmaktadır.

⁴⁶ İTO, s. 53.

TABLO 14
SEKTÖRLERE GÖRE İTHALATIN SERBESTLEŞTİRİLMİŞ ORANLARI
(1989 Ocak Sonu İtibarıyla)

	<u>Toplam İthal</u> <u>Ürün Sayısı</u>	<u>İthalatı Serbest</u> <u>Ürün Sayısı</u>	<u>İthalatı Kısıtlı</u> <u>Ürün Sayısı</u>	<u>Serbestleşme</u> <u>Oranı (%)</u>
Tarımsal Ürünler	1.953	1.481	483	75.3
Kimyevi Maddeler	2.785	2.787	-	100.0
Tekstil	1.476	1.459	18	98.8
Çelik	957	957	-	100.0
Makine	1.746	1.750	-	100.0
Elektronik	637	641	-	100.0
Çeşitli Ürünler	651	618	33	94.9

KAYNAK: İTO, Güney Kore İhracat Pazar Araştırması, 1991, s. 54.

Tekstil ürünlerinin ithalatı ise, yüzde 98.8'lik bir serbestleştirme oranıyla hemen hemen tamamen serbesttir denilebilir.

Yukarıda da değindiğimiz gibi, tarım kesiminin ithal ürünlere karşı rekabet gücü düşüktür. Bu nedenle, tarım sektörü içinde ithalatı serbestleştirme oranı en düşük ürünler, Tablo 15'den izlenebileceği gibi balıkçılık ürünleridir. Bu ürünlerin ithalatının serbestleşme oranı 1988 Aralık ayı için yüzde 40.2 iken, 1991 yılında yüzde 69.2 olarak planlanmıştır.

Tarımsal ürünler, canlı hayvan ürünleri ve ormancılık ürünlerinin rekabet gücü yüksek olduğu için, bu ürünlerin ithalatını serbestleştirme oranları da yüksek olarak belirlenmiştir.

TABLO 15
TARIM, CANLI HAYVAN, ORMANCILIK ve BALIKÇILIK ÜRÜNLERİNDE İTHALATI
SERBESTLEŞTİRME ORANLARI (%)

	<u>Aralık 1988</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>1991</u>
Toplam	71.9	76.1	80.3	84.9
Tarımsal Ürünler,				
Canlı Hayvan Ürünleri	75.1	79.3	82.8	86.2
Ormancilık Ürünleri	94.6	97.9	95.3	97.3
Balıkçılık Ürünleri	40.2	48.2	57.9	69.2

KAYNAK: İGEME, Güney Kore Ülke Profili, S. 1, 1990, s. 7.

d) İthalat İşlemleri

Güney Kore'de ticaret kanunları serbest ticaret prensiplerine göre düzenlenmiştir. Bunlardan: Dış Ticaret Kanunu; ithal edilecek ürünleri, Yabancı Döviz Kanunu; döviz transferleri ile ithalatta yapılacak ödemeleri, Gümrük Kanunu ise; ithal ve ihraç ürünlerinin gümrükten giriş ve çıkış işlemlerini düzenlemektedir⁴⁷.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığının belirlediği, ithalatı yasaklanan ürünleri kapsayan negatif listenin dışındaki bütün ürünler ülkeye serbestçe ithal edilebilmektedir. Prensip olarak ithalat izni, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının yetkisindedir. Ancak, basitleştirme amacıyla bu yetkinin çoğunluğu, dış ticaret işlemleri yapmaya yetkili olan bankalara devredilmiştir⁴⁸. Ülkeye yapılacak bütün ithalat işlemleri için izin alınması zorunludur.

⁴⁷ İTO, s. 57.

⁴⁸ "Kore'nin İthalat Mevzuatı", İGEME HAFTALIK ENFORMASYON BÜLTENİ, Y. 20, S. 24 (18 Haziran 1982), s. 6.

İthalat ile ilgili işlemler ise şöyle sıralanabilir⁴⁹:

Öncelikle ithalat sözleşmesi yapılır. Sözleşmeden sonra ithalat izni alınır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığının vereceği bu izin için başvuru formu doldurulur. Verilen ithalat izni bir yıl için geçerlidir. Ancak, bu süre özel durumlarda uzatılabilir. Sonra ithalat ile ilgili akreditif işlemleri tamamlanır ve sonra ürünler gümrüğe indirilir. İthalatçı firmanın hazırladığı ön rapor da gümrük idaresine verilir ve bu rapor kabul edilirse, ürünler depoya gönderilir. Daha sonra bu ürüne uygulanması gerekli gümrük tarife oranı belirlenerek, katma değer vergisi, savunma vergisi ve eğer lüks tüketim malı ise, lüks tüketim vergileri ödenir. İthalatçı firmanın tamamlamış olduğu bu işlemlerin sonrasında, gümrük idaresi tarafından ülkeye "giriş izni" verilir ve ithalat tamamlanmış olur.

5. Ödemeler Dengesi ve Açık

İhracata yönelik kalkınma stratejisi çerçevesinde, hemen hemen her yıl Güney Kore ödemeler dengesindeki cari denge bazı istisna yıllar hariç açık vermektedir. Tablo 16'dan görüldüğü gibi, 1977 ve 1989 yıllarında cari denge fazla vermiştir. 1977 yılında 12.3 milyon dolar fazla önemsiz olmakla birlikte, 1989 yılındaki cari denge fazlalığı 5.054.6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Ancak, cari denge 1991 yılında tekrar açık vermiş ve bu açık 8.727.7 milyon dolar olmuştur.

Döviz rezervlerindeki artışın, ithalattaki artışla aynı oranda olması amaçlanmaktadır. Ancak, ithalat 1990 yılından 1991 yılına yükselme gösterirken, aynı yıllarda döviz rezervleri azalma göstermiştir.

⁴⁹ "Kore'nin...", s. 6.

TABLO 16
ÖDEMELER DENGESİ
(Milyon ABD Doları)

	1972	1977	1980	1985	1989	1990	1991
Cari Denge	-371.2	12.3	-5.320.7	-887.4	5.054.6	-2.179.4	-8.727.7
Ticaret Dengesi	-573.9	-476.6	-4.384.1	-19.0	4.597.2	-2.003.6	-6.979.8
İhracat	1.676.5	10.046.5	17.214.0	26.441.5	61.408.7	63.123.6	69.581.5
İthalat	2.250.4	10.523.1	21.598.1	26.460.5	56.811.5	65.127.2	76.561.3
Görünmeyen Ticaret Dengesi	32.9	266.0	-1.385.9	-1.446.1	210.8	-450.6	-1.595.5
Gelirler	550.3	3.027.0	5.363.3	6.664.4	12.641.6	14.268.6	15.529.4
Ödemeler	517.4	2.761.0	6.749.2	8.110.5	12.430.8	14.719.2	17.124.9
Net Transferler	169.8	222.9	449.3	577.7	246.6	274.8	-152.4
Uzun Vadeli Sermaye	521.0	1.312.7	1.856.5	1.100.8	-3.362.5	547.5	4.185.8
Yatırımlar	524.0	1.495.5	1.895.5	1.371.9	-1.104.8	33.3	3.091.2
Ana Denge	149.8	1.325.0	-3.464.2	213.4	1.692.1	-1.631.9	-4.541.9
Kısa Vadeli Sermaye	-16.3	21.4	1.944.5	-587.5	60.3	3.333.7	41.2
Hata ve Noksanlar	30.1	-31.7	-369.9	-880.4	700.7	-1.975.7	759.9
Genel Denge	163.6	1.314.7	-1.889.6	-1.254.5	2.453.1	-273.9	-3.740.8
Döviz Rezervleri Toplamı	739.7	4.306.4	6.571.4	7.748.6	15.245.2	14.822.4	13.733.0

KAYNAK: Major Statistics of Korean Economy, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 203-204.

6. İstihdam Durumu

Güney Kore'nin son otuz yılda gerçekleştirdiği hızlı ekonomik büyüme ve geliştirdiği sanayi yapısı neticesinde, ülkenin işsizlik sorunu büyük oranda halledilmiştir. 1963 yılında işsizlik oranı yüzde 8.2 gibi yüksek bir orana sahipti. İstihdam edilenler 7.7 milyon kişiydi. Toplam istihdamın yüzde 63'ünü oluşturan kırsal istihdam, kentsel kesimde oldukça yüksek bir işsizlik oranının varlığını gösteriyordu. Fakat, bu durum zamanla değişti. Ülkenin hızlı sanayileşmesi sonucu, kırsal kesimdeki işçilerin çoğunluğu imalat ve hizmetler sektörüne kaymıştır⁵⁰.

TABLO 17
SEKTÖRLERE GÖRE AKTİF NÜFUSUN DAĞILIMI
(1000 Kişi)

	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>
Ekonomik Aktif Nüfus	16.116	16.873	17.305	17.975
İstihdam Edilenler	15.505	16.354	16.870	17.515
Tarım, Ormancılık, Balıkçılık	3.662	3.580	3.484	3.420
İmalat Sanayi, Madencilik	4.013	4.602	4.807	4.933
Ticaret ve Hizmetler	7.830	8.172	8.580	9.162
İnşaat	889	920	1.024	1.140
İşsizler	611	519	435	460
İşsizlik Oranı (%)	3.8	3.1	2.5	2.6

KAYNAK: *Monthly Statistical Bulletin*, The Bank of Korea, (December 1990), s. 126.

1988 yılında Güney Kore'de ekonomik aktif nüfus 17.305 bin kişi iken, bu sayı 1989 yılında 17.975 bin kişiye ulaşmıştır. Tarım kesiminde istihdam edilenlerin sayısı giderek azalmış ve 1989 yılında

⁵⁰ *Kore...*, s. 72.

3.420 bin kişi bu kesimde istihdam edilmiştir. Öyle ki; imalat sanayi ve madencilik sektöründe, istihdam edilen kişilerin sayısı devamlı olarak artış göstermiş ve 1989 yılı itibariyle 4.933 bin kişi bu sektörlerde istihdam edilmiştir. Bütün bunları Tablo 17'den incelerken gözümüzden kaçımayan diğer bir nokta, ticaret ve hizmetler sektöründe istihdam edilenlerin sayısının da önemli miktardaki artışıdır. Bu sektörde, 1989 yılında istihdam edilenlerin sayısı 9.162 bin kişidir. İnşaat sektöründe istihdam edilenlerin sayısı 1986 yılında 889 bin kişi iken, 1989 yılında 1.140 bin kişiye yükselmiştir.

Ticaret ve hizmetler sektörü istihdam edilenlerin sayısının en yüksek olduğu sektördür. İstihdam edilenlerin toplam sayısı 1989 yılında 17.515 bin iken, aynı yıl bu sektörde 9.162 bin kişi istihdam edilmiştir. Bu sayı, toplam sayının yarısından fazladır. İstihdamın yoğunlaştığı ikinci büyük sektör, imalat sanayi ve madencilik sektörüdür. Üçüncü olarak; tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü istihdama katkıda bulunmakla birlikte, bu sektörün payı giderek azalmaktadır.

İşsizlik oranı 1986 yılında yüzde 3.8 oranında iken, bu oran giderek azalmış ve 1987 yılında yüzde 3.1 olmuş, 1988 yılında yüzde 2.5 ve nitekim 1989 yılında ise, yüzde 2.6 olarak gerçekleşmiştir.

7. Toptan ve Tüketici Fiyat Artışlarının Yıllara Göre Değişimi

Tablo 18'den toptan ve tüketici fiyat artışlarını incelediğimizde, Güney Kore hükümetinin uygulamış olduğu sıkı ekonomik politikaların sonuçları hemen göze çarpmaktadır.

Toptan eşya fiyatları 1966 yılında yüzde 8.8 iken, bu oranlar izleyen yıllarda 1982'ye kadar genellikle yüksek oranlarda gerçekleşmiştir. Özellikle, 1974 yılında toptan eşya fiyatları en yüksek değere ulaşmış ve artış yüzde 42.0 olarak gerçekleşmiştir. 1982 yılında büyük ölçüde gerileyen toptan eşya fiyatları artışı 4.6 olarak gerçekleşmiştir. Takip eden yıllarda oldukça düşük gerçekleşen bu oranlar, 1986 yılında negatif bir trend göstererek eksi yüzde 1.5 olarak gerçekleşmiştir. Bunun nedeni, 1986 yılında petrol fiyatlarındaki düşüş olmuştur⁵¹. 1988 yılında toptan eşya fiyatları yeniden yükselme trendine girmiş, bu yıl artış yüzde 2.7 olarak gerçekleşmiş ve nitekim 1991 yılında artış oranı yüzde 5.4'e ulaşmıştır.

Tüketici fiyatları da toptan eşya fiyatlarına paralel bir trend izlemiştir. 1966 yılında yüzde 11.3 olan tüketici fiyatları artışı, 1982 yılına kadar yükselme eğiliminde olmuştur. 1981 yılında yüzde 21.4 oranında artan tüketici fiyatları, 1982 yılında düşerek yüzde 7.1 oranında gerçekleşmiştir. Bu yıldan sonra tüketici fiyatları artışlarında düşme eğilimi gözlenmiş ve 1987 yılında artış yüzde 3.0 olmuştur. 1987 yılından sonra tekrar yükselme eğilimine giren tüketici fiyatları artışı, 1991 yılında yüzde 9.7 oranında gerçekleşmiştir.

⁵¹ İTO, s. 14.

TABLO 18
TOPTAN ve TÜKETİCİ FİYAT ARTIŞLARI (%)

Yıllar	Toptan Eşya Fiyatları	Tüketici Fiyatları
1966	8.8	11.3
1968	8.1	10.8
1970	9.2	15.9
1972	13.9	11.7
1974	42.0	24.3
1976	12.1	15.3
1978	11.8	14.5
1980	39.0	28.9
1981	20.4	21.4
1982	4.6	7.1
1983	0.2	3.4
1984	0.7	2.3
1985	0.9	2.5
1986	-1.5	2.8
1987	0.5	3.0
1988	2.7	7.2
1989	1.5	5.6
1990	4.2	8.6
1991	5.4	9.7

KAYNAK: (1) **Economic Statistics Yearbook 1985**, The Bank of Korea, Seoul, 1986, s. 11.

(2) **Major Statistics of Korean Economy**, Korean Trade Association, Seoul, 1992, s. 6.

C) Ülke Ekonomisinin Sektörler Bazında Durumu

1. Tarım, Hayvancılık ve Balıkçılık Sektörü

a) Tarım Sektörü

Güney Kore topraklarının büyük bir kısmı dağlıktır. Bu toprakların yüzde 66'sı ormanlık arazidir. Tarıma müsait topraklar ise, ancak yüzde 22 civarındadır. Ülke tarımı genellikle; Han, Kum, Nakdong nehirleri etrafında ve batı ile güney bölgelerinde yapılmaktadır. 1988 yılı itibariyle tarım sektöründe 3.420 bin kişi istihdam edilmiş, ancak bu sayı tarım sektöründen sanayi sektörüne, özellikle genç nüfusun geçişi sonucu giderek azalmıştır. Böylece, toplam nüfus içinde tarım kesiminin payı azalmıştır. Tarım kesiminde; istihdam edilen nüfus içinde, 20 ile 49 yaşları arasındaki iş gücünün toplam sayısında yüzde 8.3 azalma görülürken, 50 yaşının üzerindeki sayısında yüzde 0.6 oranında artış kaydedilmiştir. Kadınların tarım sektöründeki iş gücüne olan katkısı, 1987 yılı itibariyle yüzde 50.6 oranında olmuş ve bu oran 1988 yılında ise yüzde 51.0'a yükselmiştir⁵².

Güney Kore'nin sanayi alanlarına önem vermesi sonucu, ekilebilir alanların miktarında azalma meyli gözlenmektedir. Bu nedenle, 1987 yılı itibariyle tarım yapılan alan miktarı 2.143 bin hektar iken, bu alan 1988 yılında 2.138 bin hektara düşmüştür. Bir önceki yıla nazaran azalma oranı yüzde 0.2 oranında gerçekleşmiştir⁵³.

⁵² ITO, s.16.

⁵³ ITO, s. 16.

TABLO 19
KİŞİ BAŞINA GIDA MADDELERİ TÜKETİMİ (Kg)

	Tahıl Ürünleri					Tahılda Yeterlilik Oranı (%)
	<u>Toplamı</u>	<u>Pirinç</u>	<u>Sebze</u>	<u>Meyve</u>	<u>Et</u>	
1985	181.7	128.1	98.6	35.2	14.4	48.4
1986	179.0	127.7	114.6	35.2	14.3	44.5
1987	177.4	126.2	108.6	38.0	15.7	41.0
1988	173.8	122.2	115.1	39.9	17.0	39.3

KAYNAK: *The Korean Economy Ninth Edition*, Korea Exchange Bank, 1989, s. 88.

Tahılda yeterlilik oranı Tablo 19'da görüldüğü gibi giderek azalmaktadır. Bunun tabii sonucu olarak da tahıl ürünleri ithalatı artmaktadır. 1985 yılında tahılda yeterlilik oranı yüzde 48.4 iken, bu oran 1988 yılında yüzde 39.3'e gerilemiştir. Güney Kore halkının temel gıda maddelerinden birisi olan pirinç tüketimi azalmış, ancak meyve, sebze ve et tüketiminde hızlı denilebilecek artış izlenmektedir.

Ülkede tahıl ürünlerinin arz ve talebi, sektörün içinde bulunduğu sorunlardan önemli ölçüde etkilenmiştir. Tablo 20 vasıtasıyla konuya arz yönüyle baktığımızda, tahıl ürünleri üretimi düşüş gösterirken, ithalatı ise önemli ölçüde artış eğilimindedir. Talep yönünden inceleyecek olursak, tahıl ürünleri tüketimi artarken, ihracat hiç yapılamamıştır.

TABLO 20
TAHİL ÜRÜNLERİNİN ARZ ve TALEBİ
(1000 Milyon Ton)

	<u>1985</u>	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>
ARZ				
Stok	2.059	2.280	2.158	2.559
Üretim	7.102	6.866	6.813	6.722
İthalat	7.336	8.434	10.212	10.715
Toplam	16.947	17.580	19.183	19.996
TALEP				
Tüketim	14.667	15.422	16.624	17.101
İhracat	-	-	-	-
Stok	2.280	2.158	2.559	2.895

KAYNAK: The Korean Economy Ninth Edition, Korea Exchange Bank, 1989, s. 88.

TABLO 21
KİŞİ BAŞINA DÜŞEN MİLLİ GELİR
(1000 Won)

	<u>Tarım Sektörü</u>	<u>Sanayi Sektörü</u>
1985	1.298	1.777
1986	1.406	1.931
1987	1.558	2.327
1988	1.874	2.695

KAYNAK: The Korean Economy Ninth Edition, Korea Exchange Bank, 1989, s. 89.

Tarım sektöründe kişi başına düşen milli gelir Tablo 21'de görüldüğü gibi, sanayi sektörüne göre daha düşük miktardadır. Bunun nedeni, tarım sektöründeki nüfus fazlalığı ve verimlilik oranının düşük olmasıdır.

Güney Kore'de, tarım sektöründe çalışanların yaklaşık yüzde 80'i ortalama 1.5 hektarlık küçük alanlarda üretim yapmaktadır. Bu sebeple devlet, özellikle "çift fiyat" sistemi ve diğer şekillerle bu sektörü desteklemektedir. Devlet piyasa fiyatlarının üzerinde aldığı ürünleri, piyasa fiyatlarının altında bir fiyatla satmaktadır. Fakat, bu destekleme şekli GATT kurallarına uygun düşmemektedir. Bunun tersi ise, yani desteklemenin kaldırılması tarım kesiminde büyük huzursuzluklara yol açmaktadır. Bir başka açıdan olaya bakarsak; tarım ürünlerine desteğin kaldırılması sonucu, ürünlerin kalitesinin düşük ve fiyatının yüksek oluşu, sebebiyle ithal edilen tarım ürünleriyle rekabet edemeyeceği ortadadır⁵⁴.

TABLO 22
BAŞLICA TARIM ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ
(1000 Ton)

	<u>1967-70</u>	<u>1976-80</u>	<u>1986-90</u>
Pirinç	3.749	5.227	5.731
Arpa	1.624	1.248	493
Tatlı Patates	661	463	174
Soya Fasulyesi	214	276	225
Mısır	58	111	117

KAYNAK: South Korea Country Profile 1992-93, The Economist Intelligence Unit, Seoul, 1992, s. 21.

Tablo 22, pirinç üretiminin ülkede en çok üretilen tahıl olduğunu ortaya koymaktadır. Güney Kore'de üretilen diğer başlıca tarım ürünleri; arpa, tatlı patates, soya fasulyesi ve mısırdır. Pirinç

⁵⁴ Kore..., s. 66.

üretimi 1967-70 yılları itibariyle 3.749 bin ton iken, 1986-90 yıllarında bu miktar 5.731 bin tona yükselmiştir. Buna karşılık arpa üretimi 1967-70 yıllarında 1.624 bin ton iken, 1986-90 yıllarında üretim düşerek 493 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, aynı yıllarda tatlı patates üretimi düşerken, soya fasulyesi ve mısır üretimi artmıştır.

b) Hayvancılık Sektörü

Güney Kore'de hayvancılık sektörü içinde, en fazla hayvan varlığı küçük baş hayvanlardan olan tavuk sayısındadır. Bu sayı 1988 yılı itibariyle 58.5 milyon civarındadır. Bundan sonraki hayvan sayısı yoğunluğu, 1988 yılı için ortalama 4.8 milyonla domuzdadır. Yıllar itibariyle domuz ve at hariç olmak üzere, diğer hayvan sayılarındaki düşüş Tablo 23'den açıkça görülmektedir.

TABLO 23
ÇEŞİTLİ HAYVAN SAYILARI
(Aralık Ayı İtibariyle Adet Olarak)

	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>
Sığır	2.807.344	2.386.451	2.039.191
Domuz	3.347.350	4.281.315	4.852.041
Keçi	217.053	165.980	138.631
Koyun	4.286	3.261	3.321
At	2.894	3.051	3.558
Tavşan	670.420	553.601	248.479
Tavuk	56.094.807	59.323.977	58.466.966
Ördek	826.665	585.912	502.358

KAYNAK: İTO, Güney Kore İhracat Pazar Araştırması, 1991, s.20.

TABLO 24
ÇEŞİTLİ HAYVANSAL ÜRÜNLER
(1000 Ton)

	<u>1985</u>	<u>1986</u>	<u>1987</u>
Sığır Eti	166	208	196*
Domuz Eti	434	322	368*
Tavuk Eti	190	176	183
Diğer	10	9	10
Süt	966	1.050	1.100
Yumurta	315	361*	378*
Bal	6.0	8.5	9.5

KAYNAK: İTO, Güney Kore İhracat Pazar Araştırması, 1991, s.21.

* Resmi olmayan FAO tahmini rakamları.

Tablo 24'e baktığımızda, Güney Kore hayvancılık sektöründe en fazla et türünün, domuz eti olduğunu görmekteyiz. Ülke halkı vejetaryen (et yemeyen) olmasına rağmen, et üretimi oldukça fazladır.

Hayvansal ürünlerden olan süt üretimi de oldukça fazladır. 1985 yılında süt üretimi 966 ton iken, 1987 yılında 1.100 tona yükselmiştir. Süt, yumurta ve bal üretimi sürekli olarak artış göstermektedir.

c) Balıkçılık Sektörü

Güney Kore'nin bir yarımada ülkesi olması sonucu uzun bir sahil şeridine sahip olup, dolayısıyla balıkçılık ülke ihracatında ve beslenme alışkanlıklarında önemli bir yer tutmaktadır.

Ülkede, ortalama 660.000 kişi balıkçılık yaparak geçimini sağlamaktadır. Devlet balıkçılığa önem vererek, 1986 yılında balıkçılık

filosunu yenilemek amacıyla özel bir yatırım programı uygulamış ve büyük tonajlı gemilerin inşaatına ağırlık vererek, açık deniz balıkçılığını desteklemiştir⁵⁵.

Tablo 25'e baktığımızda toplam deniz ürünleri 1988 yılında 3.209 bin ton olmuştur. Bu ürünlerin içinde en önemlisi balık olup, aynı yıl 1.760 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Bundan başka, deniz bitkileri ve yumuşakçalar da deniz ürünleri içinde önemli yer tutmaktadır.

Genel olarak deniz ürünleri üretimine baktığımızda, önemli oranda olmasa bile, düşüş gözlenmektedir.

TABLO 25
ÇEŞİTLİ DENİZ ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ
(1000 Ton)

	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>
Balık	2.211.1	1.876.6	1.760.4
Kabuklular	92.2	95.9	102.4
Yumuşakçalar	762.2	868.1	829.3
Diğer Deniz Hayvanları	37.0	34.4	34.0
Deniz Bitkileri	557.2	456.7	483.1
Toplam Ürün	3.659.7	3.331.8	3.209.2

KAYNAK: İTO, Güney Kore İhracat Pazar Araştırması, 1991, s. 22.

2. Madencilik Sektörü

Tablo 26'da açıkça görülmektedir ki, Güney Kore doğal kaynaklar bakımından zengin bir ülke değildir. Bu nedenle, maden ithalatı da

⁵⁵ İTO, s. 20.

zorunlu hale gelmektedir. Özellikle ülkede hiç petrol bulunmaması, petrolün sürekli olarak dışarıdan ithal edilmesine neden olmaktadır. Ülkede bulunan başlıca maden kaynakları; çinko, maden kömürü, volfram, gümüş ve altından oluşmaktadır.

Ülkede en çok üretilen maden kaynaklarından en önemlisi maden kömürü olup, 1987 yılındaki üretimi 24.273 ton iken, bu miktar 1989 yılında düşmüş ve 20.785 ton olarak gerçekleşmiştir.

TABLO 26
ÇEŞİTLİ MADENLERİN ÜRETİMİ

	<u>Birim</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>
Maden Kömürü	Ton	24.273.1	24.294.7	20.785.0
Demir Cevheri	Ton	469.5	390.0	344.0
Çinko	Ton	47.060.0	43.640.0	46.403.0
Volfram	Ton	4.278.0	3.655.0	3.064.0
Altın	Kg	7.600.0	11.121.0	14.270.0
Gümüş	Kg	209.058.0	226.687.0	239.214.0
Bakır	Kg	661.0	133.0	13.0

KAYNAK: *Economic Statistics Yearbook 1990*, The Bank of Korea, Seoul, 1991, s. 160.

Maden kömüründe olduğu gibi, diğer madenlerin üretim miktarlarında da genel olarak düşüş gözlenmektedir. Ancak, altın ve gümüş üretiminde artış vardır. Çinko üretimi 1987 yılında 47.060 ton iken, 1989 yılında 46.403 ton olarak gerçekleşmiştir. Aynı yıllar için volfram üretimi 4.278 tondan 3.064 tona düşmüştür. Gümüş üretimi 209.058 kg'dan 239.214 kg'a yükselirken, altın üretimi de 7.600 kg'dan 14.270 kg'a yükselmiştir.

3. İmalat Sanayi Sektörü

Güney Kore'de uygulanmakta olan ihracata yönelik kalkınma stratejisi, başlangıçta emek-yoğun yatırımlara daha çok önem vermişti. Ancak, hafif sanayinin gelişmesi 1970'li yıllarda elektronik, makina, petro-kimya sanayi gibi sermaye-yoğun sektörlerle ağırlık verilmesini gerektirmiştir. Yüksek teknoloji isteyen sektörler ise, 1980'li yıllarda öncelikli yatırımlarda bulunulmuştur. Bu yatırımların sonucu yapılan ihracat, ekonomik gelişmeyi olumlu yönde etkilemiş ve imalat sanayi gelişerek uluslararası rekabet gücüne erişmiştir⁵⁶. Böylece denilebilir ki; ülkede bazı sektörlerde verimlilik artmış, maliyetler düşmüş ve ülke bazı ürünlerde ihtisaslaşarak karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olmuştur. Ülkenin imalat sanayisinin gelişiminde yabancı yatırımlar büyük rol oynamıştır. Daha önceki konularda bahsettiğimiz üzere, yabancı yatırımların çoğunluğu ABD ve Japonya'dan gelen sermaye akımları sonucudur.

1980'den sonra ülkede ihracatın artması ve imalat sanayinin gelişmesi nedeniyle, imalat sanayi üretiminde yükselen bir trend izlenmiş, özellikle ağır sanayi ve kimya sanayiinde önemli artışlar meydana gelmiştir⁵⁷.

Güney Kore'nin ihracat potansiyeli yüksek imalat sanayi sektörlerinden en önemli olanları; elektronik sanayi, tekstil sanayi ve ayakkabı sanayi sektörüdür. Şimdi bunları aşağıda ayrı başlıklar altında inceleyeceğiz.

⁵⁶ ITO, s. 23.

⁵⁷ ITO, s. 24.

a) Elektronik Sanayi Sektörü

Güney Kore'nin en önemli ihracat kalemi haline gelen elektronik sanayi sektörü 1958 yılında kurulmaya başlanmıştır. Her geçen yılda da bu sektör süratle büyümüştür. 1980'li yıllarda yıllık ortalama yüzde 30 oranında bir büyüme gösteren elektronik sanayi sektörünün bu şekilde hızlı gelişmesine katkıda bulunan en büyük neden, ucuz işgücü ve yabancı sermaye yatırımlarıdır. Ancak bu hızlı gelişmenin 1989 yılında duraksaması sonucu ihracat düşmüş ve elektronik sanayi sektörü de bundan etkilenmiştir⁵⁸. Ancak, bu sektördeki etkilenme geçici olabilecektir. Çünkü, Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği ihracat yönünde yeni pazarları oluşturabilecektir.

Tablo 27'den incelendiğinde, toplam elektronik sanayi sektörü ürünlerinin ihracatı içinde en çok paya sahip ürün, elektronik parça olan yarı iletkenlerdir. Bu ürünün 1990 yılının ilk altı aylık dönemindeki ihracatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 17.6'lık bir artış göstererek 2.118 milyon dolar olmuştur.

Diğer önemli elektronik sanayi sektörü ürünlerinden olan bilgisayar ihracatı 1990 yılının ilk altı aylık döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3.2 oranında artarken, aynı yıl itibariyle dinleme cihazları ihracatında yüzde 7.7'lik bir düşüş meydana gelmiştir.

Tüketiciye sunulan elektronik eşyalardan en önemlisi olan renkli televizyon ihracatı 1990 yılının ilk altı aylık döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 11.7'lik bir artışla, 608 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir.

⁵⁸ ITO, s. 26.

TABLO 27.
ELEKTRONİK SANAYİNDE İHRACATI EN FAZLA YAPILAN ÜRÜNLER
(Milyon ABD Doları, Ocak-Haziran Dönemi)

	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>Değişme Oranı (%)</u>
Yarı İletkenler	1.801.6	2.118.9	17.6
Bilgisayar	875.3	903.4	3.2
Dinleme Cihazları	880.6	812.6	-7.7
Video Kayıt Aletleri	620.2	504.1	-18.7
Renkli TV	544.5	608.3	11.7
Mikrodalga Fırın	409.8	229.6	-44.0
Teyp	394.2	395.9	0.4
Elektrot	340.3	351.7	3.3
Manyetik Başlıklar	234.5	297.3	26.8
Telefon	190.2	161.0	-15.4
Toplam	6.291.0	6.382.9	1.5
Toplam İhracatın (%)	80.2	79.9	-0.3

KAYNAK: Korea Economic Report, V. 5, S. 10 (October 1990), s. 20.

Elektrikli ev eşyalarından olan mikrodalga fırın ihracatı 1990 yılının ilk altı aylık döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 44 oranında bir azalma olmuş ve ihracat 409 milyon dolardan 229 milyon dolara düşmüştür.

Elektronik sanayinin önemi nedeniyle, Güney Kore hükümeti bu sektörü canlandırarak ekonomiye olan katkısını arttırmak amacıyla uzun vadeli tedbirlerin alınmasını planlamaktadır. Bu tedbirler şunlardır⁵⁹:

⁵⁹ ITO, s. 28.

- Araştırma ve Geliştirme çalışmalarını arttırmak,
- İthalatta Japonya'ya olan bağımlılığı azaltmak,
- Pazarlama sistemlerini yabancı ülkelerde geliştirmek,
- İhracat yapılan pazarları çeşitlendirmek,
- İhracatta teknoloji-yoğun sisteme geçmek,
- Gelişmiş ülkelerdeki teknolojik seviyeyi takip etmek.

Öyle ki; bu alınan uzun vadeli tedbirler kanımızca, yabancı sermayenin ülkeye gelmesini sağlayacak ve ihracat pazarının çeşitlendirilmesiyle elektronik sanayi sektörü canlanacaktır.

b) Ayakkabı Sanayi Sektörü

Güney Kore'de önceleri iç pazar talebini karşılamak için kurulmuş olan ayakkabı sanayi sektörü, bir süre sonra yabancı ülke taleplerini de karşılamaya başlamış ve ilerleyen yıllarda üretimini neredeyse tamamen ihracata yönelik olarak yapmıştır. Ayakkabı sanayi sektörü, 1980'li yıllarda hammadde fiyatlarının artması, korumacılık tedbirleri ve kaliteli mal üretimi gibi hususlarda güçlüklerle karşılaşmıştır. Bu nedenle, 1980 yılından sonra ayakkabı sanayi sektörü ürünlerinin ihracatı yılda yüzde 12.5 oranında artabilmiştir. Ayakkabı ihracatında Taiwan, Güney Kore'nin en büyük rakibidir⁶⁰. Öyle ki, bu güçlüklerden kurtulmanın en iyi yolunun, kaliteli mal üretmek olduğunu sanıyoruz.

1987 yılında ayakkabı sanayi sektöründe yapılan ihracat 2.755 milyon dolar iken, 1988 yılında bu miktar artarak 3.800 milyon dolar tutarında ihracat yapılmıştır. Aynı yıllar itibariyle, Tablo 28'den

⁶⁰ "Güney Kore'de İhracat Stratejisi", T.S.İ.A.D. GÖRÜŞ, C. 14, S. 3 (Mart 1986), s.15.

toplam ihracatında arttığı gözlenmektedir. Fakat, bir yıl sonrasında toplam ihracatta artış görülürken, ayakkabı sanayi sektörü ihracatında azalma görülmüş ve 3.587 milyon dolar ihracat yapılmıştır.

TABLO 28
AYAKKABI SANAYİ SEKTÖRÜNDE YAPILAN İHRACAT
(Milyon ABD Doları)

	<u>Toplam İhracat</u>	<u>Ayakkabı Sanayi İhracatı</u>
1987	47.280.9	2.755.9
1988	60.696.4	3.800.7
1989	62.377.2	3.587.5
1990 (10 Aylık)	51.942.3	3.517.7

KAYNAK: *Monthly Statistical Bulletin*, The Bank of Korea (December 1990), s. 101.

1990 yılının ilk 10 ayında yapılan ayakkabı sanayi sektörü ihracatı 3.517 milyon dolar olmuştur. Son iki ayda yapılacak olan ihracat da dikkati alınırsa, bir önceki yılda yapılan ihracata ulaşacağı kanısındayız.

Güney Kore'nin ayakkabı sanayi sektörü ihracatı, diğer sektörlerdeki gibi bir kaç ülkeye bağımlıdır. 1986'da toplam ayakkabı sanayi sektörü ihracatının yüzde 71.2'si, bir yıl sonra yüzde 64.6'sı ve 1989 yılında yüzde 61.5'i ABD'ye yapılmıştır. Bu bağımlılık sonucu 1988 yılında; ABD, İngiltere, Kanada, İrlanda gibi ülkelerin korumacılık tedbirleri bu ülkelere yapılan ihracatı ve dolayısıyla toplam ayakkabı sanayi sektörü ihracatını düşürmüştür. Güney Kore'den yapılan ayakkabı sanayi sektörü ihracatına İtalya ve Fransa da kota uygulamışlardır⁶¹. Açıkça görüyoruz ki, bütün bu gelişmeler

⁶¹ ITO, s. 30-31.

1989 yılında ayakkabı sanayi sektörünün büyümesine olumsuz etkide bulunmuştur.

c) Tekstil Sanayi Sektörü

Güney Kore'nin ihracata yönelik kalkınma stratejisi uygulanmasının en önemli sektörlerinden olan tekstil sanayi, ülkeye kazandırdığı yüksek döviz sayesinde 1960'lı yıllarda ülke ekonomisi için itici bir güç olmuştur⁶². Fakat, halihazırda aşırı korumacılık ve rekabet koşullarının güçlüğü sebebiyle yeterince büyüme sağlanamamıştır. Tekstil sanayi sektörü 1970-78 yılları arasında yüzde 20 oranında bir büyüme göstermiş, fakat bu büyüme 1980'li yılların başında aynı seviyede gerçekleşmemiş ve yüzde 4.5 civarında olmuştur. Bu düşüşün sebebi, Çin ve Endonezya'nın rekabeti karşısında zayıf kalmasıdır⁶³. Güney Kore'nin güçlü pazarlar karşısında rekabet edebilmesi ancak, kaliteli mal üretilmesi ve tekstil sanayiindeki yeni teknolojilerin ülkeye getirilmesiyle mümkün olacaktır.

1980'li yılların ortalarında tekstil sanayi sektörü ürünleri ihracatında, sektörün makina parkındaki genişleme ve ihraç pazarlarının genişletilmesi çabaları sonucu artış görülmüştür. 1987 yılında tekstil sanayi sektörü ürünlerinin ihracatı 11.864 milyon dolar olarak gerçekleşmiş olup, bir önceki yıla göre artış oranı yüzde 35.8 olmuştur. Bu yüksek artış oranı, gerek hammadde, gerek işgücü maliyetlerindeki yükselme ve gerekse verimliliğin düşmesi sebebiyle sürdürülememiştir⁶⁴.

⁶² "İç Pazar Canlı-Endüstride Durum", DÜNYA GAZETESİ EKONOMİ ATLASI-GÜNEY KORE İLAVESİ (31 Ekim 1990), s. 1.

⁶³ "Güney...", s. 14-15.

⁶⁴ İ.T.O., s. 31.

Herhalde bu düşüşün, yukarıdaki sebepler ve tekstil sanayi sektörü ürünleri ihracatında görülen ABD ve Japonya'ya bağımlılık sonucu bir süre daha süreceği tahmin edilebilir.

4. Enerji Sektörü

Güney Kore'nin enerji politikası, 1980 yılından sonra ülkenin mevcut enerji kaynaklarını çeşitlendirmek ve ayrıca petrole olan bağımlılığı azaltmak yönünde olmuştur⁶⁵.

Güney Kore'de 1970 yılında toplam enerji tüketimi 19.679 bin ton petrol eşdeğeri kadar olmuş ve bu miktar 1980 yılında 43.911 bin ton petrol eşdeğerine yükselmiştir. 1970-80 yılları arasındaki enerji tüketimindeki değişim oranı ise, yüzde 8.4 olarak gerçekleşmiştir. 1990 yılında ise enerji tüketimi 92.793 bin ton petrol eşdeğeri tutarında gerçekleşmiştir. 1980-90 yılları arasında enerji tüketim miktarındaki değişim oranı ise, yüzde 7.8 olmuştur.

Toplam enerji tüketimi içinde petrol tüketiminin, 1977 yılı için 9.294 bin ton, 1980 yılı için 26.830 bin ton ve 1990 yılı için ise, 49.860 bin ton petrol eşdeğeri tutarında olması, Tablo 29'dan da görüleceği üzere petrolün en önemli enerji kaynağı olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre 1980-90 yılları arasındaki değişim oranı, 1970-80 yıllarına göre düşük olsa da, enerji tüketiminin petrolden nükleer enerjiye kaydığını yine aynı tablodan açıkça görebiliriz. 1970 yılında nükleer enerji hiç kullanılmazken, 1980 yılında 869 bin ton ve 1990 yılında ise, 13.222 bin ton petrol eşdeğerinde nükleer enerji kullanılmıştır. 1980-90 yılları arasındaki nükleer enerji kullanımı değişim oranı ise, yüzde 31.3 oranında gerçekleşmiştir.

⁶⁵ The Korean Economy Ninth Edition, Korea Exchange Bank, 1989, s. 92.

TABLO 29
ENERJİ TÜKETİMİ
(Bin Ton Petrol Eşdeğeri)

	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1990</u>	<u>1970-80</u> <u>Değişim %</u>	<u>1980-90</u> <u>Değişim %</u>
Kömür	5.829	13.199	24.296	8.5	6.5
Petrol	9.294	26.830	49.860	11.2	6.4
Hidroelektrik	305	496	1.590	5.0	12.4
Nükleer	-	869	13.222	-	31.3
Likid Doğal Gaz	-	-	3.028	-	-
Odun	4.251	2.517	797	-5.1	-10.9
Toplam	19.679	43.911	92.793	8.4	7.8

KAYNAK: **South Korea Country Profile 1992-93**, The Economist Intelligence Unit, Seoul, 1992, s. 25.

Diğer önemli enerji tüketimi kömür olarak yapılmaktadır. Kömür tüketimi toplam enerji tüketimi içinde giderek azalmaktadır. 1970-80 yılları arasında tüketilen kömür miktarı değişimi yüzde 8.5 oranında iken, 1980-90 yılları arasında bu oran yüzde 6.5'e düşmüştür.

Toplam enerji tüketimi içinde odun tüketiminin payı çok önemli ölçüde gerilemiştir. 1970-80 yılları ve 1980-90 yılları arasındaki odun tüketim oranındaki değişim negatif bir değer almıştır. Sırasıyla bu değerler, yüzde 5.1 ve eksi yüzde 10.9 olarak gerçekleşmiştir.

Yine Tablo 29'a baktığımızda, likid doğal gaz tüketiminin Güney Kore için yeni bir enerji kaynağı olduğu ortaya çıkmaktadır. 1990 yılındaki likid doğal gaz tüketimi, toplam enerji tüketimi içinde 3.028 bin ton petrol eşdeğeri tutarındaki miktar ile yavaş yavaş önemli enerji kaynağı haline gelmektedir diyebiliriz.

TABLO 30
KAYNAKLARINA GÖRE ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİ
(Milyon Kws)

	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>
Hidroelektrik	4.019	5.343	3.566	4.558
Kömür	32.364	29.334	41.795	42.549
Nükleer	28.311	39.313	40.101	47.365
Toplam Üretim	64.694	73.990	85.462	94.472

KAYNAK: **Economic Statistics Yearbook 1990**, The Bank of Korea, Seoul, 1991, s. 166.

Elektrik enerjisi üretimini ayrı bir tablo olarak Tablo 30'dan inceleyecek olursak, elektrik enerjisi üretiminin artmakta olduğunu görürüz. Toplam elektrik enerjisi üretimi 1986 yılında 64.694 kws iken, bu miktar 1989 yılında 94.472 kws'a yükselmiştir.

Toplam elektrik enerji üretimi içinde en önemli payı nükleer elektrik enerjisi üretimi almaktadır. Nükleer elektrik enerjinin 1989 yılındaki üretimi, 47.365 kws olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar toplam elektrik enerjisi üretiminin hemen hemen yarısı kadardır.

Kömürden elde edilen elektrik enerjisi de en az nükleer elektrik enerjisi üretimi kadar, toplam elektrik enerjisi üretiminde önemli bir yer tutmaktadır.

Hidroelektrik enerji üretimi ise, toplam elektrik enerjisi üretimi içinde çok küçük bir yer tutmaktadır. Hidroelektrik enerjisi üretimi 1986 yılında 4.019 kws iken, 1989 yılında 4.558 kws olarak gerçekleşmiştir.

TABLO 31
KULLANIM ALANLARINA GÖRE ELEKTRİK ENERJİSİ
(Milyon Kws)

	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>
Konut	10.229	11.461	13.211	15.175
Kamu Sektörü	2.042	2.286	2.716	2.950
Hizmet Sektörü	7.136	8.066	9.842	11.580
Tarım - Balıkçılık	752	840	1.296	1.463
Maden Sektörü	957	953	988	973
İmalat Sanayi	35.125	40.562	46.265	50.049
Toplam Tüketim	56.311	64.168	74.318	82.190

KAYNAK: Economic Statistics Yearbook 1990, The Bank of Korea, Seoul, 1991,
s. 170.

Elektrik enerjisi tüketimine Tablo 31'de bir gözatacak olursak; toplam elektrik enerjisi tüketimi 1986 yılında 56.311 kws iken, 1989 yılında 82.190 kws olarak gerçekleşmiştir. Toplam enerji tüketimi içinde, en çok elektrik enerjisi kullanılan alan imalat sanayii olmuştur. 1986 yılında imalat sanayiinde kullanılan elektrik enerjisi 35.125 kws iken, 1989 yılında 50.049 kws olmuştur. Bundan sonraki en çok elektrik enerjisi kullanılan alanlar ise, konut ve hizmet sektörü olmuştur. Kamu sektörü, tarım-balıkçılık ve maden sektöründe kullanılan elektrik enerjisi tüketimi, toplam elektrik enerjisi tüketimi içinde küçük bir yer tutmaktadır.

5. Taşımacılık Sektörü

a) Karayolu Taşımacılığı Sektörü

Güney Kore'de yakın geçmişe kadar demiryolu ile ulaşım ön planda tutulmuş ve hem yolcu taşımacılığında hem de yük taşımacılığında uzun süre kullanılmıştır. Ancak, kişi başına düşen milli gelirin artması, motorlu taşıtların üretimindeki hızlı artış ve karayolu ağının giderek genişlemesi karayolu taşımacılığının ön plana çıkmasına neden olmuştur. Ülkede 1539 km'si otoban yol olmak üzere, toplam 34.234 km asfalt yol bulunmaktadır⁶⁶.

Ülkede karayolu ulaşımındaki taşıtların içinde çoğunluk, özel taşıtlardadır. 1987 yılında 844.350 adet olan özel taşıtların sayısı 1989 yılında 1.558.690 adete ulaşmıştır. Özel taşıtların sayısındaki artış bir hayli hızlı olmuştur. 1989 yılında yük taşıtlarının sayısı 768.943 adet, otobüslerin sayısı ise 323.402 adet olmuştur.

TABLO 32
KARAYOLU ULAŞIMINDAKİ TAŞITLAR
(Adet)

	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>
Özel Taşıtlar	844.350	1.117.999	1.558.690
Yük Taşıtları	546.450	635.445	768.943
Otobüsler	200.456	259.600	323.402

KAYNAK: **Economic Statistics Yearbook 1990**, The Bank of Korea, Seoul, 1991, s. 177.

⁶⁶ **Economic Statistics Yearbook 1990**, The Bank of Korea, 1991, s. 176-177.

b) Demiryolu Taşımacılığı Sektörü

Güney Kore'de demiryolu taşımacılığına gereken önem verilmiş ve ülkenin tamamı demiryolu ağı ile donatılmıştır. Seul ve Pusan şehirlerinde ise, yeraltı raylı sistemi kurulmuştur⁶⁷. Demiryolu ile 1987 yılında 525.055 bin yolcu taşınırken, aynı yıl 57.407 ton yük taşınmıştır. 1989 yılında ise bu miktarlar, 584.659 bin yolcu ve 57.100 ton yük olarak gerçekleşmiştir.

TABLO 33
DEMİRYOLU ULAŞIMI

	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>
Yolcu (1000 Kişi)	525.055	564.240	584.659
Yük (1000 Ton)	57.407	58.883	57.100

KAYNAK: **Economic Statistics Yearbook 1990**, The Bank of Korea, Seoul, 1991, s. 178.

c) Denizyolu Taşımacılığı Sektörü

Güney Kore'nin sahip olduğu yarımada ülkesi özelliği sonucu, denizyolu taşımacılığı oldukça gelişmiştir. 1987 yılı itibariyle ülkede 25 liman bulunmaktadır. Bu limanlardan taşınan yük miktarı 218 milyon ton olmuştur. Taşınan bu yük miktarının 40.7 milyon tonu, ülkenin kendi karasularında yapılan taşımacılık, 51.2 milyon tonu da, ülkeden diğer ülkelere kargo olarak giden yüküdür. Diğer ülkelerden Güney Kore'ye gelen yük miktarları ise, 126.8 milyon tondur. Oldukça gelişmiş bir ticaret filosuna sahip Güney Kore'nin deniz ticaret filusunda bulunan gemi sayıları ise şöyledir⁶⁸; dökme yük taşıyan

⁶⁷ **Economic ...**, 1991, s. 178.

⁶⁸ **How to Trade with Korea**, KOTRA (June 1989), s. 59.

gemi 123 adet, konteyner gemisi 52 adet, tomruk taşıma gemisi 51 adet, tanker 34 adet, konteyner ve dökme yük taşıyabilen gemi 33 adet, maden cevheri taşıyan gemi ise, 32 adettir.

d) Havayolu Taşımacılığı Sektörü

Güney Kore'nin en önemli havaalanı, başkent Seul'de bulunan "Kimpa Havaalanı"dır. Ülkede yapılan havayolu taşımacılığını iç hatlar ve dış hatlar olarak aşağıda incelersek⁶⁹:

İç hatlar; 1988 yılında taşınan yolcu sayısında bir önceki yıla göre yüzde 23.4 ve bir yıl sonrası ise yüzde 51.1 oranında artış kaydedilmiştir. Kargo taşımacılığında aynı yıllar itibariyle sırasıyla, yüzde 18.3 ve yüzde 40.0 oranında artmıştır.

Dış hatlar; bir önceki yıla göre 1988 yılında yolcu taşıma sayısı yüzde 16.4 artmış ve bir yıl sonra ise, bu yıla göre yüzde 30.5 oranında artış kaydetmiştir. Kargo taşımacılığında ise, aynı yıllarda sırasıyla yüzde 8.1 ve yüzde 41.3 oranında artış gerçekleşmiştir.

⁶⁹ How..., s. 59.

İkinci Bölüm

GÜNEY KORE'NİN İHRACATA YÖNELİK KALKINMA STRATEJİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

I- GÜNEY KORE EKONOMİSİNİN HIZLI GELİŞMESİNE NEDEN OLAN ETKENLER

Güney Kore ekonomisinin hızlı gelişmesine neden olan etkenlerin çoğunluğunun ülkeye özgü olması, Güney Kore'nin gerçekleştirdiği bu hızlı ekonomik gelişmenin diğer gelişme yolundaki ülkelere bir model olmasını engellemektedir. Ancak, Güney Kore örneğinden yola çıkarak bu ülkelerin kendine bir yol çizmesi mutlaka faydalı olacaktır.

Güney Kore'nin 1960'lı yılların başlarında başlattığı ihracata yönelik kalkınma stratejisinin uygulanabilmesi, işgücü potansiyeli fazlalığının o yıllarda iktidardaki güçlü yönetim kadrosu tarafından etkin bir şekilde kullanılması, kuşkusuz hızlı ekonomik gelişmenin başlıca nedenlerinden birisidir.

Böyle olmakla birlikte, Güney Kore'nin ihracata yönelik kalkınma stratejisini daha iyi değerlendirebilmek, herhalde bu gelişme olgusunu başlatan ve sürdüren sosyo-ekonomik kaynakların da incelenmesiyle mümkün olacaktır.

A) Kore Halkının Özellikleri

Güney Kore ekonomisinin hızlı gelişmesine neden olan sosyo-ekonomik faktörler genel olarak iki kaynaktan oluşmuştur: Birincisi; Güney Kore halkının mevcut geleneksel yapısı, ahlak ve değer sistemidir. İkincisi ise; 1910 yılında başlayıp 1945 yılında sona eren Japon sömürgeciliğinin ülkede bıraktığı etki ve kurumlardır¹. Bu iki özelliğe aşağıda ayrı başlıklar halinde değineceğiz.

1. Sosyal ve Kültürel Miraslar

Güney Kore'de dünyanın başlıca dinleri etkin durumdadır. Her kişi inandığı dinde özgür olup, din özgürlüğü Anayasa ile tam bir güvenceye sahiptir. Güney Kore'de Şamanizm, Budizm ve Konfüçyanizm bilinen en eski dinlerdendir. Bu dinlerin hepsi ülkenin kültürel gelişiminin temel taşları olmuşlardır. Dinler ülke halkının düşünce ve davranışlarını önemli ölçüde etkilemişlerdir². Yakın geçmişte ülkede Hristiyanlık dini tanınmaya başlamış ve hızla yayılmıştır. Bunlardan başka ayrıca, bahsettiğimiz geleneksel dinlerin adeta karışımı durumunda olan küçük çaplı, değişik dinler de halkı etkilemektedir. 1989 yılında Güney Kore halkının yüzde 40.6'sının inandığı din bellidir. Toplam nüfus 42.380 bin iken, 17.203 bin dini

¹ KAZGAN, s. 126-127.

² "Kore Cumhuriyeti", s. 520.

nüfus toplam nüfusun yüzde 40.6'sını oluşturmuştur. Dini nüfus içinde Budizm'e inananların sayısı 8.060 bin kişi ile yüzde 46.9'luk bir paya sahiptir. Protestanlar 6.489 bin kişi ile yüzde 37.7'lik bir oranda iken, Katolik olanların sayısı 1.865 bin kişi ile yüzde 10.8 ve Konfüçyanistler ise 483 bin kişi ile yüzde 2.8'lik bir paya sahiptirler. Diğer dinlere inananların sayısı ise 306 bin ile yüzde 1.8'lik bir orandadır³.

Öyle ki; bu farklı dinler ve inançlar Güney Kore halkının milli benliğini zayıflatmak yerine, daha da güçlendirmiştir. Dışarıdan gelen bu dinler, Güney Kore'nin değerleri içinde kendilerinden birşeyler kaybederek birbirleriyle kaynaşmış ve adeta tek bir din halini almıştır.

Güney Kore halkı, ikibin yıllık geçmişiyle diğer uygarlıkların çoğundan üstün olan bir uygarlığın mirasçısı olduklarına inanmaktadırlar. Ayrıca, Güney Kore halkının etnik açıdan homojen bir yapı, tarih, dil ve kültür birliğine sahip olması, bu ülke halkının diğer gelişme yolundaki ülkelere çok daha farklı bir yapıya sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır⁴. Bu farklı yapı, diğer gelişme yolundaki ülkelere göre, Güney Kore halkının hızlı ekonomik kalkınma sürecine katkıda bulunmuştur.

Konfüçyanizm, modern toplumda meydana gelen sorunlara çare bulabilen bir öğrenme saygısını yetiştirmeyi ve ahlak anlayışına inanmaktadır. Çocuklar, öğretilen inanç ve davranış biçimiyle yetişkin birer insan haline geldiklerinde, hiyerarşik düşünmeye yönelmiş bir şekil alırlar. Hiyerarşik düşünmeye yönlendirilen bu insanlar yaşamın her alandaki ilişkilerinde daima yukarıdan aşağıya

³ Kore..., s. 136.

⁴ ESKİ, s. 50.

dođru dūřunerek hareketlerini dūzenlemektedir⁵. Konfūcyū s dūřunecesine sahip her kiři için çalıřmak, insan için bir deęer ve yařamın temel gereęidir. Ayrıca, bu dūřünce sistemi geçmiře önem verirken, geleceęe de daha būyūk bir önem vermeyi ngrmūřtūr. Öyle ki, bu dūřūncenin sonucu olarak, tasarruf yapma eęilimi oldukça gūlūdūr.

Gūney Kore halkı bařarabileceęine inandığı her tūrlū olaya kendini motive ederek, o olayı mutlaka zūme kavuřturur. Bunun temelinde öęrenmenin rolū būyūk olup, eęitimle insanın řekillendirilmesi esas tutulmaktadır. Ayrıca, Gūney Kore halkının dięer toplumlarda mūmkūn olarak grūlmeyen, inanılmaz derecede zor kořullara katlanma direncine ve çeliřkilerle yařama yeteneęine sahiptir⁶.

Dięer önemli özellikler ise; gūlū bir toplum ve grup bilinciyle geliřen çoęulculuk ve çok grūřlūluktan ziyade, tekseslilik, itaat ve uyumlu davranıř ilkeleri ön plandadır. Gūney Kore halkının yūkūmlūlūkleri ve ödevleri, haklarından önce gelmektedir. Ayrıca, toplum menfaatleri ön planda tutularak, "ben" yerine "biz" dūřūncesi hakimdir⁷.

Bu açıklamalar ıřığında grūlūyor ki; Gūney Kore kūltūrū ve inancı, eęitimi ve öęrenmeyi daima ön planda tutmuřtur. Dolayısıyla, -eęitimin bir sonucu olarak- ekonomik ve sosyal yařam standardı yūkselmiřtir. Eęitim ynūyle de olaya bakıldıęında Gūney Kore, birçok ūlkeye örnek olabilecek dūzeye gelmiřtir.

⁵ KAZGAN, s. 127.

⁶ ESKİ, s. 50-51.

⁷ ESKİ, s. 50-51.

2. Japon Sömürgesinin Etkileri

Kore, 1910-1945 yılları arasında Japon sömürgesi altında yaşamış ve bağımsızlık savaşı vererek, bağımsızlığını kazanmıştır. Fakat, ülkede bağımsızlığını kazandıktan sonra, üzerinden yıllar geçse de Japon kültürü hakimiyetini hala sürdürmektedir⁸.

Japon sömürgeciliği oldukça ağır koşullar altında geçmiştir. Ancak, bu koşullar Güney Kore'nin gelişmesine gerçekten elverişli bir ortamı oluşturmuştur. Öyle ki; batı sömürgeciliği ile Japon sömürgeciliği sona erdiğinde, ülkede birçok altyapı tesisleri ve kurumları ile yoğun bir girişken ve zengin insan topluluğu kalmıştır⁹. Böylelikle; Güney Kore ekonomisinin hızlı gelişmesinde, ülkede oturan Japon azınlıkların ve sanayinin sahip olduğu sermaye miktarının çoğunluğunun Japon müteşebbisler tarafından karşılandığı ve bundan başka, sanayideki yönetici, mühendis ve teknikerlerinde genellikle Japonlar'dan oluştuğu ortaya çıkmaktadır.

Japonya, sömürgesi altındaki Kore'de son derece modern para ve vergi sistemi kurmuştur. Eğitime, özellikle tarım sektöründe ve sanayi sektörünün ihtiyaçları doğrultusunda büyük önem vermişlerdir¹⁰. Bunun doğal sonucu olarak, nitelikli insangücü, artmış ve tarımsal üretim ile sanayi sektörünün verimliliğinde artış kaydedilmiştir.

Öyle sanıyoruz ki, Güney Kore ekonomisinin hızlı gelişmesinde büyük rol oynayan etkenlerin başında yukarıda açıklamaya çalıştığımız tarihsel miraslar gelmektedir.

⁸ "Güney Kore'nin Önelenemez Gelişimi", KAPİTAL, Y. 3, S. 36 (15Ekim-15 Kasım 1988), s. 42-44.

⁹ KAZGAN, s. 127.

¹⁰ Kore ..., s. 84-90.

İşte, Güney Kore halkının bu özelliklerinin de büyük etkisiyle böylesine hızlı bir ekonomik büyüme sağlamış ve dünyada sanayileşme yönünden kendini ispat etmiştir.

B) İhracata Yönelik Kalkınma Stratejisine Geçiş ve Uygulaması

Güney Kore 1960'lı yılların başlarında ekonomisini hızla geliştirme yönünde çabalarını başlatmıştır. Bu yıllarda dünyanın en yoksul tarım ülkesinden biri olan bu ülke, bugün iyi denilebilecek bir düzeyde gelir düzeyine sahiptir.

Yetersiz doğal hammadde, kısıtlı yurt içi piyasası ve iyi yetişmiş çok sayıdaki çalışkan insangücünün sonucu olarak Güney Kore, dışa yönelik bir kalkınma stratejisini benimseyerek, ihracatı ekonomik kalkınmasında daima ön planda tutmuştur.

Güney Kore'de uygulanan bu dışa yönelik kalkınma stratejisine yöneltile en büyük eleştiri, ekonominin dış ticarete aşırı bağımlılığıdır¹¹. Ancak, bu eleştiri kanımızca ihracata yönelik kalkınma stratejisinin yarattığı Güney Kore gerçeğini gözden uzak tutmamıza neden olabilecek yeterlilikte değildir. Çünkü, bu eleştiriye karşı ihracata yönelik kalkınma stratejisinin geçerliliğini ispat edebilecek deliller oldukça fazladır. Öyle ki; ihracata yönelik kalkınma stratejisi dış ticarete aşırı bağımlı ve dış şoklardan etkilense bile, iddia edilebilir ki içe dönük kalkınma stratejisinden oldukça fazla üstünlüklere sahiptir. Genel olarak bir örneklemede bulunursak: Dışa yönelik kalkınma stratejisi benimsenmiş bir ekonomide girişimciler dış ortamda meydana gelen değişikliklere, içe

¹¹ "Güney Kore'de İhracat Teşvikleri", DIŞ TİCARETTE DURUM, S.13 (Kasım-Aralık 1988), s. 30.

yönelik kalkınma stratejisini benimsemiş bir ekonomideki girişimcilere göre daha kolay uyum gösterirler ki, bu da bize dışa yönelik kalkınma stratejisinin, içe yönelik kalkınma stratejisine göre uyum yeteneğinin fazlalığını gösterir.

Ayrıca, dışa yönelik kalkınma stratejisi uygulanan bir ekonomide piyasa mekanizması, içe yönelik kalkınma stratejisini uygulayan bir ekonomiye göre daha iyi işler ve dıştaki değişiklikler hemen yansır.

İhracata yönelik kalkınma stratejisi uygulamasına Güney Kore, Birinci Beş Yıllık Plan Döneminde (1962-1966) adım atmıştır.

İhracata yönelik kalkınma stratejisine geçişte, ticaret rejimleri değiştirilerek kapalı bir rejimden daha liberal bir rejime geçilmiştir. Yani; ithal ikameci bir politika yerine, ihracatın geliştirilmesi politikası uygulaması seçilmiştir. Böylelikle Güney Kore, dünyada işçilik yönünden mukayeseli üstünlüklerini arttırmış ve emek-yoğun sanayi ürünlerinde ihracat giderek armıştır¹². Güney Kore hükümeti bu politikayı uygularken şu araçları kullanmıştır¹³: Vergi kolaylıkları, selektif kredi dağıtım sistemi ve sübvansiyonlardır.

1960'lı yılların başlarından itibaren ekonomik kalkınmasını ihracat yoluyla sağlamayı düşünen Güney Kore hükümeti yeni ihracatı teşvik sistemleri geliştirmiş ve bunları kapsamlı bir şekilde uygulamaya koymuştur. Bu ihracat teşvik sistemleri çok açık ve seçik olarak anlaşılması kolay ve ödüllendirme yöntemine sahipti. Kapsamlı bir şekilde uygulamaya konulan ihracatı teşvik uygulaması esasları kısaca şöyledir¹⁴:

¹² Koichi Ohno Hideki IMAOKA (Çev. Süleyman AKYOL), "İki Yönlü (Dual)-Sınai Kalkınma", A.S.O.D., Y. 14, S. 105 (Temmuz-Ağustos 1990), s. 31.

¹³ "Güney Kore'de İhracat Teşvikleri", s. 30-31.

¹⁴ "Güney Kore'de İhracat Teşvikleri", s. 31-32.

Teşvik edilecek bir şirketin tesbiti, doğrudan ihracat hacminin miktarının değerlendirilmesi yoluyla oluyordu.

Güney Kore'de devlet-özel sektör ilişkileri öylesine disiplin ve denetim altındadır ki, herhangi bir şirket haketmediği ayrıcalıklı muameleye tabi tutulmaz.

Herhangi bir nedenle teşvik edilen şirket, devlete karşı bazı belirli yükümlülükleri yerine getirmekle sorumludur. Bu şirketlerin sorumlulukları; üretkenlik, işçilerin haklarını çiğnememe ve onları eğiterek uzmanlaştırmak, yabancı teknolojiyi ülkeye getirmek, AR-GE birimleri kurmak, gümrük duvarlarının arkasında cazip hale gelen iç piyasaya üretim yapmak ve dış piyasaya yönelmek olarak sıralanabilir.

Bunlara ilave olarak, devletin yapmış olduğu sübvansiyonlara ve ayrıcalıklarına karşı, özel şirketlerin sıkı gözetim altında tutulduğu noktalarda vardır. Bunlara kısaca değinecek olursak¹⁵:

(a) Disiplini ve denetimi sağlayabilmek için, teşvik edilecek olan şirketlerin sayısı sınırlandırılmıştır. Elektronik, gemi ve otomotiv sanayilerinde, optimum kapasitesi yüksek olan çok az sayıda şirkete ayrıcalık tanınmış ve bunun sonucu olarak, ölçek ekonomileri oluşmuştur. İhracatın artmasına neden olan az sayıdaki bu şirketler, bugün dev kuruluşlar haline gelmiş ve sayıları 10'u geçmemektedir.

(b) İç piyasaya hakim olan az sayıdaki bu dev işletmelerin tekeli eğilimlerine karşı, fiyat denetimleri ve ithalata yönelerek bu işletmelerin aşırı kar yapmaları önlenmeye çalışılmıştır.

¹⁵ ESKİ, s. 55; "Güney Kore'de İhracat Teşvikleri", s. 31-32.

(c) 1960'ların başında çıkarılan bir yasayla, 1 milyon dolar veya daha fazla bir miktardaki sermayenin yasal yollar dışında ülke dışına çıkarılması suçuna 10 yıl haptisten, ölüm cezasına kadar ağır cezalar verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu yasayla yapılmak istenen şey, yatırımcıların ülke dışına sermaye kaçırmasına ve ülke dışında likit sermaye tutmasına engel olmaktır. Buradan anlaşılmaktadır ki, hükümet teşvik sisteminde oldukça disiplinli ve katı bir tutum içersindedir.

(d) 1980'li yılların ortalarına kadar ülkedeki bütün ticari bankaların sahibi olan devlet, finansman alanını ve bankaları çok sıkı bir şekilde denetliyor ve uygun gördüğü şirketlere kredi veriyordu. Bu kredilerin karşılığı olarak devlet, bu şirketlere hedef gösteriyor ve bu hedefe ulaşmayı zorunlu kılıyordu.

Yukarıdaki bütün bu açıklamalar ışığında denilebilir ki; 1960'lı yıllarda başta olan hükümet, Güney Kore'nin hızlı büyümesinin ihracata yönelerek mümkün olacağına inanmış ve bunu ülkedeki en bol kaynak olan işgücüyle yapmaya karar vermiştir.

C) Kalkınmada Kamu Kuruluşlarının ve Bürokratların Rolü

Bürokrasi, birçok gelişen ülkede girişimcilerin karşısındaki en büyük engeldir. Ancak, Güney Kore'deki bürokrasi diğer gelişen ülkelerdeki gibi değil, aksine neredeyse tam tersidir. Ülkede bürokratlar girişimcileri, ihracatı ve üretimi sürekli desteklemişlerdir. Güney Kore'de bürokratlar, işveren ile çalışan kesim arasında bir köprü konumundadırlar. Güney Kore'de bürokratların çalışma anlayışı ve çalışma düzenini Hong şöyle aktarmaktadır:

“Bugün bile tipik bir beyaz yakalı Kore’li, evini sabah saat 7.00’de terkeder ve işinden akşam saat 8.00’de ayrılır. Zorunlu gördüğü zaman evinde de işine kapanır. Eğer bitmemiş işler, çözümlenmemiş sorunlar çıkarsa, cumartesi ve pazar günleri de çalışmasını sürdürür. Bunu bir zorlama ile değil, toplumsal değer yargısıyla ve kişisel olarak duyacağı haz için yapar”¹⁶.

1960’lı yıllarda Devlet Başkanı olan Park, ihracata yönelik kalkınma stratejisini başlatmış ve bunun uygulanmasını yakın bir şekilde takip etmiştir. Ayrıca, bu stratejinin hedeflerinin belirlenmesi ve uygulanmasından sorumlu olan kamu kuruluşu ise, Kore Ticaret ve Sanayi Bakanlığı’dır. Bu bakanlık, her yıl için ihracat hedeflerini belirler. Ancak, bu tahminler körü körüne yapılmayıp, tüm ülkedeki işadamları, ihracatçılar ve finans kurumlarıyla temas kurulduktan sonra yapılmaktadır¹⁷. Bugüne gelinceye kadar belirlenen bu hedefler, bazı yıllar haricinde gerçekleştirilmiştir.

Özel sektör, üretim ve ihracat çabalarında daima devletin ekonomi politikası ve ihracatın geliştirilmesiyle ilgili birimlerinden daima yardım almışlar ve kendilerine bu birimler tarafından yol da gösterilmiştir. Devletin deneyimli olan kadrolarındaki bu kişiler emekli olunca özel sektöre geçip çalışmaya burada devam etmektedirler. Bundan dolayı, emekliliğinde özel sektöre geçmeyi düşünen bürokratlar, ilerde patronu olacak kişilerin işlerini devlet kapısında kolaylaştırmaktadırlar¹⁸.

¹⁶ Wontack HONG, **Export Oriented Growth of Korea**, University of Stockholm No. 382, Stockholm, 1987, s. 16.

¹⁷ ESKİ, s. 58.

¹⁸ ESKİ, s. 58-59.

Ekonomiye yön veren en büyük devlet kuruluşu, Economic Planning Board (EPB)'dur. EPB'un başkanı, Devlet Başkanı Yardımcısı'dır. Başkan, maliye ve ekonomiyle ilgili bakanlıklar arasındaki işbirliğini sağlar. EPB'un görevlerini ise şöyle sıralayabiliriz¹⁹: Devlet bütçesini hazırlamak ve uygulamak, kaynak dağılım planlarını yapmak, kalkınma planlarının hazırlanması, uluslararası ekonomik ilişkileri düzenlemek ve yatırımlarla, teknolojiyi geliştirmek olarak söylenebilir.

Maliye Bakanlığı, ekonomiye yön veren ikinci büyük devlet kuruluşudur. Maliye Bakanı'nın görevi; Merkez Bankası ve diğer bakanlarla koordineli bir şekilde çalışmaktır. Bakanlığın görevleri ise; kamu işlemleri ile kamu yatırım projelerini gözetlemek ve EPB'un hazırladığı ekonomi politikasının uygulanması ve denetimiyle sorumludur²⁰.

Ekonomiye yön veren diğer kuruluşlar ise şunlardır: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (MTI), ekonomik yaşam için önemlidir. Bankalar, ekonomiye devletin dolaylı yoldan müdahale edebildiği kuruluşlardır. Ayrıca Kore Merkez Bankası da finans sektörünün en yüksek karar organıdır. Son olarak, Kore Ticareti Geliştirme Kurumu (KOTRA), oldukça önemli bir devlet kuruluşudur. KOTRA 1962 yılında kurulmuştur. Görevi; Kore Ticaret Merkezleri aracılığıyla yurt içinde ve yurt dışında işadamlarına bilgi ve hizmet sunmaktır²¹.

Görülüyor ki; kalkınmada kamu kuruluşlarının ve bürokratların çok önemli boyutlarda katkısı olmuştur. Güney Kore'nin iyi eğitilmiş bürokratlara ve istikrarlı çalışan kamu kuruluşlarına sahip olması, kalkınma için en önemli faktörlerden biri olmuştur.

¹⁹ ESKİ, s. 59.

²⁰ ESKİ, s. 59.

²¹ ESKİ, s. 60.

D) Devletin Piyasanın İşleyişine Müdahalesi

Batılı ekonomistler, Güney Kore'nin uluslararası alanda ulaştığı rekabet gücü ve ihracatının hızlı gelişmesini piyasa ekonomisinin ülkede uygulanmasının sonuçları olarak değerlendirmiştir.

Fakat, piyasa ekonomisi Batı anlamıyla Güney Kore'de aynen uygulama alanı bulamamıştır. Birçok sınırlamalar getirilerek bu ülkede piyasa ekonomisi uygulanabilmiştir. Güney Kore'de devlet piyasa ekonomisine getirdiği sınırlamalarla, batıda uygulanan piyasa ekonomisine göre çok daha başarılı olmuştur²². Devlet, özellikle sanayileşme süreci içinde istenilen sektörlerde, istenilen hızda gelişebilmek için, piyasa mekanizmasına doğrudan ve dolaylı olarak müdahalede bulunmuştur.

Öyle ki; Güney Kore'de diğer gelişmekte olan birçok ülkede uygulandığı gibi sanayileşme, «uyarılmış sanayileşme» şeklinde ortaya çıkmıştır. Ekonominin işleyişine devlet, doğrudan ve dolaylı müdahalelerde bulunarak, sanayi sektörünün gelişmesi yönünde kararlar almıştır²³.

Devletin Güney Kore'nin ekonomik kalkınmasında uyguladığı politika, asla bir Merkezi Plan Ekonomisi değildir. Burada devlet,

²² Batıda uygulanan piyasa ekonomisinde, fiyat mekanizmasını ile piyasa sistemini etkin olarak çalıştırabilmek ve ekonomik yönden hedeflere ulaşabilmek için devlet, ekonomi politikasını uygularken, piyasa sisteminin yapısını ve işleyişini bozmayacak önlemler alır. Piyasa sisteminin yapısını ve işleyişini bozabilecek doğrudan müdahalelerin yapılması uygun olmaz. Örnek verecek olursak; miktar kısıtlamaları, bazı sektörlerle özel ayrıcalık, fiyat kontrolleri gibi.

²³ ESKİ, s. 61.

toplumdaki bütün güçleri birleştirerek kalkınmayı kolaylaştırıcı bir unsurdur. Devletin ekonomiyi yönlendirmesi sırasında kurulan ilişkiler yerleşmiş geleneklere ve adetlere göre düzenlenir.

Güney Kore'de ve uzakdoğu ülkelerinde uygulanan, devletin yönlendirdiği ekonomik düzene henüz uygun düşen bir kavram bulmak çok zordur. Ekonomik yaşamda dinamiklik sağlayan bu ekonomik düzende «Devlet-İşletmeler-Vatandaşlar» kendi arasında bilinçli, sistematik bir kaynaşma ve uyum sağlama yeteneğine sahiptir. Sosyalist ülkelerde ve serbest piyasa ekonomilerinde böyle bir dinamizm görülmemiştir. Ancak, 1980'li yıllardaki reform çabaları, özel girişimciliği ve piyasa mekanizmasını hedeflemiştir. Bu çabalar yeterli olmamış ve devlet, kalkınmada öncü rolünü hala devam ettirmektedir²⁴.

Güney Kore'de uygulanan bu ekonomik politikada devlet; koruyuculuk, yönlendiricilik ve iticilik yapma pozisyonundadır. Sanayii güçlendirebilmek için devlet, gerekli gördüğü zamanlarda doğrudan ve dolaylı olarak müdahalelerde bulunmuştur. Bu müdahalelerden başka, üretim ve ihracatın teşviki için yapılan müdahalelerin ise, piyasa sistemine uygun olmasına özen gösterilmiştir.

Güney Kore'de 1960'lı yıllardan sonraki hükümetlerin en büyük özelliği; yüksek düzeydeki yönetici ve bürokratların tamamını genç kadrolar tarafından oluşturmasıdır. Bu seçimin kuşkusuz, olumlu yanları olduğu kadar, olumsuz yanları da vardır. Bu genç kadroların dinamizmi, yeni politikaları hızla oluşturup uygulamaya geçmesine neden olmuştur. Eğer, yeni oluşturulan politikalar gerçekten ciddi

²⁴ HONG, s. 19.

problemler yaratırsa, hemen terkedilerek bir başka yeni politika oluşturulup o denenmektedir. Fakat, bu ani kararlar ülke ekonomisine küçümsenmeyecek düzeyde kayıplar verdimiş olsa bile, esneklik, uyum ve değerlendirme yönünden oldukça olumlu sonuçlar alınarak, hızlı ekonomik gelişmeyi yaratmıştır²⁵.

1980'li yılların başlarında devlet tarafından alınan yatırım kararlarının sakıncaları ve neden olduğu kaynak israfı çok önemli boyutlara ulaşmıştı. Böylece, devlet yatırım tercihleri yapmaktan tamamen vazgeçerek, yatırım fonlarının tasarlanan projelerden hangisine dağıtılacağı konusunda karar vermeyi büyük işletme gruplarına bırakmıştır²⁶.

Güney Kore'de sanayi sektörü çok aşırı boyutlarda fakat, çok az sayıda büyük firmanın elinde toplanmıştır. Buna engel olmak gerekmektedir. Bunun için, orta ve küçük ölçekli işletmeler teşvik edilmeli, bunlardan gelişenlerin rekabet ortamına girmesi gerekmektedir.

E) Aktif Güce Sahip Girişimciler

Herhangi bir ülkede aktif güce sahip girişimcilerin bulunmaması, ekonomik geriliğin başlıca sebepleri arasında gösterilmektedir²⁷. Güney Kore'de 1960'lı yılların başında başlatılan ihracata yönelik kalkınma stratejisi, ülkede aktif güce sahip bir girişimci grubu ortaya çıkarmıştır. Bu girişimci grubu gücünü, gösterdikleri başarılarla daima ispatlamışlardır.

²⁵ HONG, s. 20.

²⁶ ESKİ, s. 64.

²⁷ ESKİ, s. 64.

Güney Kore hükümeti 1960'lı yıllarda desteklemeyi düşündüğü üretim kollarına sübvansiyonlar ve diğer teşvik önlemleriyle destek olmuştur. Bunu bilen Güney Kore'li girişimciler bu yıllardan itibaren hükümetin desteklemeyi düşündüğü -özellikle sanayi sektöründe- sektörlere kendi istekleriyle yatırım yapmışlardır²⁸. Yatırım yapmaya istekli dinamik girişimcilerin varlığı neticesinde eski sektörlerden yeni sektörlerge geçiş çok zor olmamıştır. Güney Kore'de bu geçiş, diğer ülkelerdekine göre daha hafif sorunlarla atlatılmıştır. Herhalde bunun sebebi de, yeni sektörlerge yatırım yapan girişimcilerin eski sektörlerdeki aynı yatırımcılardan oluşmasıdır²⁹.

Güney Kore'de 1962-1984 yılları arasında sağlanan hızlı ihracat gelişmesi, ülkede ithalat serbestliği doğurmamıştır. 1960'lı yıllarda hükümetin izlediği politika, iç piyasada ölçek ekonomilerinin bazı sektörlerde dışarıya karşı korumacılığına başvurarak tekelci piyasaya izin vermesi şeklinde olmuştur. Fakat, hükümet bu girişimcilere aşırı tekel rantı kazandırmamış ve buna karşı önlemler almıştır³⁰. 1984 yılından sonra ise, daha önceki konularda da değindiğimiz gibi, ithalatın serbestleştirilmesini bir plana göre yapmıştır. Bu sebepten dolayı girişimciler, dış rekabete karşı daha verimli çalışmaya başlamışlardır.

Güney Kore'nin gelişmesi ve sanayileşmesinde devletin büyük pay sahibi olduğu bir gerçektir. Fakat, bunun yanında aktif güce

²⁸ HONG, s. 23; KAZGAN, s. 128.

²⁹ Bugünkü gelişmiş sanayi ülkelerinde, eski sanayi dallarında faaliyet gösteren girişimciler ile yeni sanayi dallarına yatırım yapan girişimciler genellikle farklı girişimcilerdir. Böylelikle geçiş döneminde güçsüzleşmiş eski sanayi dallarındaki girişimciler genellikle hükümetin kendilerini korumalarını ve desteklemesini isterler. Bunlar için verilen desteklemeler ise daima kaynak israfına neden olur.

³⁰ ESKİ, s. 66.

sahip girişimcilerin, hükümetin onlara vermek istedikleri mesajı çok iyi algılayarak riskli olan ihracata, üretime ve yatırıma yönelmeleri, Güney Kore'nin ihracata yönelik kalkınma stratejisinin başarısını açıklayabilecek unsurlardandır.

F) Ülkeye Yabancı Sermaye Yatırımlarının Teşviki

1960'lı yıllarda az gelişmiş ülkelerden biri olan Güney Kore; dış yardım, doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve dış borçlar gibi dış finansman kaynaklarını bol miktarda kullanmıştır. Bu yıllarda yabancı sermaye oldukça güçlü bir şekilde özendirilmiştir³¹. Güney Kore, ihracata yönelik kalkınma stratejisini başlattığı ilk yıllarda, henüz ağır sanayinin gelişmesinin başlangıç devresinde bulunduğundan dolayı sanayi dallarının tümünde, özellikle Güney Kore'nin teknik bilgisini geliştirecek yabancı sermaye yatırımlarına çeşitli teşviklerde bulunmuştur³².

1960-1970 yılları arasında Güney Kore'ye giren yabancı sermayede artış kaydedilmiştir. 1965 yılında ülkeye giren yabancı sermaye ve krediler 49 milyon dolar iken, 1975 yılında 1.35 milyar dolara, 1980 yılında ise bu miktar 3.01 milyar dolara yükselmiştir³³.

1983 yılı sonu itibariyle, Güney Kore'ye giren yabancı sermaye miktarının yüzde 49'u Japonya, yüzde 28'i ABD ve yüzde 12'si Batı Avrupalı yatırımcılar tarafından yapılmıştır³⁴.

³¹ "Güney Kore'de İhracat Teşvikleri", s. 30; Kore..., s. 59.

³² "Güney Kore'de Yabancı Sermaye Teşvikleri", T.S.İ.A.D. GÖRÜŞ, C. 6, S. 9 (Eylül 1978), s. 26.

³³ IMAOKA, s. 36.

³⁴ Deniz Gürel ÇAKIROĞLU, Güney Kore, İGEME DERGİSİ DIŞ TİCARET BÜLTENİ EKİ, Y. 25, S. 2 (9 Ocak 1987), s. 12.

Güney Kore'de ihracata yönelik kalkınma stratejisini başlatan hükümet yöneticileri, bunu gerçekleştirebilmek amacıyla ilk başlarda, yabancı sermayenin ülkeye yatırımları için teşviki, modern teknolojilerin ve modern yönetim sisteminin ülkeye getirilmesinin mutlaka gerekli olduğunun farkındaydılar.

Bu nedenle, 1984 yılına gelinceye kadar yabancı sermaye teşvik edilmiş ancak, bu yıldan sonra o zamana kadar uygulanan bazı engellemelere de kolaylık sağlanarak "Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu"nu yürürlüğe koymuştur. Kanuna göre yabancı yatırıma izin verilmeyen projeleri şöyle sıralayabiliriz: Halihazırda devlet tarafından yapılan işler, örneğin, su işleri, drenaj, posta hizmetleri, sağlık hizmetleri, telgraf, telefon, demiryolu taşımacılığı, sigara ve ginseng³⁵ üretimi gibidir³⁶.

1 Temmuz 1984 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu'na göre, yabancı sermaye ortaklığının yüzde oranına esas olmak üzere kurumlar, kazanç ve emlak vergilerinden muafiyet süresi beş yıldır. Fakat, bu muafiyetten yararlanmak için, yabancı sermayenin yatırımlarını tercihli sanayilere yapmaları gerekmektedir. Buna göre belirtilen tercihli sahalar şöyledir³⁷:

(1) Güney Kore'nin ödemeler bilançosunun düzelmesine büyük oranda yardımcı olacak projeler.

(2) Ülke dışında daimi ikamet edenlerin Güney Kore'de giriştikleri projeler.

³⁵ Ginseng: Güney Kore'de ilaç yapımında kullanılan bir çeşit köktür.

³⁶ ÇAKIROĞLU, s. 12-13.

³⁷ "Güney Kore'de Teşvik Tedbirleri", T.S.İ.A.D. GÖRÜŞ, C. 13, S. 9 (Eylül 1985), s. 14-16.

(3) İleri teknoloji veya büyük sermaye yatırımlarına ilişkin projeler.

(4) Serbest ticaret bölgelerindeki projeler.

Güney Kore'de Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu'ndan yararlanmak isteyen yabancı yatırımcıların gerçekleştirmek zorunda oldukları ihracatı, gerçekleştirip gerçekleştirmediklerini devlet itinayla takip etmektedir. Eğer, yabancı yatırımcı işe başlama esnasında taahhüt etmiş olduğu ihracatı gerçekleştiremez ise, Yabancı Sermaye Teşvik Kanunu'nda açıkça belirtilmiş olan ve oldukça ağır denilebilecek cezalara çarptırılmaktaydı. Fakat, Yabancı Sermaye Teşvik Kanunu'nun 1984 yılında yeniden gözden geçirilmesiyle, yabancı sermayenin daha çok teşvik edilebilmesi amaçlanarak bu cezalar hafifletilmiştir³⁸.

Yabancı yatırımcıları en çok ülkeye çeken nedenlerden birisi de "Serbest Ticaret Bölgeleri"dir. Serbest Ticaret Bölgeleri'nin amacı; özellikle yabancı sermaye yatırımlarını uyararak ihracatı geliştirmek olmakla beraber, istihdam olanaklarını arttırmak ve ülkeye modern teknoloji transferini sağlayarak Güney Kore'nin ekonomik gelişmesini desteklemektir³⁹. Bu bölgelerin kurulabilmesi için devlet bazı teşvik tedbirleri getirmiştir. Yatırım için yatırılan meblağın yüzde 6'sı (yerli imalatta yüzde 10'u) oranında gelir ve kurumlar vergisinden indirim yapılmakta veya yüzde 50 oranında özel amortisman uygulanmaktadır⁴⁰. Bu teşvikler sonucunda ülkeye yabancı sermaye yatırımları artmıştır.

³⁸ "Güney Kore'de Teşvik...", s. 16-17.

³⁹ C. Necat BERBEROĞLU, "Güney Kore Masan Serbest Bölgesi" A.Ü.İ.B.F. DERGİSİ, C. 4, S. 1 (Haziran 1986), s. 120-121.

⁴⁰ "Güney Kore'de Teşvik...", s. 19.

Yabancı sermayeyi Güney Kore'ye yatırım yapmaya iten diğer sebepler ise; Güney Kore'nin hızlı ekonomik büyüme kaydetmesi ile genişleyen iç pazar ve yabancı sermayenin Uzakdoğunun diğer ülkelerinin pazarlarına Güney Kore üzerinden girme düşüncesidir⁴¹.

Güney Kore'nin yabancı yatırımcılar tarafından kuruluş yeri olarak seçilmesinde en önemli etken, kanımızca ülkede bulunan çok sayıda kalifiye ve çalışkan işgücüne sahip olması ile emeğin ucuz oluşudur. Emek-yoğun sanayi dalları için ücret düşüklüğü büyük bir avantaj olarak kendini göstermektedir.

Yabancı sermayenin ülkede yatırım yapmaya yönelmesi yukarıdaki etkenlere ilave olarak, Güney Kore'nin uluslararası alanda gösterdiği ekonomik ve siyasal istikrar ile yabancı sermayeye verilen güven verici davranışlar olarak söylenebilir.

G) Planlamacılığın Rolü

Güney Kore'de planlamacılık 1960'lı yılların başlarında önem kazanmış ve bu dönemde, yurtiçi piyasanın sınırlı büyüklükte olması ve ülkenin koşullarına uygun olması sonucu, ihracata yönelik kalkınma stratejisi benimsenerek ekonomik kalkınma planları uygulanmaya başlamıştır. Güney Kore'de 1962 yılında başlayan 5 yıllık kalkınma planı uygulamaya başlandığında, ülkenin ekonomik durumu son derece zayıftı. Kaynak yetersizliğinin neden olduğu bu zayıflık, halen ülkenin bazı sektörlerinde devam etmektedir⁴².

⁴¹ KIHWAN, s. 35-36.

⁴² BERBEROĞLU, s. 117-118; **Kore...**, s. 59.

Ülkede ihracata yönelik kalkınma stratejisinin uygulanmasından en yüksek faydayı sağlayabilmek için, planlamaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle, Güney Kore'de çok güçlü bir "Planlama Teşkilatı" kurulmuştur. Böylece ülkenin kalkınması bir plana bağlanmıştır. Planlama Teşkilatı, üretim alanlarından hangisine öncelik verileceğini, işgücü kullanımını ve ihracat potansiyelini gözönüne alarak planlamıştır⁴³. Nitekim, yapılan bütün planlarda temel hedefleri şunlar oluşturmuştur; yurtiçi tasarrufları yükseltmek, ihracatı teşvik, altyapıyı güçlendirmek, seçici olarak ithal ikamesi sanayileri geliştirmek ve tarımsal gıda maddelerinde ülkenin kendi kendine yeterliliğini sağlamaktır.

Birinci ve İkinci Kalkınma Plan (1962-1971) dönemlerinde, sanayileşmenin temellerini hazırlayabilmek için çaba gösterilmiş ve ancak geçimi sağlayabilen tarım sektöründen sanayileşme yönünde modern imalata ve ihracata göre yeni yapısal düzenlemelere gidilmiştir⁴⁴. Bu nedenle, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plan döneminde elektrik, gübre, petrol rafinerisi, sentetik iplikler, çimento gibi üretimlere ağırlık verilmiştir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plan döneminde de sentetik iplikler, petrokimya ürünleri, elektrik aksamaları, televizyon, buzdolabı gibi üretimlere ağırlık verilmiştir⁴⁵.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plan (1972-1976) döneminde, genellikle ağır sanayi ve kimya sanayi dallarının teşviki önem kazanmıştır. Ağır sanayi dallarından demir-çelik üretimi, ulaşım makinaları ve gemi yapımına özel önem verilmiş ve teşvik edilmiştir⁴⁶.

⁴³ BERBEROĞLU, s. 118.

⁴⁴ **Kore...**, s. 59.

⁴⁵ C. Tayyar SADIKLAR, "Kore Dosyası" EKONOMİDE ANKARA, S. 28 (Kasım 1989), s. 35.

⁴⁶ SADIKLAR, s. 35.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plan (1977-1981) döneminde, yurtiçi tasarrufların teşviki ve cari işlemlerde fazlalık sağlanmaya çalışılmış, ağır sanayi ürünleri, yüksek teknolojiyi gerektiren makina ve elektrik üretimine geçilmesi hedeflenmiştir. Ancak bu hedeflerden, tasarrufların teşviki ve cari işlemlerde fazlalık sağlamada, meydana gelen iç ve dış sorunlar sebebiyle başarılı olunamamıştır⁴⁷.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Plan (1982-1986) döneminde de, sektörler arasında meydana gelen dengesizlikler giderilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, daha önceki dönemlerde meydana gelen enflasyonla, sıkı para politikası yoluyla mücadele edilmiş ve bunda başarılı olunmuştur. Bu dönemde, imalat sanayiinde verimliliğin artırılması ve sosyal adaletin daha da güçlendirilmesi için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur⁴⁸. Bu plan dönemindeki başarı neticesinde, Güney Kore ekonomisi tekrar istikrar içinde büyümeye başlamıştır.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plan (1986-1991) döneminde ise; uzun vadeli hedeflerin gerçekleştirilmesi yolunda ilk adım atılmıştır. Güney Kore sanayiinin teknoloji standardının yükseltilmesi neticesinde, iç büyüme ve dış ticarete büyümenin sağlanması hedeflenmiştir⁴⁹. Görüldüğü gibi, artık Güney Kore'de uzun vadeli hedefler ön plana çıkmıştır.

Öyle ki; bu hedefler iyimser nitelik taşısa bile, gerçekleşme olasılığı büyüktür. Kanıtlanmıştır ki, Güney Kore'nin şimdiye kadar

⁴⁷ SADIKLAR, s. 35; ESKİ, s. 68.

⁴⁸ ESKİ, s. 69.

⁴⁹ ESKİ, s. 69.

yaptığı planların çoğunluğunda hedeflere ulaşılmış, hatta aşılmıştır. Bunların doğal sonucu olarak, ihracata yönelik kalkınma stratejisinin başlamasından bugüne kadar, planlamacılık, kalkınmanın temel taşlarından biri olarak kabul edilmiş ve daima geliştirilmiştir. Hiç kuşku yoktur ki, uygulamaya konulan ihracata yönelik kalkınma stratejisinin başarısında planlama büyük rol oynamıştır.

II- GÜNEY KORE'NİN GELECEĞE YÖNELİK PROJEKSİYONLARI

Güney Kore'de planlamacılığın önemine bir önceki konuda değinmiştik. Ülkede yapılan planlar daima iyimser olarak yapılmaktadır. Uzun dönemli plana geçen Güney Kore'de, bu iyimser projeksiyonların gerçekleştirilebilirliği için birçok geçerli neden vardır.

Bu nedenlere arz ve talep yönünden değinecek olursak⁵⁰:

Arz yönünden; Güney Kore'de nüfus artış hızı yıllık ortalama yüzde 1.5 iken, çalışabilir nüfusun yıllık ortalama artış hızı yüzde 3 oranındadır. Bu trendin gelecek 10 yılda da sürmesi beklenmektedir. Bunun neticesi olarak ortaya, çalışan kesimin daha fazla tasarruf yapma imkanına sahip olacağı çıkmaktadır. Öyle ki; bir ailede çalışan sayısı çoğunlukla birden fazladır. Diğer taraftan, Güney Kore'nin gelişmiş ülkelerden yüksek teknolojileri ülkeye getirme yeteneği oldukça gelişmiştir. Yeni kuşak çok daha iyi eğitilmektedir. Ayrıca aktif güce sahip girişimciler yüksek teknolojileri oldukça çabuk benimsemektedir.

⁵⁰ ESKİ, s. 44-45.

AR-GE çalışmaları için devlet çok büyük harcamalar yapmaktadır. Ayrıca özel sektörün AR-GE çabalarını çeşitli araçlarla teşvik etmektedir.

Talep yönünden; gelişmiş ülkelerde önümüzdeki yıllar için yapılan tahminlere göre, büyüme yavaş olacak ve korumacılık eğilimleri sürecektir ayrıca, dünya ticaretinin büyümesi de sınırlı olacaktır. Fakat, Güney Kore dünya ticaretinde yüzde 2 ile küçük bir paya sahip olduğundan, ihracatını bu olumsuz etkenlerden koruyarak arttırabilecektir. Öyle ki; ihracat artışını gerçekleştirebilmesi ihracat ürünlerinin kalitesini arttırarak ve ihraç pazarlarını çeşitlendirerek mümkün olacaktır.

Güney Kore ihracatçılarına uygulanan Anti-Damping önlemleri, ülkede liberal reform politikaları sürdürülerek dış pazarlara entegre oldukça ortadan yavaş yavaş kalkacaktır.

Güney Kore'nin uyguladığı liberal ekonomi politikası çerçevesinde, başlattığı sosyal altyapı yatırımları yabancı yatırımcıların kuruluş yeri açısından bir avantajdır.

Güney Kore ekonomisinin gelecekteki büyüme tahminlerinin gerçekleşmesine en büyük katkıda bulunacak etkenlerden birisi de yurtiçi piyasanın genişlemesidir⁵¹. Öyle ki; genişleyen Güney Kore iç pazarı, ülke ekonomisinin oldukça yüksek derecede dış pazarlara bağımlı olmasının getirdiği sakıncaları mümkün olduğunca azaltacaktır. 1980'li yıllarda ortaya çıkan ikinci petrol şokundan derin izler alan dünya ekonomisindeki durgunlukta bile, Güney Kore ekonomisi iç pazarının büyük etkisiyle bu krizden başarılı bir şekilde kurtulmuştur.

⁵¹ Kore..., s. 70.

2000'li yıllarda Güney Kore için projeksiyonlar yapılmıştır. Şimdi bunları aşağıda üç ana başlık altında inceleyeceğiz.

A) Makroekonomik Projeksiyonlar

Güney Kore'de 1990'lı yılların sonuna kadar GSMH yıllık ortalama büyüme hızının Tablo 34'de görüldüğü gibi, yüzde 7.2 civarında olacağı planlanmıştır.

1990'lı yılların birinci yarısında tüketimdeki büyüme oranı yüzde 7.5 planlanmış iken, ikinci yarısı olan 1996-2000 yıllarında tüketimdeki yıllık ortalama büyüme oranı yüzde 7.1 olarak planlanmıştır.

TABLO 34
1990'LI YILLARDA KORE EKONOMİSİ
(Yıllık Ortalama Büyüme Oranı %)

	<u>1991-1995</u>	<u>1996-2000</u>
Piyasa Fiyatlarıyla GSMH	15.0	13.7
Gerçek GSMH	7.2	7.2
Tüketim	7.5	7.1
Sabit Sermaye Teşekkülleri	5.7	6.7
Mal İhraç Kapasitesi	10.1	8.5
Mal İthal Kapasitesi	8.3	7.4
GSMH Deflatörü	7.3	6.1

KAYNAK: Sangdal SHIM, "The Korean Economy in the Year 2000", ECONOMIC BULLETIN - REPUBLIC of KOREA, N.92-11 (November 1992), s. 23.

Ayrıca mal ihraç kapasitesi 1991-1995 yılları arasında yıllık ortalama büyüme oranı yüzde 10.1 olarak planlanmış, 1996-2000 yılları arasında ise, yıllık ortalama mal ihraç kapasitesi yüzde 8.5 olarak planlanmıştır. Buna nazaran, mal ithal kapasitesi 1991-1996 için yüzde 8.3 planlanmış, 1996-2000 yılları arasında ise yıllık ortalama yüzde 7.4 olarak planlanmıştır.

Güney Kore'de kişi başına düşen GSMH'nın 1990 yılına kadar olan gelişimini Tablo 35'e bakarak şöylece sıralayabiliriz: 1971-1980 yılları arasında 1.592 dolar, 1981-1985 yılları arasında 2.194 dolar, 1986-1990 yılları arasında ise, 5.569 dolardır.

Kişi başına düşen GSMH'nın 2000 yılına kadar şöyle olacağı tahmin edilmektedir. 1991-1995 yılları arasında 10.141 dolar, 1996-2000 yılları arasında ise, 19.395 dolara yükselecektir.

TABLO 35
GÜNEY KORE'DE KİŞİ BAŞINA GSMH MİKTARLARI

	<u>1971-1980</u>	<u>1981-1985</u>	<u>1986-1990</u>	<u>1991-1995</u>	<u>1996-2000</u>
GSMH Büyüme Oranı (%)	7.7	8.4	10.8	7.2	7.2
Kişi Başına GSMH (Dolar)	1.592	2.194	5.569	10.141	19.395

KAYNAK: Sangdal SHIM, "The Korean Economy in the Year 2000", ECONOMIC BULLETIN - REPUBLIC of KOREA, N.92-11 (November 1992), s. 24.

Güney Kore, 2000 yılında GSMH'da dünyada 15nci, dış ticaret hacminde ise, 10'uncu sıraya gelmeyi hedeflemiştir. Ayrıca planlanan hedeflere göre, 1991 yılında GSMH'nın yüzde 3'ünü oluşturan AR-GE yatırımları, 2001 yılında GSMH'nın yüzde 5'ini kapsayacaktır.

Hedeflenen AR-GE yatırımlarının yüzde 40'ı devletçe ve yüzde 60'ı ise, özel sektörçe karşılanacaktır. AR-GE yatırımlarının tamamının yüzde 20'si temel araştırmalara yöneliktir⁵². Bu önemli plan hedeflerine ulaşabilmek için, gerekli olan yatırım politikasının izlenmesi şarttır.

B) 2000'li Yıllarda Endüstrinin Yapısı

1991 yılında tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün toplam GSMH içindeki payı yüzde 8.1 olmuştur. Bu oran, 1995 yılı için yüzde 6.2 ve 2000 yılında da yüzde 4.5 olarak planlanmıştır.

Madencilik ve imalat sanayinin 1991 yılında GSMH içindeki payı Tablo 36'dan görüleceği üzere, yüzde 27.9 olmuştur. Ancak bu pay, 1995 yılı için yüzde 32.4 ve 2000 yılı için ise, yüzde 32.1 olarak planlanmıştır.

TABLO 36
ENDÜSTRİYEL YAPININ 2000'Lİ YILLARDAKİ DURUMU

	<u>1986</u>	<u>1991</u>	<u>1995</u>	<u>2000</u>
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	11.5	8.1	6.2	4.5
Madencilik ve İmalat Sanayi	32.6	27.9	32.4	32.1
(İmalat Sanayi)	(31.7)	(27.5)	(32.1)	(32.0)
Hizmetler ve Diğer Sektörler	55.9	64.0	61.4	63.4

KAYNAK: Sangdal SHIM, "The Korean Economy in the Year 2000", ECONOMIC BULLETIN - REPUBLIC of KOREA, N.92-11 (November 1992), s. 25.

NOT: Tablodaki 1986 ve 1991 verileri piyasa fiyatlarıyla, 1995 ve 2000 verileri de 1990 sabit pazar fiyatlarıyla hesaplanmıştır.

⁵² H. Aykut GÖKER, **Serbest Pazar Ekonomisi Ülkelerinde Sanayi(leşme) - Teknoloji (ye Yetişme) Politikaları ve Devletin Rolü**, M.M.O. Ya. No. 152, Ankara, Ocak 1993, s. 36.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi toplam GSMH içinde tarım, ormancılık ve balıkçılık giderek önemini yitirmekte, buna karşı madencilik ve imalat sanayiinin önemi artmaktadır.

2000'li yıllarda gerçekleştirilecek olan plan hedefleri, elektronik alanında yoğunlaştırılmıştır. Bu hedefler iki alanı kapsamakta olup, elektronik sanayinin geleceği açısından çok önemlidir. Bu alanlardan birincisi; mikroelektronik, enformasyon ve telekomünikasyon teknolojileri olup, ülkeyi bir an evvel bilişim (enformasyon) toplumu haline getirmeyi amaçlamaktadır. İkincisi ise; tasarım, sistem mühendisliği ve otomasyon teknolojileri olup, sanayi alanındaki üretimde katma değer ve prodüktivitenin artmasında önemli yer tutacağı tahmin edilmiştir⁵³.

Bu plan hedefleri dahilinde Güney Kore'de yüksek teknoloji kullanımı giderek artacaktır. 2000 yılına kadar yüksek teknoloji kullanıldığı durumda, dünya pazarında Güney Kore yüksek teknolojisinin yeri, Tablo 37'de görüldüğü gibi planlanmıştır.

Güney Kore yüksek teknolojisi 1990 yılında toplam yüzde 1.8'lik bir payla dünya pazarında yerini almışken, bu payın 2000 yılında yüzde 3.9 olarak gerçekleşmesi planlanmıştır. Dünya pazarında oldukça önemli bir pazar payına sahip endüstri dalları da; mikroelektronik ve kimya endüstrisidir. 2000 yılında bunlar sırasıyla, yüzde 4.0 ve yüzde 4.3'lük bir paya sahip olacaklardır.

⁵³ GÖKER, s. 36.

TABLO 37
DÜNYA PAZARINDA GÜNEY KORE YÜKSEK TEKNOLOJİSİNİN YERİ
(Milyar Dolar Olarak)

		Yıllık Büyüme Oranı (Ortalama Yüzde)				
		1990	1994	2000	1988-1994	1995-2000
Mikro Elektronik Endüstrisi	Dünya Pazarı	500.0	737.0	1.292.0	12.8	9.8
	Yerli Üretimi	11.4	21.6	51.7	18.9	15.7
	Pazar Payı (%)	(2.3)	(2.9)	(4.0)	-	-
Kimya Endüstrisi	Dünya Pazarı	247.5	295.8	374.9	4.0	4.0
	Yerli Üretimi	6.1	9.3	16.2	11.8	10.8
	Pazar Payı (%)	(2.5)	(3.1)	(4.3)	-	-
Havacılık Endüstrisi	Dünya Pazarı	85.0	100.0	140.0	5.2	5.7
	Yerli Üretimi	0.4	1.6	4.3	45.3	18.1
	Pazar Payı (%)	(0.5)	(1.6)	(3.1)	-	-
Yüksek Teknoloji Toplamı	Dünya Pazarı	1.136.0	1.793.0	3.509.0	11.7	11.8
	Yerli Üretimi	20.96	45.8	137.9	20.7	20.3
	Pazar Payı (%)	(1.8)	(2.6)	(3.9)	-	-

KAYNAK: "Dünya Pazarında Kore Yüksek Teknolojisinin Yeri", DÜNYA GAZETESİ
EKONOMİ ATLASI-GÜNEY KORE İLAVESİ (31 Ekim 1990), s. 4.

C) 2000'li Yıllarda Güney Kore Ekonomisi İçin Temel Göstergeler

Tablo 38'i inceleyecek olursak; Güney Kore'nin nüfusu 1990 yılında 43.5 milyon civarında iken, 2000 yılında 46.8 milyon civarında olacağı tahmin edilmektedir.

TABLO 38
2000 YILINDA GÜNEY KORE EKONOMİSİ İÇİN TEMEL GÖSTERGELER

	<u>Birim</u>	<u>1990</u>	<u>2000</u>
Toplam Nüfus	1.000 Kişi	43.520	46.830
GSMH	Milyar Dolar	237.9	757.0
Kişi Başına GSMH	Dolar	5.569	19.395
İhracat	Milyar Dolar	62.4	180.0
Doktor Başına Nüfus	Kişi	952	833
Konut Arz Oranı	Yüzde	75.1	88.2
Telefon Abonesi	100 Kişi Başına	30.9	49.6
Şebeke Su Arz Oranı	Yüzde	78	90
Kişi Başına Günlük Su Hizmeti	Litre	340	440
Yolcu Arabası Arzı	1000 Kişi Başına	43.9	146.3
Asfalt Yolların Oranı	Yüzde	82.4	100
Otoban Uzunluğu	Kilometre	1.550	2.931
Metro Uzunluğu	Kilometre	151	689.2
Elektrik Tüketimi	Kişi Başına Yıllık Kws	2.097.7	3.343.3

KAYNAK: **Kore Gerçeği**, 1991, s. 69.

GSMH, 1990 yılında 237.9 milyar dolar iken, 2000 yılında 757.0 milyar dolar olarak planlanmıştır. İhracat, 1990 yılı itibarıyla 62.4 milyar dolar iken, 2000 yılında 180.0 milyar dolar olacaktır.

Bir doktor başına 1990 yılında 952 kişi düşerken, 2000 yılında bu sayı 833'e düşecektir.

Asfalt yolların oranı 1990 yılında yüzde 82.4 oranında iken, 2000 yılında bu oran yüzde 100'e ulaşacaktır. Otoban uzunluğu 1990 yılında 1.550 kilometre iken, 2000 yılında 2.931 kilometre uzunluğa ulaşacaktır.

Elektrik tüketimi kişi başına yıllık 1990 yılında 2.097.7 kws iken, 2000 yılında bu miktarın 3.343.3 kws'a yükseleceği planlanmıştır.

III- GÜNEY KORE EKONOMİSİNİN GELİŞMESİNDE MEYDANA GELEN SORUNLAR

A) Finansman Sisteminin ve Tasarrufların, Sübvansiyonlar ve Kredi Dağıtım Politikası Sonucu Bozulması

Güney Kore'de ihracata yönelik kalkınma stratejisini gerçekleştirebilmek amacıyla, hükümetler özel girişimcileri çeşitli teşvik yöntemleriyle destekleyerek arzu edilen sektörlere yönlendirmiştir. Ancak, bu yönlendirmeler istisna olarak finans sektöründe uygulanmıştır. Diğer sektörlerde genellikle piyasa ekonomisine bağlı kalmıştır.

1960'lı yılların başından itibaren ülkede tasarrufların mümkün olduğu ölçüde arttırılması için, pozitif reel faiz politikası ile teşvik edilmeye çalışılmıştır. Fakat, sanayi sektörünün geliştirilmesi için bankalardan büyük krediler alan firmalar, devletin elinde bulunan bankalara baskı uygulayarak reel negatif kredi faizi uygulanmasını

kabul ettirmiştir. 1972 yılında başlayan bu uygulama sonucu, hükümet seçmiş olduğu büyük firmalara, bankalardaki sınırlı olan ödünç verilebilir fonları dağıtmaya başlamıştır⁵⁴. Ancak, bu uygulama tasarruf sahiplerinin güvenini yitirmesi sonucu, tasarruflar bankalardan uzaklaşmıştır.

Nitekim, Güney Kore'nin tasarruf potansiyelinden yeterince yararlanılamamış ve enflasyonist finansman yöntemlerine başvurulmuştur. Dış borçlarda hızlı bir artma görülmüştür. Bundan başka, kredi tevzi edilen firmaların finansman yapısı giderek bozulmuş ve bu firmaların uzun dönemde hükümetin uyguladığı kredi dağıtım politikasına olan bağımlılıkları artmıştır⁵⁵.

Anlaşılacağı gibi, ülkede devlet eliyle yönlendirilen kredi dağıtım politikası, diğer teşvik yöntemlerine nazaran piyasa mekanizmasını ve kaynak dağılımını önemli ölçüde bozar bir uygulama olmuştur. Ancak devletin bu uygulaması, büyük firmalar tarafından hoşlanılan bir uygulama olmuştur.

1980'li yıllarda hükümetin gerçekleştirdiği finans sektörünü özel sektöre devretme ve finansman ayrıcalıklarını ortadan kaldırma, hiç şüphe yok ki önemli bir adımdır. Fakat, Güney Kore'de finans piyasası ve finansman sektörünün yukarıda belirtilen yapısal problemleri halen önemli boyutlarda olmak üzere, devam etmektedir.

⁵⁴ ESKİ, s.71.

⁵⁵ HONG, s. 33-34.

B) Dev Şirketlerin Meydana Gelmesi ve Devlete İstekleri Yönündeki Baskıları

Güney Kore ekonomisinin temeli, büyük ölçekli dev şirketlerin etkisi altındadır. Bunlar ailelerin egemen olduğu şirket gruplarıdır. Bu gruplara Güney Kore'de «Chaebol» adı verilmektedir⁵⁶. Chaebol'lar Japon Sogo Shosha'lara benzemektedir. Chaebol'lardan en büyükleri, Daewoo, Samsung, Hyundai ve Lucky-Goldstar'dır. Bu gruplar ihracata yönelik kalkınma stratejisinin başlatılmasından önce kurulmuş ve hızla büyümüşlerdir. Chaebol'lar; çelik ürünleri, kimyasal ürünler, gemi yapımı, TV, elektronik el aletleri, yarı iletkenler ve lazer gibi üretim dallarında olmak üzere oldukça geniş bir sahayı işgal etmektedir⁵⁷. Görülüyor ki; Chaebol'lar istihdam, üretim, ihracat, yatırım ve prodüktivite yönünden ülkenin ekonomik gidişini belirleyecek güce sahiptirler.

Bu şirket grupları birbirleriyle amansız bir rekabet içindedirler. Bu rekabetten üstün çıkmanın yolu devleti etkilemeye çalışarak, sübvansiyon ve vergi avantajını ele geçirmektir. Ancak, hükümetin ikazı neticesinde, bu büyük şirket grupları anlaşmanın daha akılcı bir yol olduğunu düşünmelerine neden olmuştur⁵⁸.

1980'li yılların ortalarından bugüne kadar, Chaebol'ların böylesine hızlı gelişmesini engellemeye çalışan devletin, bu girişiminde başarı sağlama olanağı çok zayıftır. Bu grupların hızlı büyümeleri, kendilerinin yeni teknolojileriyle veya verimliliği artırıcı

⁵⁶ ESKİ, s. 73.

⁵⁷ "Güney Kore'de Son Durum", T.S.İ.A.D., GÖRÜŞ, C. 14, S. 12 (Aralık 1986) s. 20-21.

⁵⁸ ESKİ, s. 74.

çalabalarıyla değil, önemli ölçüde devletin verdiği sübvansiyonlar, düşük faizli verilen büyük miktardaki krediler ve ucuz işgücünü kullanmak suretiyle gerçekleştirdikleri iddia edilmektedir⁵⁹.

Güney Kore'de Chaebol'lardan başka, dağınık küçük işletmeler de vardır. Ekonomik yapı içerisinde, sağlıklı, dengeleyici ve bağımsız bir orta sınıf girişimci firmalar meydana gelmemiştir. Orta ve küçük boy firmaları, Chaebol'ların yarattığı güç dengesizliğini gidermek için geliştirme yönünde gösterilen çabalardan henüz olumlu bir sonuç alınamamıştır.

C) Siyasal Yapıdaki Dengesizlik

Güney Kore, 1960'lı yılların başından itibaren iktidarda olan asker kökenli otoriter rejimler tarafından yönetilmiştir. Fakat, Güney Kore'de uygulanan bu asker kökenli otoriter yönetimler, Güney ve Orta Amerika'da uygulanan askeri diktatörlüklerden birçok noktalarda farklılıklar göstermektedir⁶⁰.

Güney Kore'de güç ve çıkar çekişmesinde bulunan üç önemli grup vardır. Bunlar; Askerler, bürokrasinin seçkinleri ve büyük sanayicilerdir. Bu gruplar ekonomik ve siyasal açıdan birbirleriyle güç sınaması içindedir. Şimdiye kadar olan Başkanlar otoritelerini bu gruplarla anlaşabildiği ölçüde sürdürebilmişlerdir. Eğer, Başkanlar bu gruplardan biriyle veya birkaçıyla uzlaşmadığı zamanlarda, kendi sonlarını hazırlamışlardır⁶¹.

⁵⁹ HONG, s. 37.

⁶⁰ ESKİ, s. 76.

⁶¹ ESKİ, s. 76.

Biliyoruz ki, şimdiye kadar yönetime gelen Başkanlar asker kökenli olup, sırtını eski silah arkadaşlarına dayayarak otoriter rejimi uygulayan birer politikacı olmuşlardır. Otoriter politika gereği, ülkenin ekonomik ve siyasal politikasını, hiçbir muhalefete bilgi olarak dahi açıklama gereğini duymamışlardır.

Küçük sanayici, esnaf, tüketici, işçi, köylü, emekli ve bunun gibi çoğunluğu oluşturan halkın istek ve düşünceleri ekonomik kararlarda belirleyici olmamıştır. Fakat, büyük sanayi grupları ekonomik kararların alınmasında hükümetler üzerinde oldukça etkili olmuşlar, isteklerini yaptırmışlardır.

Siyasal yapıdaki dengeyi sağlamak amacıyla, Güney Kore'de demokrasi yönünde adımlar atılmış ve bu gelişmelerden en çarpıcı olanı da, uzun bir aradan sonra 1988 yılında Roh Tae Woo'nun seçimle devlet başkanı olmasıdır.

D) Sosyal Göstergelerdeki Dengesizlik

1. Refah Göstergeleri ve Mülkiyetin Dağılımı

Ekonomide refah göstergelerinden olan kişi başına GSMH, Güney Kore'de 1961 yılında yalnızca 82 dolar iken, 1990 yılına kadar bu miktar yüksek bir hızla artmış ve 5.659 dolara çıkmıştır.

Ülke'de işsizlik oranı 1962'de yüzde 18.5 iken, 1989 yılında yüzde 2.6'ya kadar düşürülmüştür.

Güney Kore'nin temel sosyo-ekonomik yaşam standardını gösteren istatistikler, ortalama veya makroekonomik değerler olduğundan kişilerin refahını göstermekten uzaktırlar.

Bunlardan başka, toprak mülkiyetinin dağılımı, barınma olanakları ve konut sahipliği, sosyal güvenlik ve çalışma koşulları, ekonomik ve politik güç dağılımı, bize ancak sosyal refahın dağılımı konusunda aydınlatıcı bilgi verebilir.

Ülkede bağımsızlık kazanıldıktan sonra, çeşitli tarım reformları yapılmış ve bu reformlar çerçevesinde topraklar köylülere yeniden dağıtılmıştır⁶². Güney Kore'nin hızla sanayileşmesi sonucunda köyden şehire göç başlamıştır ve tarım sektörü önemini yitirmiştir.

Nüfusun sürekli artması sonucu ve özellikle şehirlere büyük göçün başlamış olması konut talebini de hızla arttırmıştır. Özellikle şehirlerdeki aşırı nüfus artışı, arsa fiyatlarını artırmış ve şehirle kırsal kesim arasında dengesiz konut dağılımına neden olmuştur. 1989 yılında konut sahipliği oranı yüzde 70.9 oranında gerçekleşmiştir⁶³.

2. Sosyal Güvenlik ve İşçi-İşveren İlişkileri

Güney Kore'de modern sosyal güvenliğin tarihi çok gerilere gitmemektedir. Sosyal Güvenlik Kanunu 1963 yılında çıkarılmıştır. Kanunun çıkarılmasından bugüne kadar, o günlerde başlayan hızlı ekonomik büyüme neticesinde Güney Kore halkının yaşam standartları da oldukça yükselmiştir⁶⁴. Fakat, bu hızlı büyüme Güney Kore halkını, Batı'nın gelişmiş ülkelerinde birkaç yüzyılda yaşanan değişimleri, kısa bir sürede yaşamak zorunda bırakmıştır.

⁶² ESKİ, s. 79.

⁶³ Kore..., s. 73.

⁶⁴ Kore..., s. 77.

Bu zorlukların farkında olan hükümetin hedefi, bütün halkın refahını sağlayabilecek bir toplum inşa etmektir. Halkın refahını anayasa garanti etmektedir⁶⁵.

Güney Kore iş yasalarının ve yönetmeliklerinin, beş veya beşten fazla işçi çalıştıran işletmelerde geçerliliği vardır. İşçilerin yasal olarak korunması, işçi sendikalarının çok zayıf olmasından dolayı yetersizdir. Kısıtlayıcı yasal hükümler sendikal faaliyetleri sınırlandırmıştır. Sendikalar çıkarlarını savunmakta çok kısıtlıdırlar ve siyasal sorunlara karşı tavır almaları kesinlikle yasaktır. Ancak, şekil olarak greve gidilebilmektedir⁶⁶.

Ücret artışlarını genellikle işverenler tek taraflı olarak belirlerler. Ücretlerin belirlenmesinde, çoğunlukla mezun olunan okul ve ait olunan firma gibi geleneksel nedenler etkili olmaktadır. Güney Kore'de işçiler, haftada 53.8 saat çalışmalarına karşılık, memurların aldığı maaşın yarısından daha az maaş almaktadırlar⁶⁷.

Güney Kore'de işçi-işveren uyuşmazlıkları, hükümet tarafından ekonomik büyümeyi ve ihracatı engelleyeceği düşüncesinden hareketle işveren lehine baskı yoluyla kararlar alınarak çözümlenmiştir⁶⁸. Bu kararlar işverenin, işçinin refahını gözetmediğinin açık bir göstergesidir.

Güney Kore'de uygulanmakta olan sosyal güvenlik sistemi, yalnızca hastalık ve kazaya karşı sigorta ile emeklilikten ibarettir.

⁶⁵ Kore..., s. 77-79.

⁶⁶ ESKİ, s. 80-81.

⁶⁷ ESKİ, s. 81.

⁶⁸ Kore..., s. 79-80.

Hastalığa karşı yapılan sigortaya, işletme ve işçiler için zorunluluk getirilmiş ve sigorta priminin ise yarısını işçi, yarısını da işveren ödemektedir. Sigorta kurumları, ayakta tedavinin yüzde 30'unu, yatarak tedavinin ise yüzde 80'ini üstlenmektedir⁶⁹.

Güney Kore 1962 yılından bugüne kadar hızlı bir ekonomik büyüme göstermesine rağmen, sosyal güvenlik sistemi yeterince gelişmemiştir.

⁶⁹ ESKİ, s. 82-83.

SONUÇ

İhracata yönelik kalkınma stratejisinin, gelişme yolundaki ülkelerin kalkınmasında önemli bir rol oynayacağı, bir çok ekonomistin ortaya attığı teorik gerçeklerle desteklenmektedir.

Ancak, Güney Kore'de 1960'lı yılların henüz başlarında iktidara askeri bir darbeye gelen hükümet, ihracata yönelik kalkınma stratejisinin gelişme yolundaki ülkelerin kalkınmasında göstereceği etkinliğin bilincinde bile değilken, kalkınmasının temel taşı olarak mevcut olan tek zengin kaynak, yani ucuz insangücünün oluşturacağını düşünmüşlerdir. Bu düşüncenin oluşumu, Güney Kore'nin kalkınmasının başlangıcı olmuştur.

Güney Kore bundan sonraki kalkınmasını iki önemli stratejiyle devam ettirmiştir. Birincisi; "İthal İkameci Sanayileşme" ve ikincisi ise; "İhracata Yönelik Sanayileşme" dir. Bu sanayileşme çabaları, Batı tipi serbest piyasa mekanizmasının uygulanması şeklinde olmamıştır. Hükümet gerekli gördüğü sanayi dallarını dolaylı ve dolaysız müdahalelerle yönlendirmektedir. Bu yönlendirmeleri de; düşük faizli krediler, sübvansiyonlar gibi teşvik araçlarıyla gerçekleştirmektedir.

Buradan anlaşılmaktadır ki; Güney Kore'de uygulanmakta olan serbest piyasa mekanizması, kesinlikle Batı tipi serbest piyasa mekanizmasının aynen uygulanması değildir.

İthal ikameci sanayileşme stratejisi, Güney Kore'de etkisini 1960'lı yıllara kadar sürdürmüştür. 1953 yılından 1961 yılına kadar GSMH'nin büyüme hızı yüzde 4, imalat sanayi büyüme hızı yüzde 10.5, ihracatın GSMH içindeki payı yüzde 1.1, ithalatın payı ise, yüzde 10.6 oranında gerçekleşmiştir.

1962 yılında kişi başına GSMH yalnızca 87 Dolar iken, 1990 yılında 5.659 dolar gibi yüksek bir rakama yükselmiştir.

İthal ikameci sanayileşme stratejisinin terk edilmesi ve ihracata yönelik kalkınma stratejisine geçilmesi sonucu, GSMH 1961 yılında yalnızca 2.2 milyar dolar iken, 1990 yılında 242.2 milyar dolar gibi yüksek bir rakama ulaşmıştır.

İşsizlik oranı 1962 yılında yüzde 18.5 iken, 1989 yılında yüzde 2.6 gibi çok düşük oranlara gerilemiştir.

Özellikle 1980'li yılların başından itibaren, Güney Kore hükümeti aşırı korumacılığın kaldırılmasını hedeflemiş ve giderek artan oranlarda olmak üzere ithalatta liberasyon zaman takvimini uygulamıştır. Güney Kore'nin ithalatta liberalizasyon oranı 1983 yılında yüzde 80 iken, 1986 yılında yüzde 91.5 olmuştur. Aynı şekilde gümrük tarife oranları da giderek düşürülmekte olup, 1983 yılında yüzde 22.6 iken, 1986 yılında yüzde 18.7'ye düşürülmüştür.

Güney Kore tarım ürünleri üretimini yavaş yavaş terk ederek, sanayi ürünleri üretimine kaymıştır. Güney Kore'nin ihracatı da sanayi ürünleri üretiminin artışına bağlı olarak sürekli artmıştır. İhracatın neredeyse tamamını sanayi ürünleri oluşturmaktadır.

Şöyle ki; çok kısa bir süre önce sadece gelişmiş ülkelerin teknolojisini transfer ederek üretim yapan Güney Kore, bugün kendi teknolojisini üreterek, kendi markasıyla üretim yapabilecek güce erişmiştir. Güney Kore 'nin ihracata yönelik kalkınma stratejisine bağlı olarak hızlı kalkınmasının arkasında yatan sosyo-ekonomik güçleri ve dinamikleri kesinlikle gözardı etmemek gerekir. Ayrıca toplumda yerleşik olan "ben" yerine "biz" düşüncesi kalkınmada önemli rol oynamıştır. Bu şekilde hızlı gelişmiş olan Güney Kore'de halk ulaşılan bu seviyeye gelinceye kadar çeşitli ekonomik ve sosyal maliyetlere katlanmak zorunda kalmıştır.

Devletin seçici kredi dağıtım politikası neticesinde finansman ve bankacılık sistemi bozulmuştur. Kaynak dağılımı yeterince adil değildir. Çok az sayıdaki dev şirketlerin kayırılması ve desteklenmesi, buna karşılık olarak küçük ve orta boy işletmelerin ihmali, dev şirketlerin hükümete baskı yapmasına ve istedikleri doğrultuda karar aldırmasına neden olmuştur. Ayrıca, sosyal refahta dengesizlik, sosyal güvenlikte yetersizlik ve işçi-işveren ilişkilerinin daima işveren lehine olması ve demokrasinin gelişmemiş olması gibi sorunlara şimdiye kadar Güney Kore halkının katlandığı açıkça ortadadır. Sıraladığımız bütün sorunlar, parlak bir ekonomik gelişme dönemi yaşayan Güney Kore'nin güncel sorunlarıdır ve en kısa zamanda da çözülmek zorundadır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- ALP, Tunç : "Güney Kore'nin Bankacılık ve Sermaye Piyasası", DÜNYA GAZETESİ EKONOMİ ATLASI-GÜNEY KORE İLAVESİ, 17 Eylül 1986.
- ARIKAN, Ayşin : "Güney Kore Cumhuriyeti: Diğer Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Bir Pazar", İGEME İHRACAT BÜLTENİ, Y. 23, S. 25, 21 Haziran 1985.
- ARIKAN, Ayşin : "Güney Kore Ekonomisinde Son Gelişmeler", İGEME DIŞ TİCARET BÜLTENİ, Y. 24, S. 24, 20 Haziran 1986.
- BERBEROĞLU, C. Necat : "Güney Kore Masan Serbest Bölgesi", ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ DERGİSİ, C. 4, S. 1, Haziran 1986.

- ÇAKIROĞLU, Deniz G. : **Güney Kore, İGEME DERGİSİ DIŞ TİCARET BÜLTENİ EKİ, Y. 25, S. 2, 9 Ocak 1987.**
- ÇAPOĞLU, Gökhan : **Türkiye İstikrar İçinde Nasıl Kalkınır, Ankara, 1992.**
- ESKİ, Hasan : **İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi ve Güney Kore Deneyi, Ege Bölgesi Sanayi Odası Ya. No. 45408, İzmir, 1989.**
- GÖKER, H. Aykut : **Serbest Pazar Ekonomisi Ülkelerinde Sanayi (leşme)-Teknoloji (ye Yetişme) Politikaları ve Devletin Rolü, Makine Mühendisleri Odası Ya. No. 152, Ankara, Ocak 1993.**
- HACIBALOĞLU, Derya : **"Güney Kore'ye Yapılacak İhracatta Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar ve Yardımcı Kuruluşlar", İGEME İHRACAT BÜLTENİ, Y. 23, S. 37, 20 Eylül 1985.**
- HONG, Wontack : **Export Oriented Growth of Korea, University of Stockholm, No. 382, Stockholm, 1987.**
- IMAOKA, Koichi O.H.
(Çev. Süleyman AKYOL) : **"İki Yönlü (Dual)- Sınai Kalkınma", ANKARA SANAYİ ODASI DERGİSİ, Y. 14, S. 105, Temmuz-Ağustos 1990.**

- İGEME : **Güney Kore Ülke Profili**, S. 1, 1990.
- İTO : **Güney Kore İhracat Pazar Araştırması**, 1991.
- KAZGAN, Gülten : **Ekonomide Dışa Açık Büyüme**, İstanbul, 1985.
- KIHWAN, Kim : **The Korean Economy Past Performance Current Reforms and Future Prospects**, Seoul, 1987.
- KIM, Doo Hyun : **"Economic Cooperation Between Korea and China: Current Status and Prospects"**, ECONOMIC BULLETIN REPUBLIC OF KOREA, No. 92-9, September 1992.
- NAS, Nesrin P.-
OKTAR, Suat : **"Ekonomik Büyümenin Temelleri"**, DÜNYA GAZETESİ EKONOMİ ATLASI GÜNEY KORE İLAVESİ, 17 Eylül 1986.
- ÖNCÜ, Beratiye : **İhracatçılara Güney Kore Hakkında Bilgiler**, Aralık 1984.
- SADIKLAR, C. Tayyar : **"Kore Dosyası"** EKONOMİDE ANKARA, S. 28, Kasım 1989.

- SHIM, Sangdal : **"The Korean Economy in the Year 2000"**,
ECONOMIC BULLETIN-REPUBLIC OF
KOREA, No. 92-11, November 1992.
- The Economist,
4-10 Mart 1989
(Çev. Hürşide TAÇOĞLU) : **"Güney Kore Mucizesi"**, İZMİR TİCARET
ODASI DERGİSİ, Y. 62, S. 3, Mart 1989.
- T.O.B.B. : **Güney Kore ülke Raporu**, Temmuz 1992.
- YILMAZ, Bahri : **"Ham Petrol Fiyatlarındaki Hızlı Artışın
Gelişmekte Olan Ülkelerin Dış Ticaretleri
Üzerindeki Etkileri (1970-1977): Örnek:
Brezilya, Güney Kore, İspanya ve
Türkiye"**, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
İDARİ BİLİMLER DERGİSİ, C. 1, S. 3,
Haziran 1980.
- YILMAZ, Bahri : **"Uzak Doğu Pazarları ve Türkiye"**, DIŞ
TİCARETTE DURUM, S. 4, Mayıs 1987.
- : **"Dünya Pazarında Kore Yüksek
Teknolojisinin Yeri"**, DÜNYA GAZETESİ
EKONOMİ ATLASI-GÜNEY KORE
İLAVESİ 31 Ekim 1990.
- : **"Economic Management Plan for 1992"**,
ECONOMIC BULLETIN, No. 92-1,
January 1992.

- : **Economic Statistics Yearbook 1985**, The Bank of Korea, Seoul, 1986.
- : **Economic Statistics Yearbook 1990**, The Bank of Korea, Seoul, 1991.
- : **"Future Course of the Korean Economy Toward the 21st Century"**, KOREA TRADE AND BUSINESS, V. 10, No. 12, December 1992.
- : **"General Economic Trends"**, 41st Annual Report the Bank of Korea, 1990.
- : **"Güney Kore'de İhracat Stratejisi"**, TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ GÖRÜŞ, C.14, S.3, Mart 1986.
- : **"Güney Kore'de İhracat Teşvikleri"**, DIŞ TİCARETTE DURUM, S. 13, Kasım-Aralık 1988.
- : **"Güney Kore'de Son Durum"**, TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ GÖRÜŞ, C. 14, S. 12, Aralık 1986.
- : **"Güney Kore'de Teşvik Tedbirleri"**, TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ GÖRÜŞ, C.13, S.9, Eylül 1985.

- : **"Güney Kore'de Yabancı Sermaye Teşvikleri"**, TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ GÖRÜŞ, C. 6, S. 9, Eylül 1978.
- : **"Güney Kore'nin Genel Ekonomik Durumu ve Türkiye ile Ticari İlişkileri 1987 Yılı Raporu"**, T.C. SEUL BÜYÜKELÇİLİĞİ EKONOMİ VE TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ, Aralık 1988.
- : **"Güney Kore'nin Önlenebilir Gelişimi"**, KAPİTAL, Y. 3, S. 36, 15 Ekim-15 Kasım 1988.
- : **"How to Trade with Korea"**, KOTRA, June 1989.
- : **"Industry of Korea 1984"**, Korea Development Bank, Seoul, 1985.
- : **"İç Pazar Canlı - Endüstride Durum"**, DÜNYA GAZETESİ EKONOMİ ATLASI - GÜNEY KORE İLAVESİ, 31 Ekim 1990.
- : **"Korea Economic Report, V. 5, S. 10"**, October 1990.
- : **"Korea Statistical Handbook, 1989"**.

- : **"Korean Economy and Agriculture"**,
Korean Farming and Trade Liberalization,
1992.
- : **Korea's Trade and Industry**, 1992.
- : **"Kore Cumhuriyeti"**, ANA BRITANNICA,
C. 13, 1989.
- : **"Kore'de İthal Mallarının Tüketimi
Artıyor"**, DIŞ TİCARETTE FORUM, Kasım
1988.
- : **"Kore'de Ortak İş Nasıl Başarılı Olur"**,
TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ ADAMLARI
DERNEĞİ GÖRÜŞ, C. 11, S. 6, Haziran
1983.
- : **"Kore Gerçeği"**, 1991.
- : **"Kore'nin Demir ve Çelik Sanayii"**,
İGEME HAFTALIK ENFORMASYON
BÜLTENİ, Y. 22, S. 29, 20 Temmuz 1984.
- : **"Kore'nin İthalat Mevzuatı"**, İGEME
HAFTALIK ENFORMASYON BÜLTENİ,
Y. 20, S. 24, 18 Haziran 1982.
- : **"Kore'ye Japon Teknoloji Transferinde
Sorunlar"**, TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ
ADAMLARI DERNEĞİ GÖRÜŞ, C. 13,
S. 11, Kasım 1985.

- : **"Major Economic Indicators"**, BUSINESS KOREA, V. 10, No. 2, August 1992.
- : **"Major Economic Indicators"**, KOREA TRADE AND BUSINESS , V. 9, No. 11, November 1991.
- : **Major Statistics of Korean Economy**, Korean Trade Association, Seoul, 1986.
- : **Major Statistics of Korean Economy**, Korean Trade Association, Seoul, 1992.
- : **Monthly Statistical Bulletin**, The Bank of Korea, December 1990.
- : **Monthly Statistical Bulletin**, The Bank of Korea, August 1992.
- : **"Principal Economic Indicators"**, 41st Annual Report the Bank of Korea, 1990.
- : **South Korea Country Report 1990**, The Economist Intelligence Unit, No. 4.
- : **South Korea Country Profile 1990-91**, The Economist Intelligence Unit, Seoul, 1990.
- : **South Korea Country Report 1991**, The Economist Intelligence Unit, No. 4.

EK - 1
GÜNEY KORE GELİŞMESİNDE DÖNEMLERE GÖRE AĞIRLIK
VERİLEN SANAYİ DALLARI

1960-1970	1970-1980	1980-1990
- Tekstil ve Giyim	- Demir ve Çelik	- Elektronik Melzeme ve
- Gıda Ürünlerini	- Petrokimya	Aygıtlar
İşleme Sanayileri	- Makina İmalatı	- Yarı Otomatik Makinalar
- Elektrik Üretimi	- Gemi Yapımı	- Computer
- Petrol Rafinerileri	- Otomotiv Sanayii	- Nükleer Enerji Projeleri
- Gübre Üretimi		- Biyoteknoloji Projeleri
- Suni Elyaf Üretimi		

KAYNAK: **Industry of Korea 1984**, Korea Development Bank, Seoul, 1985, s. 13.

EK - 2
GÜNEY KORE'DE CARİ DOLAR FİYATLARIYLA İHRACATIN GELİŞİMİ
VE DÜNYA İHRACATIYLA KARŞILAŞTIRMASI
(Milyar Dolar)

Yıllar	Güney Kore	İndeks 1974=100	Dünya	İndeks 1974=100
1970	0.8	17.8	315.1	39.7
1972	1.6	35.6	415.8	52.4
1974	4.5	100.0	794.0	100.0
1978	17.7	282.0	1210.0	152.0
1982	21.6	486.0	1717.0	216.0
1986	34.7	771.0	1985.0	250.0
1987	47.3	1051.0	2084.0	263.0
1988	60.0	1333.0	2190.0	276.0

KAYNAK: Hasan ESKİ, **İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi ve Güney Kore Deneyi**, E.B.S.O. Ya. No. 45408, İzmir, 1989, s. 94.

EK - 3
GÜNEY KORE'NİN AYLIK ORTALAMA TÜKETİM HARCAMALARI
VE GELİR KAYNAKLARI
(Won)

	1987	%	1988	%	1989	%
TÜKETİM HARCAMALARI						
Toplam	388.323	100.0	453.887	100.0	561.657	100.0
Gıda	134.999	34.8	154.883	34.1	181.961	32.4
Konut	16.877	4.3	18.890	4.2	23.474	4.2
Isınma ve Aydınlanma	24.119	6.2	24.726	5.4	25.835	4.6
Mobilya	20.725	5.3	24.767	5.5	33.191	5.9
Giyim	30.209	7.8	37.021	8.2	48.328	8.6
Sağlık	29.068	7.5	34.097	7.5	30.838	5.5
Eğitim, Dinlenme, Eğlence	41.618	10.7	48.748	10.7	67.273	12.0
Ulaştırma	25.523	6.7	32.454	7.2	46.094	8.2
Diğer	65.184	16.7	78.351	17.2	104.663	18.6
GELİR KAYNAKLARI						
Toplam	841.971	100.0	1.018.554	100.0	1.348.734	100.0
Ücret Gelirleri	561.675	66.7	657.215	64.5	804.941	59.7
Ücret Harıcı Gelirler	175.539	20.8	229.036	22.5	395.207	29.3
Tasarruflar	104.757	12.5	132.303	13.0	148.586	11.0

KAYNAK: *Monthly Statistical Bulletin*, The Bank of Korea, August 1992, s. 132.

EK - 4
BAŞLICA EKONOMİK GÖSTERGELER YÖNÜNDE GÜNEY KORE
İLE KUZAY KORE'NİN KARŞILAŞTIRMASI
(1989 Yılı Sonu İtibariyle)

Kategori	Birim	Güney Kore	Kuzey Kore
Toprak	Bin Km ²	99.2	122.1
Nüfus	Bin Kişi	42.380	21.375
GSMH	ABD Milyar Doları	210.1	21.1
Kişi Başına GSMH	ABD Doları	4.968	987
Büyüme Oranı	Yüzde	6.7	2.4
Kamu Finansı	ABD Milyar Doları	58.8	14.9
Askeri Harcamalar	ABD Milyar Doları	9.18	4.49
İhracat	ABD Milyar Doları	61.4	1.95
İthalat	ABD Milyar Doları	56.8	2.85
Dış Borç	ABD Milyar Doları	29.4	6.78
Ekili Alan	Bin Ha	2.127	2.140
Yiyecek Tahıl Üretimi	Bin ton	7.160	5.482
Demiryolu Uzunluğu	Km	6.437	5.024
Otoban uzunluğu	Km	1.552	354
Kayıtlı Motorlu Taşıtlar	Bin Taşıtlar	2.660	260

KAYNAK: *Kore Gerçeği*, 1991, s. 45.